Koggenland

Programmabegroting 2027

© E. Gramberg

Inhoudsopgave

LEESWIJZER 3

INLEIDING 4

FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN, OVERWEGINGEN EN MAATREGELEN SLUITENDE BEGROTING 2027 6

PROGRAMMA'S 14

PROGRAMMA 1 DIENSTVERLENING EN BESTUUR 15
PROGRAMMA 2 VEILIGHEID 19
PROGRAMMA 3 BEHEER OPENBARE RUIMTE 23
PROGRAMMA 4 ECONOMIE 26
PROGRAMMA 5 ONDERWIJS, SPORT EN CULTUUR 30
PROGRAMMA 6 SOCIAAL DOMEIN 36
PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU 42
PROGRAMMA 8 VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING 47
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 53
OVERHEAD 55
VENNOOTSCHAPSBELASTING 56
ONVOORZIEN 56

PARAGRAFEN 57

PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN 58
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 64
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 71
PARAGRAAF 4 FINANCIERING 75
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING 78
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN 83
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID 98
PARAGRAAF 8 WET OPEN OVERHEID 102
PARAGRAAF 9 KLIMAAT EN ENERGIE 103

FINANCIËLE BEGROTING 105

UITGANGSPUNTEN OPSTELLEN BEGROTING 106
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 107
UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE 111
MEERJARENRAMING 117

BIJLAGEN 122

BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 2027 123
MEERJARENINVESTERINGSOVERZICHT 125
BELEIDSINDICATOREN 126
WONINGBEDRIJF 129

Leeswijzer

De programmabegroting 2027 bestaat uit twee delen, te weten de beleidsbegroting en de financiële begroting.

1. De beleidsbegroting bevat de beleidsprogramma's (het programmaplan) en de paragrafen die ingaan op specifieke beleidsvelden.
2. De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten met een toelichting en de financiële positie van de gemeente wordt erin uiteengezet en toegelicht.

Beleidsbegroting

Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit acht programma's, een hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen en overzichten van de overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. De programma's zijn als volgt opgebouwd:

1. Inleiding
2. Bestuurlijk relevante ontwikkelingen
3. Wat willen we bereiken?
4. Wat gaan we ervoor doen?
5. Verbonden partijen
6. Wat mag het kosten?

Presentatie cijfers

In het verleden werden bedragen positief gepresenteerd en aangevuld met 'V' (voordeel) en 'N' (nadeel). Vanaf de programmabegroting 2025 is gekozen voor een andere presentatie. In tabellen waar lasten én baten (en het saldo daarvan) worden gepresenteerd zijn de lasten weergegeven met een positief bedrag en de baten met een negatief bedrag. Door de systematiek van de administratie aan te houden, kan de afdeling financiën de cijfers geautomatiseerd verwerken. De financiële administratie denkt niet in voordeel of nadeel maar geeft antwoord op de vraag 'wat kost het?'. Baten worden daarom als negatieve lasten gezien. Is het saldo van lasten en baten negatief, dan zijn de baten dus hoger dan de lasten en betekent dit een voordeel. Berekende verschillen, zoals bij de toelichting op de afwijkingen, worden positief weergegeven aangevuld met een N (nadeel) of V (voordeel).

Paragrafen

Na het programmaplan volgen er negen paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de begroting en gaan steeds over een specifiek beleidsterrein.

Financiële begroting

De financiële begroting gaat in op de grondslagen voor de begroting en bevat de verplichte overzichten vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zoals onder andere het overzicht van baten en lasten, incidentele baten en lasten en de mutaties reserves en voorzieningen.

Bijlagen

In de bijlagen bij deze programmabegroting vindt u het overzicht van de baten en lasten per taakveld, het meerjaren-investeringsplan, de beleidsindicatoren en de begroting van het Woningbedrijf.

Afrondingsverschillen

Door het afronden op € 1.000 ontstaan afrondingsverschillen.

Inleiding

Koggenland en haar opgaven
Koggenland is een gemeente van veertien dorpen en kernen, ieder met een eigen karakter en een sterke verbondenheid met de omgeving. Inwoners, verenigingen, vrijwilligers en ondernemers vormen samen de kracht van onze gemeente. Vanuit die kracht kijkt Koggenland vooruit. De gemeente groeit, de vraag naar woningen en voorzieningen neemt toe en maatschappelijke opgaven worden complexer. Dat vraagt om duidelijke keuzes over wat de gemeente wil bereiken, wat daarvoor nodig is en wat de gemeente daadwerkelijk kan realiseren.

De programmabegroting 2027-2030 markeert daarin een nieuwe fase. Met het coalitieakkoord *Daadkrachtig en toekomstgericht* hebben VVD Koggenland, CDA Koggenland en PRO Koggenland in juni 2026 de koers voor de komende bestuursperiode uitgezet. Deze begroting vormt de eerste financiële en inhoudelijke vertaling daarvan. De raad heeft de perspectiefnota 2026-2030, met daarin de kaders voor 2027 en de daaropvolgende jaren, voor kennisgeving aangenomen. Met een motie heeft de raad het college opgedragen deze kaders verder uit te werken. De perspectiefnota presenteerde een mogelijk structureel te kort van ruim € 5 miljoen. In deze begroting presenteert het college de uitwerking van de dilemma's en de keuzes die daarbij voor 2027 worden gemaakt. Voor de jaren daarna wordt toegewerkt naar een structureel sluitende begroting in 2030. Daarbij wordt rekening gehouden met de toegestane inzet van € 1,2 miljoen uit het surplus van de algemene reserve.

Omdat te kunnen bereiken worden er een aantal maatregelen voorgesteld die in lijn liggen met de uitspraken in het coalitieakkoord *Daadkrachtig en toekomstgericht*. In het korte tijdsbestek van 2,5 maand heeft het college de nadruk gelegd op noodzakelijke versterkingen om de beleidsvoornemens succesvol uit te voeren. Tegelijkertijd is een belangrijke eerste stap gezet naar een structureel sluitende begroting. Medio september is de gemeenteraad meegenomen in de dilemma's en voorgenomen richtingen van de uitwerking van de begroting. Daarmee heeft het college gedeeltelijk invulling gegeven aan de motie Kaders begroting zoals op 29 juni 2026 aangenomen door de gemeenteraad. De openstaande punten uit de motie worden meegenomen in de kadernota voor 2028.

In voorliggende programmabegroting wordt het financiële verloop en de voorgestelde maatregelen toegelicht. Maatregelen zijn nodig om te komen tot een structureel sluitende begroting. We passen kleine en stevigere maatregelen toe, waaronder de verhoging van de OZB-tarieven voor niet-woningen.
Onderstaande maatregelen zijn overwogen maar worden niet voorgesteld:

- het verhogen van het tarief voor het rioolrecht;
- het verhogen van de OZB-tarieven naar hoger niveau;
- nader uit te werken bezuinigingsmaatregelen op het voorzieningenniveau
- efficiency maatregelen die een specifieke uitwerking vergen.

Nu zetten we ook het surplus in. Bij de kadernota 2028 zetten we volgende stappen om te komen tot een structureel meerjarig sluitende begroting zonder inzet van het surplus. Het college legt de gemeenteraad dan opnieuw keuzes voor die zicht bieden op een volledig structureel sluitende begroting. Deze stap is nodig om uiteindelijk incidentele ruimte te kunnen reserveren voor de noodzakelijke versterking van de leefbaarheid en veiligheid van de kernen en de voorzieningen.

Een belangrijke opgave is de groei van Koggenland. Vanuit het coalitieakkoord is de ambitie om ruim 700 woningen te realiseren deze bestuursperiode. Op verschillende locaties wordt gewerkt aan woningbouw en met het Programma Volkshuisvesting wordt gestuurd op een ontwikkeling die aansluit bij de behoefte van inwoners en het karakter van onze dorpen. Deze groei vraagt tegelijkertijd om aandacht voor alles wat nodig is om Koggenland leefbaar en aantrekkelijk te houden, zoals bereikbaarheid, voorzieningen, de openbare ruimte, het sociaal domein en de gemeentelijke dienstverlening. Daarnaast vormen de opvang van asielzoekers en de huisvesting en integratie van nieuwkomers een maatschappelijke opgave. Ook het ondernemersklimaat, vergunningverlening, toezicht en handhaving en de ontwikkeling van bedrijventerreinen vragen blijvende aandacht.

Niet alle ontwikkelingen heeft de gemeente daarbij zelf in de hand. Rijksbeleid, gemeentefinanciën, netcongestie, de beschikbaarheid van nutsvoorzieningen, een krappe arbeidsmarkt en capaciteit bij marktpartijen hebben steeds meer invloed op de snelheid waarmee ambities kunnen worden gerealiseerd. Dit alles maakt het noodzakelijk om niet alleen te kijken naar wat de gemeente wil en financieel kan, maar nadrukkelijk ook naar wat uitvoerbaar is.

Van ambitie naar uitvoering
In deze begroting staat het uitgangspunt 'begroten wat je aankunt' centraal. Naast het financiële kader, zien we de begroting ook als afspraak over wat de gemeente wil en kan realiseren.
We kiezen er bewust voor om zelf te doen wat past bij de schaal, kracht en identiteit van Koggenland en aanvullende expertise in te zetten waar die meerwaarde biedt. De eigen buitendienst en zwembadmedewerkers zijn daar herkenbare voorbeelden van: functies waarbij nabijheid, lokale kennis en betrokkenheid belangrijk zijn.

Om deze eigen kracht zo goed mogelijk in te zetten voor de opgaven van Koggenland, wordt er steeds meer projectmatig gewerkt. Zo ontstaat beter inzicht in afhankelijkheden, risico's, planning en benodigde capaciteit. Investeringen in de organisatie worden daarbij gekoppeld aan maatschappelijke opgaven en concrete resultaten. Zo werken we aan het vergroten van onze uitvoeringskracht en voorspelbaarheid van wat er daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Tegelijkertijd laat niet iedere maatschappelijke opgave zich vangen in een project of prestatie-indicator. Goede dienstverlening begint soms juist met aanwezigheid, een gesprek aan de keukentafel of een kop koffie met inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties. Dit sluit aan bij de koers Samen naar Buiten: zichtbaar en benaderbaar zijn en samen met de samenleving werken aan oplossingen die passen bij Koggenland.

Keuzes voor de toekomst
Het college kiest met deze begroting voor een balans tussen ambitie, uitvoeringskracht en financiële houdbaarheid. Daarbij kijken we naar de financiële gevolgen van keuzes, en naar de maatschappelijke waarde. Investeringen kunnen immers bijdragen aan betere dienstverlening, leefbaarheid, veiligheid, bereikbaarheid en maatschappelijke samenhang.

Om steeds beter te kunnen beoordelen of de gemaakte keuzes ook daadwerkelijk het gewenste resultaat opleveren, wordt de komende jaren verder gewerkt aan prestatie-indicatoren en sturingsinformatie, waaronder het dashboard Sociaal Domein. Daarmee ontstaat meer inzicht in de effecten van beleid en wordt de raad beter in staat gesteld om voortgang en resultaten te volgen.

Het college kiest voor een integraal herijkingsmoment halverwege deze bestuursperiode. Op basis van de bereikte resultaten, de ontwikkeling van de organisatie, de financiële positie en nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen worden investeringen en prioriteiten dan opnieuw tegen het licht gehouden. Tegen die achtergrond is geen aanvullende groei van investeringen en capaciteit opgenomen na 2028.

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bouwen we verder aan een gemeente die aantrekkelijk blijft om in te wonen, te werken en te ondernemen, haar afspraken waarmaakt en klaar is voor de toekomst.

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totaal lasten	95.453	98.360	93.832	97.135
Totaal baten	-93.548	-93.888	-91.321	-96.235
Saldo van baten en lasten	1.905	4.471	2.511	900
Saldo toevoegen en onttrekkingen aan reserves	-1.907	-2.399	-2.098	-974
Begrotingsresultaat	**-2 voordeel**	**2.072 nadeel**	**413 nadeel**	**-75 voordeel**

Na verwerking van de raadsbesluiten tot en met de laatste raadsvergadering van 29 juni 2026 was het begrotingsresultaat 2027 € 4.342.000 nadelig. In de voorliggende begroting 2027 sprake van een incidenteel begrotingsresultaat van € 1.600 voordelig.
Op de volgende bladzijden worden de financiële ontwikkelingen en maatregelen om tot een sluitende begroting te komen, toegelicht.

Financiële ontwikkelingen, overwegingen en maatregelen sluitende begroting 2027

In dit onderdeel wordt ontwikkeling van de begroting toegelicht. Vertrekpunt voor de ontwikkeling is de stand van de begroting na verwerking van de voorjaarsnota 2026, zoals deze op 29 juni 2026 is behandeld en vastgesteld door de gemeenteraad. De ontwikkelingen zoals geschetst in het onderdeel kadernota zijn op 29 juni alleen voor kennisgeving aangenomen.
In de verdere voorbereiding van de begroting 2027 zijn de ontwikkelingen getoetst en geactualiseerd. In het overzicht wordt een onderscheid gemaakt tussen onvermijdelijke ontwikkelingen en prijspeil ontwikkelingen en maatregelen en keuzes. In de toetsing is nadrukkelijk gekeken naar de vraag of bestaande en nieuwe kosten kunnen worden toegerekend. Waar daar mogelijk is, is dit in ontwikkeling verwerkt.

Motie kaders begroting 2027
De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de perspectiefnota 2027 in juni 2026 het college een opdracht meegegeven voor de uitwerking van de begroting. Over de uitvoering van de begroting is in september aan de gemeenteraad gerapporteerd. De raad heeft het college verzocht om heroverwegingen en bezuinigingen in beeld te brengen alvorens er nieuwe lastenverhogingen worden voorgesteld en om de benodigde investeringen goed in beeld te brengen. In de begroting is geen nieuwe lastenverzwaringen opgenomen, anders dan in het coalitieakkoord opgenomen maatregelen. Dat betreft reële kosten in rekening brengen en een verhoging van de OZB voor niet woningen. Met de voorgestelde maatregelen in de begroting komt een structureel sluitende begroting 2027 en een structureel evenwicht in 2030 binnen bereik met gebruikmaking van het surplus en dekking van incidentele uitgaven uit de algemene reserve. In de benadering van de gewenste uitgaven om doelen te bereiken heeft voor nu wel een beperking met zich meegebracht. De ruimte is zeer klein en voor 2028 en 2029 zelfs nog negatief. Alle reden dus om zeer terughoudend te zijn met voorstellen van nieuwe uitgaven. Het tekort zoals dit zich in deze begroting laat zien voor het jaar 2028 is nog € 2 miljoen, los van de inzet van het surplus. Voor een deel betreft dit incidentele uitgaven. In de voorbereiding van de kadernota 2028 ziet het college, in het verlengde van de motie over de kaders voor de begroting 2027, het als een opdracht om voorstellen te onderzoeken om dit tekort te verkleinen.

Ravijnjaren en gemeentefonds
De gemeentefinanciën staan al langere ~~rijd~~ tijd onderdruk. Het leeuwendeel van de inkomsten van de gemeente wordt ontvangen via het gemeentefonds. De gemeenten zijn al enkele jaren in gesprek met de rijksoverheid over de hun financiële positie en hoe deze wordt uitgehold doordat er op verschillende onderdelen sprake is van een ontoereikende financiering. Dit betreft:

- de jaarlijkse indexering van het gemeentefonds om de ontwikkeling van lonen en prijzen bij te houden. Deze indexering is gemiddeld elk jaar ongeveer 1% lager dan werkelijk prijsontwikkeling;
- de veel te beperkte verhoging van de budgetten voor de Jeugdzorg omdat naast een tekort op de prijsontwikkeling er ook een tekort is door een toenemend gebruik. De commissie van Ark heeft daarover een advies uitgebracht dat weliswaar zwaarwegend is maar financieel slechts voor 50% is opgevolgd.
- Er is een voortdurende discussie over “Knaken en taken”. Taken die de gemeente worden opgedragen worden niet voldoende voorzien van extra budget.

Het Kabinet Schoof heeft het ontstane gat gedeeltelijk aangevuld voor de periode t/m 2028. Een deel van de problematiek, te weinig geld, is daarmee verzacht. De daling in het gemeentefonds is echter nog steeds blijvend en de jaarlijkse compensatie voor loon- en prijzen te laag.

In de periode mei-september 2026 zijn er hoopvolle signalen gekomen vanuit het kabinet dat deze onderwerpen serieus genomen worden en dat kabinet erkent dat gemeenten hierin reële vraagstukken aankaart die om oplossingen vragen. Deze erkenning betekent nog niet dat hiervoor ook financiering is gevonden. Het feit dat gesprek tussen het kabinet en de verschillende overheden nu constructief plaatsvindt is wel hoopgevend.
In het voorjaar van 2027 komen een aantal dossiers bij elkaar waaronder het tweede advies van de Commissie Van Ark over de Jeugdzorg. Het kabinet heeft hierover aangegeven dat dit zwaar wordt gewogen en de financieel wordt opgevolgd in de voorjaarsnota 2027. In welke mate dit daadwerkelijk gaat helpen gaan we zien in het voorjaar van 2027.

Voor het financieel beleid zijn deze ontwikkelingen aanleiding om in de kadernota 2028 opnieuw scherp te meten waar de gemeente financieel staat.

Het surplus
Voor het dekken van de structurele uitgaven mogen gemeente gebruik maken van de inzet van het zogenoemde surplus. Het surplus is een term die wordt gebruikt voor het verschil tussen omvang van de algemene reserve en het minimaal noodzakelijke bedrag dat is berekend voor de financiële vertaling van de risico's die de gemeente loopt. Voor het inzetten van het surplus zijn door de toezichthouders (de provincies) spelregels meegegeven. De belangrijkste twee spelregels zijn:
1. De inzet van het surplus mag alleen plaatsvinden als de solvabiliteit van de gemeente groter is dan 20%;
2. De ingezette omvang van het surplus loopt in de meerjarenraming af..

Voor Koggenland geldt:
De algemene reserve bedraagt ruim € 21 miljoen en de gepresenteerde risico's zijn berekend op een risicobedrag van ruim € 1,5 miljoen. In de begroting 2027 worden naast structurele middelen ook incidentele budgetten ingezet met dekking uit de algemene reserve.
Voor de begroting 2027 bepalen we daarom het surplus op € 18 miljoen.
Vanuit deze bepaling is de maximale inzet van het surplus als volgt:
2027: € 1,8 miljoen
2028: € 1,62 miljoen
2029: € 1,44 miljoen
2030: € 1,26 miljoen

De bovenstaande opsomming is verwerkt in de begroting 2027. Als gevolg hiervan doen zich enkele tweede orde effecten voor:
- De inzet van het surplus laat de algemene reserve dalen en daarmee de ratio van het weerstandsvermogen. Het aantal keren dat het risicobedrag is gedekt neemt af;
- De solvabiliteit neemt af, de omvang van de aan te trekken langlopende leningen neemt toe met als gevolg dat de rentestanden meer invloed hebben op de begroting.

Het college acht de inzet van het surplus verantwoord omdat voor het vinden van de oplossingen voor de financiële achteruitgang in het gemeentefonds nog wat meer tijd nodig is. Snelle keuzes zijn niet altijd de meest doorgronde keuzes wat betreft het effect daarvan en op de langere termijn. Bovendien geldt voor Koggenland nog steeds dat in de jaarrekening winstnemingen plaatsvinden uit het grondbedrijf en het woningbedrijf die zich niet laten begroten omdat de zekerheid onvoldoende hard is voor het einde van het jaar.

Financieel beleid
Voor de het financiële saldo van de begroting wordt gestreefd naar een structureel sluitende begroting zoals ook verwoord in het coalitieakkoord "Daadkrachtig en toekomstgericht". Om de begroting sluitend te krijgen wordt gebruikt gemaakt van het zogenoemde surplus. In het eindbeeld wordt de begroting 2030 en later jaren structureel sluitend zonder inzet van het surplus. De keuze om toe te werken naar een begroting zonder inzet van het surplus is ingegeven vanuit de idee dat voor de leefbaarheid en veiligheid van de kernen er grote investeringen nodig zijn in de openbare ruimte en de voorzieningen. Investeringen die nu niet goed bekend zijn maar zich wel al aftekenen aan de horizon. Het gaat dan om aanpassingen aan de weginfrastructuur voor de veiligheid en de noodzakelijke ontsluitingen van nieuwe woonwijken. Het gaat om (ver)nieuwbouw van een aantal voorzieningen in de periode 2028-2040 omdat sommige voorzieningen aan het einde van hun levensduur komen of omdat er grote aanpassingen nodig zijn vanuit de eisen die nu en in de toekomst aan deze voorzieningen worden gesteld.
Voor deze zaken wordt ruimte gezocht in de begroting. Hetzij door structurele middelen vrij te maken, hetzij door incidentele middelen vrij te maken. Een belangrijke stap hier is dat de huidige structurele uitgaven gedekt zijn met structurele baten. De incidentele overschotten zoals deze zich de laatste jaren hebben voorgedaan kunnen dan worden gekoppeld aan een investeringsfonds.

Uitwerking mogelijke nieuwe structurele maatregelen kadernota 2028
In het overzicht van de financiële ontwikkelingen zijn een drietal voor 2027 niet verder uitgewerkte maatregelen opgenomen. Dit betreft:
a. Heroverweging bestaande uitgaven en efficiency voordelen
b. Verhogen onroerendezaakbelasting
c. Verhogen rioolrecht

Deze maatregelen zijn genoemd om aan te geven welke richtingen worden verkend voor de kadernota 2028 om te kunnen komen tot een structureel sluitende begroting. Kort worden de maatregelen hier geduid.

Heroverweging uitgaven en efficiency voordelen

Voor verschillende kaders in de begroting geldt dat een periodieke heroverweging van uitgaven kan helpen bij het maken van keuzes. Een beoordeling van het nut en de noodzaak van de uitgaven anno 2027 wordt onderdeel van de jaarlijkse begrotingsvoorbereiding. Dat zal niet in één keer voor alle programma's worden uitgevoerd maar wel stelselmatig binnen de huidige bestuursperiode. Met de heroverweging wordt beoogd te voorkomen dat meer ingrijpende generieke maatregelen worden ingezet en het voorzieningenniveau op voorhand wordt afgeschaald. Als dat kan worden vermeden door gerichte heroverwegingen uit te voeren is dat de eerste keuze;

Onroerendezaakbelasting

De tarieven in Koggenland liggen aanmerkelijk lager dan de gemiddelde tarieven in Noord-Holland. Dit is een feit, maar dit feit alleen is geen reden om de tarieven te verhogen. De huidige tarieven zijn een uitkomst van eerdere keuzes en een historische gegroeid uitgaven patroon. Verhoging is een optie, maar alleen als onderdeel van een totaal inzicht in de financiële situatie en afweging van de nieuw op te nemen uitgaven.
Het streven is gericht op het hanteren van de huidige tarieven met een jaarlijkse correctie voor inflatie.

Rioolrecht

Het rioolrecht is in Koggenland lager dan gemiddeld. Dit is het gevolg van een eerder gemaakte keuze om een deel van de kosten te dekken uit een specifieke reserve voor de riolering. Uitgaande van een kostendekkende heffing is er ruimte voor een heroverweging van die keuze en bestaat de mogelijkheid om de BTW uit vervangingsinvesteringen aan het tarief toe te rekenen. Effect daarvan is tweeledig: de inwoners en ondernemers krijgen een hogere rekening van de gemeente en er ontstaat begrotingsruimte.
Ook voor deze keuze geldt dat deze terug komt in een volgende kadernota als onderdeel van een volledig pakket aan mogelijke maatregelen.

Overzicht verloop van voorjaarsnota naar programmabegroting

Nr.	Bedragen x € 1.000	I/S	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Stand voorjaarsnota 2026		**2.928**	**3.778**	**3.311**	**2.803**
	Autonome ontwikkelingen					
1	Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	S	935	730	647	703
2	Prijsindexatie en materieel en ICT	S	491	491	491	491
3	CAO 2027-2029	S	347	348	353	353
4	Brandveiligheid	S	13	8	8	8
5	Opleidingskosten en personeelsgebonden	S	143	146	166	166
6	Informatieplan 2027-2031	S	199	500	500	500
7	Innovatiebudget automatisering en data	I	50	75	-	-
8	Actualisatie OZB woningen areaal en index 3%	S	-282	-482	-623	-771
9	Actualisatie opbrengst leges Omgevingsvergunning (volume en prijspeil)	S	-250	-250	-250	-250
10	Effect opschaling gemeenteklasse	S	50	50	50	50
11	Rentelast uitbreiding leningportefeuille	S	150	225	225	225
12	Nieuwe telprocedure bij verkiezingen	S	45	25	25	25
13	Meicirculaire 2026	S	-2.400	-1.981	-2.351	-2.358
14	Lucht uit de begroting	S	-275	-325	-325	-275
15	Effect septembercirculaire 2026	S	-124	-29	-21	-6
16	Verwacht effect BBP in gemeentefonds	S	-	-	-120	-120
	Totaal autonome ontwikkeling begroting		-908	-469	-1.225	-1.259
	Maatregelen en keuzes					
17	Areaalgroei in Gemeentefonds (60%)	S	-168	-294	-420	-546
18	Versterking organisatie en toerekening waar mogelijk	S	826	1.507	1.513	1.513
19	Deltaplan VTH	S	200	200	200	200
20	Intensivering inzet economie en toerisme	S	125	125	125	125
21	Beleidsintensivering Duurzaamheid t.l.v. reserve grondbedrijf (2027 en 2028 € 200.000)	I	-	-	-	-
22	Opstellen gebiedsvisie t.l.v. reserve grondbedrijf (€ 300.000)	I	-	-	-	-
23	Diverse kleine posten (ondernemersbijeenkomst, dorpsraden en open monumentendag	S	30	30	10	10
24	Weerbaarheid voor de samenleving en bestuurders	I	50	-	-	-
25	Beleid toewijzen huurwoningen	I	25			
26	Opstellen inclusie-agenda	I	25			
27	Budget Koggenland 20 jaar	I	25			
28	Bijdrage OZB Niet-woningen evenredig aan OZB Woningen	S	-476	-951	-1.427	-1.427
29	Invoering ondernemersfonds	S	-	-	-	-
30	Uitwerking verblijfsheffing arbeidsmigranten	S	36	-234	-234	-234
31	Heroverwegingen en efficiency	S	-	-	-	-
32	Verhoging lasten OZB Woningen en rioolheffing	S	-	-	-	-
	Totaal Keuzes en maatregelen		698	383	-233	-359
	Totaal begroting exclusief dekking uit Algemene reserve en inzet surplus		2.718	3.692	1.853	1.185
33	Inzet surplus (onttrekking algemene reserve)		-1.800	-1.620	-1.440	-1.260
34	Inzet algemene reserve voor incidentele uitgaven		-920		-	-
	Saldo Programmabegroting 2027-2030		**-2**	**2.072**	**413**	**-75**

Toelichting
Autonome ontwikkelingen

1. Bijdrage gemeenschappelijke regelingen

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen stijgt in overeenstemming met de vastgestelde zienswijzen op de begroting 2027. Dit is volgens de stand zoals opgenomen in de perspectiefnota.

2. Prijsindexatie materieel en kostenontwikkeling ICT

Deze stijging betreft de aanpassing voor het prijspeil van de materiele uitgaven. Voor de ICT is er een afwijking van de algemene prijsstijging als gevolg van grotere stijging van de licentiekosten, tegelijkertijd is het voordeel op enkele contracten hier ook verwerkt.
Dit is volgens de stand in de perspectiefnota.

3. CAO-2027-2029

Het verwerkte effect is de prijsontwikkeling in 2027 van 2%. Dit is conform de stand in de perspectiefnota.

4. Brandveiligheid

Met deze inzet worden alle gebouwen in een periode van vier gecontroleerd op brandveiligheid. Dit volgens de perspectiefnota.

5. Opleidingskosten en personeel gebonden kosten

Voor de opleidingskosten is eerder, paragraaf bedrijfsvoering begroting 2026, vastgelegd dat deze stijgen naar 2% om voldoende middelen beschikbaar te hebben. Daarnaast zijn ook de personeel gebonden kosten geactualiseerd. Dit is in overeenstemming met de stand in de perspectiefnota.

6. Informatieplan 2027-2031

Met de middelen voor het informatieplan worden noodzakelijke vernieuwingen van informatievoorziening uitgevoerd. Het betreft vervanging van applicaties en implementatie van wet- en regelgeving. Een deel heeft betrekking op de informatieveiligheid.

7. Innovatiebudget automatisering

Met het innovatiebudget worden innovaties in de bedrijfsvoering mogelijk gemaakt. Het budget is voor 2 jaar opgenomen. In de midterm wordt afgewogen of het doorzetten van dit budget in 2029 en volgende jaren nodig is.

8. Actualisatie OZB-woningen en indexering

De OZB-opbrengst woningen is geactualiseerd. Door de uitbreiding van het aantal woningen plus een indexering van de opbrengst 2027 met 3% (consumentenprijsindex) stijgt de begrote opbrengst voor de jaren na 2027 wordt rekening gehouden met een verdere stijging van het aantal woningen en een jaarlijks hogere opbrengst van ongeveer € 140.000

9. Actualisatie opbrengst omgevingsvergunningen

De opbrengst van de omgevingsvergunningen is aangepast aan het grotere aantal vergunningaanvragen en een indexering van het tarief.

10. Effect opschaling gemeenteklasse

Door de groei van Koggenland naar meer dan 24.000 inwoners per 1 januari 2027 wordt de gemeente ingedeeld in een hogere gemeenteklasse. Dit leidt conform de rechtspositie van politieke ambtsdragers tot hogere bezoldigingskosten voor burgemeester en wethouders.

11. Rentelast uitbreiding lening portefeuille

Voor de financiering van investeringen en uitgaven ten behoeve van het woningbedrijf en grondexploitaties is een uitbreiding van de lening portefeuille nodig. Voor de nieuwe leningen wordt uitgegaan van een jaarlijks rente van 3,5%. De rentelasten groeien geleidelijk. Dit is afhankelijk van het moment van aantrekken en doordat een deel van de leningen wordt doorgezet naar het woningbedrijf voor de financiering van de uitbreiding van het aantal woningen.

12. Nieuwe telprocedure verkiezingen

Door gewijzigde wettelijke eisen aan het tellen van stemmen nemen de kosten van verkiezingen toe. Dit betreft zowel incidentele kosten voor de invoering van de nieuwe telprocedure als structureel hogere kosten voor extra capaciteit. De gemeente is verplicht deze wijzigingen vanuit de Kieswet door te voeren. Compensatie via het gemeentefonds is op dit moment niet toegekend, mogelijk wordt deze in de toekomst per verkiezing beschikbaar gesteld.

13. Meicirculaire gemeentefonds

In de meicirculaire is aangegeven met welk bedrag de uitkering uit gemeentefonds stijgt als compensatie voor groei van prijzen. De bedragen zijn eerder vermeld bij de aanbieding van de perspectiefnota.

14. Lucht uit de begroting

Bij de begrotingsvoorbereiding is apart aandacht besteed aan structurele onderbestedingen binnen de programma's en de overhead. Bij de voorbereiding van de kadernota 2028 wordt aan de hand van de rekeningcijfers 2026 opnieuw beoordeeld op noodzakelijke budgetaanpassingen, daarbij zijn zowel verlagingen als verhogingen mogelijk. Daarnaast worden gerichte heroverwegingen voorbereid om verdere besparingsmogelijkheden in beeld te brengen.

15. Effect septembercirculaire

De septembercirculaire laat een kleine stijging van de uitkering uit het gemeentefonds zien. De raad ontvangt separaat een memo waarin de analyse van de septembercirculaire is toegelicht.

16. Verwacht bbp-effect gemeentefonds

In de septembercirculaire wordt een hogere groei van het bruto binnenlandsproduct geraamd voor de jaren 2029 en 2030 dan opgenomen in de meicirculaire. De werkt uit in een extra stijging van de uitkering met € 120.000.

Keuzes en maatregelen

17. Areaal groei gemeentefonds

Als gevolg van de woningbouw groeit het aantal woningen en inwoners. Deze groei werkt door in de uitkering van het gemeentefonds. Een deel van de hogere baten is nodig om de onderhoudskosten van het toegenomen areaal (zoals wegen, straten en groen) te bekostigen. Het andere deel kan worden benut als dekking voor de overige kosten die zijn toegenomen zoals de kosten van de organisatie.
Voor de bepaling van de groei is rekening gehouden met een voorzichtigheidsmarge. Gerekend wordt met 50% van de verwachte opbrengst. Hiervan wordt vervolgens 40% toegevoegd aan de budgetten voor onderhoud.

18. Versterking van de organisatie

De in de kadernota gepresenteerde noodzakelijke groei van de organisatie is beoordeeld op de mogelijkheid om deze direct toe te rekenen aan processen waarvoor door derden wordt betaald. Dit betreft vooral de kosten voor ruimtelijke ontwikkelingen, grondexploitaties en specifieke uitkering van het rijk.
Voor het eerste jaar wordt rekening gehouden met een geleidelijke instroom van personeel. Vanaf 2028 zijn de uitgaven € 2,6 miljoen hoger en kan hiervan € 1,1 miljoen worden doorbelast voor specifieke werkzaamheden. In de reeks is een verdere uitbreiding voor werkzaamheden in het ruimtelijk domein voorzien vanaf 2029 die volledig kan worden doorbelast.

19. Deltaplan VTH

Uit de ervaringen van inwoners, ondernemers, medewerkers en het lokale bestuur en de uitkomsten van het evaluatierapport VTH 2025 blijken meerdere knelpunten zich vooral voor te doen in het proces van het verlenen van omgevingsvergunningen en daaraan gerelateerde bezwaar- en beroepszaken. Om blijvend(e) verbeteringen te realiseren, worden in het Deltaplan VTH verbetermaatregelen gedaan. De maatregelen worden de komende jaren uitgevoerd en vergen een structureel hoger bedrag van € 200.000.

20. Intensivering inzet economie en toerisme

Voor de economische opgaven van Koggenland en de opgaven op het terrein van recreatie en toerisme wordt een uitbreiding van de capaciteit voorgesteld.

21. Beleidsintensivering duurzaamheid

Voor de werkzaamheden op het vlak van klimaat en energie ontvangt de gemeente een bijdrage via het gemeentefonds. Deze middelen zijn onvoldoende voor de werkzaamheden van het programma Klimaat en Energie. Voor de eerste twee jaar wordt voorgesteld om elk jaar € 200.000 extra beschikbaar te stellen en deze lasten te dekken met een gelijke onttrekking aan de reserve grondbedrijf. De reserve grondbedrijf bevat hiervoor voldoende vrije ruimte. De middelen worden ingezet voor incidentele uitgaven in dit programma.

22. Opstellen gebiedsvisies ten laste van de reserve grondbedrijf

Voor het opstellen van gebiedsvisies zijn incidentele middelen nodig. Met de gebiedsvisies kunnen toekomstige ontwikkelingen in samenhang worden afgewogen. Omdat dit proces zich uitstrekt over meerdere jaren wordt voorgesteld een bedrag van € 300.000 uit de reserve grondbedrijf vrij te maken en te storten in een nieuwe bestemmingsreserve gebiedsvisies. De jaarlijks kosten worden vervolgens via de P&C cyclus onttrokken. De eerste gebiedsvisie wordt naar verwachting in 2028 opgeleverd.

23. Diverse kleine posten

Voor meerdere kleine budgetaanpassingen wordt een bedrag van € 30.000 voorgesteld. Het bedrag wordt aangewend voor het faciliteren van het groeiende aantal dorpsraden, open monumentendag en bijeenkomsten met ondernemers rond actuele onderwerpen gericht op informeren, verbinden en inspireren. In voorbereiding op 2029 wordt (her)overwogen of de € 30.000 wel of niet structureel wordt voortgezet.

24. Weerbaarheid voor samenleving en bestuurders

Voor het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de maatschappelijke weerbaarheid van inwoners en organisaties wordt een incidenteel budget van € 50.000 voorgesteld. Hiermee kunnen activiteiten en middelen worden ingezet om de voorbereiding op langdurige uitval van vitale voorzieningen te versterken.

25. Beleid toewijzing huurwoningen

Voor het actualiseren van het beleid voor de toewijzing van huurwoningen wordt incidenteel externe expertise ingezet. Na vaststelling van het programma Volkshuisvesting worden de daarin opgenomen wijzigingen vertaald naar het toewijzingsbeleid,

26. Opstellen inclusieagenda

In 2027 wordt een inclusieagenda opgesteld waarin aandacht wordt besteed aan toegankelijkheid, inclusie. Diversiteit en regenboogbeleid. Voor de financiële gevolgen van specifieke maatregelen, zoals bijvoorbeeld verbetering van de toegankelijkheid van gemeentelijke voorzieningen of de openbare ruimte, wordt gebruik gemaakt van bestaande budgetten. Maatregelen die financieel niet inpasbaar zijn worden apart voorgesteld in de kadernota 2028 of de begroting 2029.

27. Budget Koggenland 20 jaar

Ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de gemeente wordt een budget voorgesteld om bestaande activiteiten te verrijken met een extra bijdrage. Hiermee kan op passende wijze aandacht worden besteed aan dit jubileum en wordt 20-jarig bestaan van Koggenland zichtbaar gemarkeerd.

28. Bijdrage OZB Niet-woningen gelijk aan woningen

Bij de verdeling van het gemeentefonds wordt rekening gehouden met de mogelijke inkomsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Praktisch is dit vormgegeven door de WOZ-waarde tegen een negatief tarief in het gemeentefonds op te nemen.
Voor de opbrengst van woningen geldt dat deze hoger is dan het negatieve tarief in het gemeentefonds. Voor de Niet-woningen geldt dat deze lager is dan het negatieve tarief en daarmee achterblijft op de bijdrage vanuit de woningen.
Voorgesteld wordt de bijdrage in drie stappen te verhogen naar het niveau dat in verhouding staat tot de bijdrage vanuit de woningen. Hiermee uitvoering gegeven aan het coalitieakkoord en dragen de niet woningen evenredig bij aan het financiële draagvlak van de gemeente.

29. Invoering Ondernemersfonds

In de begroting wordt rekening gehouden met het per 2027 mogelijk maken van een ondernemersfonds Koggenland. Het ondernemersfonds wordt ingesteld op verzoek van de Koggenlandse ondernemers. Voor het beheer en de uitvoering van het fonds is een aparte stichting verantwoordelijk. Deze stichting ziet toe op de jaarlijkse toekenning van middelen aan initiatieven en de verantwoording van deze middelen.

Het ondernemersfonds wordt gevoed met een bijdrage vanuit de gemeente die wordt geïnd via de onroerendezaakbelasting op Niet-woningen. Daartoe worden de tarieven verhoogd. Deze verhoging wordt in twee stappen ingevoerd omdat ook de reguliere OZB-opbrengst vanuit Niet-woningen de komende jaren wordt verhoogd.

Na het verwerken van maatregel 28 en 29 zien de verwachte bedrijfslasten voor de OZB er als volgt uit:

WOZ-waarde 2026	2026	2027	2028	2029 en verder
€ 300.000	€ 923	€ 1.336	€ 1.783	€ 2.142
€ 500.000	€ 1.539	€ 2.227	€ 2.971	€ 3.569
€ 1.000.000	€ 3.078	€ 4.453	€ 5.942	€ 7.139

30. Uitwerking verblijfsheffing arbeidsmigranten

Voor de invoering van een verblijfsheffing voor arbeidsmigranten is enige voorbereidingstijd nodig. Voorgesteld wordt om deze heffing in te gaan voeren zodat ook arbeidsmigranten die niet staan ingeschreven in het bevolkingsregister gaan bijdragen in de kosten die gemeente maakt.
Als tarief wordt het tarief van de toeristenbelasting aangehouden. In 2027 worden voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Dit betreft het inrichten van een nachtregister en het maken van afspraken met eigenaren van verblijfslocaties over de aangifte en inning. In de raming is rekening gehouden met structurele uitvoeringskosten. Vooralsnog wordt gerekend met een opbrengst voor zo'n 300 arbeidsmigranten.

31. Heroverwegingen en efficiency

Zoals in de paragraaf aangegeven wordt vanaf 2027 gewerkt aan het stelselmatig doorlichten van de begrotingsprogramma's. Op dit moment kan daaraan geen opbrengst worden gekoppeld.

32. Verhoging OZB woningen en/of het rioolrecht

Om een structureel sluitende meerjarenbegroting te bereiken is een optie om in de kadernota 2028 een verhoging van de OZB-tarieven voor woningen of een hoger rioolrecht voor te stellen. Deze mogelijkheid wordt hier gepresenteerd zonder verder uitwerking. De uitwerking en afweging vindt plaats in het brede verband van de kadernota 2028.

33. Inzet surplus

Om te komen tot een sluitende begroting 2027 wordt voorgesteld gebruik te maken van de mogelijkheid om het zogenoemde surplus in de Algemene reserve in te zetten. Voor 2027 is dit een bedrag van € 1,8 miljoen.

34. Inzet algemene reserve voor de dekking van incidentele uitgaven

Voor een volledig sluitende begroting wordt voorgesteld om € 920.000 in te zetten vanuit de algemene reserve.

Programma's

Programma 1 Dienstverlening en bestuur

Inleiding

De samenleving staat centraal! Als gemeente zetten we ons in voor het algemeen belang en het welzijn van onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen. Zij moeten kunnen vertrouwen op een betrouwbare, toegankelijke en weerbare overheid.

Daarom blijven we investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening en in de samenwerking met de samenleving. We werken transparant, zijn toegankelijk en doen wat we zeggen. We betrekken inwoners en ondernemers bij ontwikkelingen die hen raken en zoeken actief de samenwerking op. Ook regionaal werken we samen wanneer dit bijdraagt aan betere dienstverlening, meer kwaliteit of een sterker bestuur.

Bij het ontwikkelen en verbeteren van onze dienstverlening staan de behoeften van de samenleving centraal. Binnen dit programma richten we ons in het bijzonder op burgerzaken, participatie en digitale toegankelijkheid. Zo werken we aan een gemeente die dichtbij en benaderbaar is.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Regionale samenwerking Westfriesland en het Pact

Koggenland werkt samen met de zes andere Westfriese gemeenten op basis van het Pact van Westfriesland en diverse gemeenschappelijke regelingen. Alle gemeenteraden van de zeven Westfriese gemeenten hebben eind december 2025 het Pact van Westfriesland 2025-2035 vastgesteld. Dit is onze gezamenlijke koers voor de komende tien jaar, waarin wordt ingezet op een bloeiende economie met ruimte voor ondernemers, een innovatieve agri- en foodsector, slimme keuzes in ruimtegebruik en toegankelijke zorg voor iedereen. Daarnaast wordt gewerkt aan een goede bereikbaarheid, een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en een regio die klaar is voor de grote transities van deze tijd.
Op dit moment wordt het Pact uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma; samen met ondernemers, onderwijs en zorgpartners worden de ambities uit het Pact vertaald naar concrete projecten.

Digitalisering en informatieveiligheid

De verdere implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer verplicht ook Koggenland om digitale communicatie met inwoners structureel te faciliteren naast bestaande kanalen, passend bij een gemeente waar persoonlijk contact belangrijk blijft. Ook Informatieveiligheid en cybersecurity, aansluitend op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Europese NIS2-richtlijn - waaronder ook de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) -, zijn en blijven een structureel aandachtspunt.

Arbeidsmarkt

Koggenland heeft veel te bieden als werkgever: een financieel gezonde organisatie, korte lijnen tussen bestuur, organisatie, inwoners en ondernemers én uitdagend werk in een gemeente die dicht op haar dorpen en de praktijk staat. Toch ontsnapt ook Koggenland niet aan de landelijke krapte op de arbeidsmarkt. Het werven en behouden van gekwalificeerd personeel vraagt een actievere en meer zichtbare positionering van de gemeente als aantrekkelijke werkgever, wil Koggenland haar uitvoeringskracht op peil houden. Naast de investering in arbeidsmarktcommunicatie en werving, wordt bekeken of regionale samenwerking een aanvullende bijdrage kan leveren aan het tijdig invullen van vacatures.

Groei van Koggenland en veranderende verwachtingen in dienstverlening

Landelijk is een trend zichtbaar waarbij inwoners en ondernemers steeds hogere eisen stellen aan de overheid: snelle, persoonlijke en transparante dienstverlening, en een grotere bereidheid om formeel gebruik te maken van instrumenten als bezwaar en de Wet open overheid wanneer men het niet eens is met een besluit of behoefte heeft aan meer inzicht. Deze landelijke ontwikkeling is ook in Koggenland merkbaar en wordt versterkt door de eigen groei van de gemeente: met de toename van het inwonertal en de woningbouwopgave stijgt ook het aantal contactmomenten, aanvragen en formele procedures. Dit vraagt om voldoende capaciteit binnen de organisatie en om blijvende aandacht voor heldere communicatie en vroegtijdig contact, zodat vragen/verzoeken zoveel mogelijk in een vroeg stadium en in goed overleg met inwoners en ondernemers worden opgelost.

Wettelijke opgave voor bijzondere doelgroepen

Op grond van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) is Koggenland verplicht opvangplekken voor asielzoekers te realiseren. Volgens het actuele verdeelbesluit gaat het om de opvang van 149 asielzoekers. Voor deze opgave wordt in 2026 bestuurlijke besluitvorming verwacht, waarna naar verwachting in 2027 de uitvoering kan starten.

Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de gemeentelijke opvang van ontheemden uit Oekraïne. Vanaf 2027 onderzoekt de gemeente hoe de huisvesting van deze doelgroep verder een duurzamere invulling kan krijgen. Deze wettelijke opgaven vragen bestuurlijke besluitvorming over geschikte opvangvormen, afstemming met inwoners en ondernemers en structurele capaciteit binnen de organisatie voor de uitvoering hiervan.

Coalitieakkoord Koggenland 2026-2030

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 is in Koggenland een nieuwe coalitie gevormd door VVD, CDA en PRO. Op 15 juni 2026 is het coalitieakkoord "Daadkrachtig en Toekomstgericht" gepresenteerd, met vijf prioriteiten: wonen, ondernemersklimaat, vergunningen/toezicht en handhaving, financiën en lokale voorzieningen, en preventie. De uitvoering van dit akkoord vormt vanaf 2027 de bestuurlijke leidraad voor dit programma.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Doe-teams Met de Doe-teams willen we inwoners stimuleren en uitdagen om zelf actief bij te dragen aan hun samenleving, hun leefomgeving en hun dorp. Door samen kleinschalige initiatieven op te pakken en verantwoordelijkheid te nemen voor wat er in de buurt gebeurt, vergroten we de betrokkenheid en het eigenaarschap van inwoners. Zo werken we aan een vitale gemeente waarin inwoners naar elkaar omkijken, samen de leefomgeving versterken en de onderlinge verbinding in de samenleving groeit.	De gemeente zet in op het ondersteunen van Doe-teams (groep inwoners) bij het realiseren van kleinschalige maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan ontmoeting, betrokkenheid en verbinding in het dorp en de leefomgeving. Het gaat om initiatieven die met laagdrempelige ondersteuning uitvoerbaar zijn en waarbij inwoners vooral zelf de handen uit de mouwen steken. Zo stimuleren we inwoners om samen in actie te komen, verantwoordelijkheid te nemen voor hun omgeving en de sociale samenhang in hun dorp te versterken. We zetten gerealiseerde initiatieven actief in de schijnwerpers. Door de verhalen en resultaten van de Doe-teams te delen via onze communicatiekanalen tonen we waardering voor de inzet van de inwoners.
Dorpsraden Dorpsraden vormen een sterke en herkenbare schakel tussen inwoners en de gemeente. Door hun directe contact met de gemeenschap weten dorpsraden wat er leeft en speelt in het dorp en kunnen zij signalen, ideeën en behoeften van inwoners bij de gemeente onder de aandacht brengen. Andersom willen we dorpsraden actief betrekken en consulteren bij ontwikkelingen en thema's die in hun dorp spelen. Zo versterken we de betrokkenheid van inwoners, de verbinding tussen dorp en gemeente en de samenwerking aan een leefbare en vitale gemeenschap.	De gemeente stimuleert inwoners van dorpen zonder dorpsraad om een dorpsraad op te richten. Initiatiefgroepen worden met elkaar in contact gebracht en ondersteund bij de opstart. Voor een sterke en duurzame start worden zij gekoppeld aan Dorpswerk Noord-Holland, zodat zij kunnen profiteren van expertise, praktische hulpmiddelen en een provinciaal netwerk. Daarnaast biedt de gemeente waar nodig begeleiding bij de oprichting en zet zij (nieuwe) dorpsraden actief in de schijnwerpers. Door hun verhalen via gemeentelijke communicatiekanalen te delen, wordt waardering uitgesproken voor hun inzet.
Kinderraad Kinderen laten participeren en actief een bijdrage laten leveren aan hun leefomgeving. Kinderen ervaren dat hun stem ertoe doet en leren hoe democratie werkt. Kinderen die op jonge leeftijd ervaren dat hun stem telt, groeien vaker uit tot volwassenen die actief deelnemen aan de samenleving.	De gemeente zet in op een kinderraad om kinderen een actieve stem te geven bij onderwerpen die hen direct raken. De kinderraad biedt kinderen de mogelijkheid om mee te denken, ideeën aan te dragen en inzicht te geven in wat er leeft onder kinderen binnen de gemeente. Hiermee wordt de betrokkenheid van kinderen bij hun leefomgeving vergroot en wordt actief bijgedragen aan de ontwikkeling van participatievaardigheden en burgerschap op jonge leeftijd.
Betere toegankelijkheid en kwaliteit van de dienstverlening.	In 2027 versterkt het Contactcentrum zijn rol als de centrale toegangspoort tot de gemeentelijke dienstverlening. Door te investeren in vakmanschap, kennisontwikkeling, procesverbetering en de doorontwikkeling van digitale en telefonische dienstverlening worden inwoners en ondernemers

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
	snel, deskundig en zoveel mogelijk bij het eerste contact geholpen. Hiermee wordt de toegankelijkheid, kwaliteit en klanttevredenheid van de dienstverlening verder vergroot. Wat betreft de tweede lijn wordt er actief gestuurd op tijdig terugbellen, waarvoor drie werkdagen staat.
Inwoners een kwalitatief hoogwaardige dienstverlening bieden door te investeren in deskundige medewerkers.	In 2027 wordt geïnvesteerd in de vakbekwaamheid van de medewerkers van Burgerzaken. Alle medewerkers volgen een verplicht e-learning programma dat aansluit bij hun werkzaamheden en actuele wet- en regelgeving.
Opstellen KPI's voor de dienstverlening zodat we de kwaliteit van onze dienstverlening gericht kunnen volgen en verbeteren.	In 2027 wordt gestart met het opstellen en monitoren van KPI's voor de dienstverlening, zodat we de kwaliteit van onze dienstverlening gericht kunnen volgen en verbeteren. Daarna wordt een regionaal project opgestart om resultaten te vergelijken en samen te verbeteren.
Digitale dienstverlening voor iedereen.	Digitale toegankelijkheid wordt een vast onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening. In 2027 wordt ingezet op het behouden en verbeteren van de toegankelijkheidsstatus van gemeentelijke websites en het vanaf de ontwikkeling toetsen van nieuwe digitale producten, documenten en applicaties aan de geldende richtlijnen. Daarnaast wordt de bewustwording binnen de organisatie verder vergroot met kennis, praktische hulpmiddelen en trainingen. Ook wordt bij de verdere ontwikkeling van het digitale archief toegewerkt naar een oplossing die voldoet aan de eisen van geldende richtlijnen.

Verbonden partijen

Ondersteuning bestuurlijke samenwerking Westfriesland (OBSW)

Het OBSW ondersteunt de bestuurlijke samenwerking in de regio Westfriesland. Periodiek worden er bestuurlijke overleggen georganiseerd, gefaciliteerd en gecoördineerd op een aantal werkterreinen, in de vorm van portefeuillehoudersoverleggen. Ook draagt het OBSW zorg voor de administratie van het leerlingenvervoer, het secretariaat en de bezwarencommissie van de regionale urgentiecommissie en de programmamanager Sociaal domein.

Shared Service Centrum DeSom

SSC DeSom is de ICT-dienstverlener van de gemeente Koggenland. Deze gemeenschappelijke regeling biedt diensten zoals het beheer van de ICT-infrastructuur, technisch telefoonbeheer, werkplekondersteuning, technisch applicatiebeheer en ICT-advisering. Continuïteit, betrouwbaarheid en informatieveiligheid zijn kernwaarden.
Ontwikkelingen zoals de afname van volume, de versnelde afbouw van hosting en hogere vaste kosten hebben ertoe geleid dat er geen realistisch financieel en organisatorisch toekomstperspectief meer bestaat voor SSC DeSom. Daarom wordt in 2026 door de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling een onderzoek uitgevoerd naar de strategische toekomstmogelijkheden van de ICT-dienstverlening. Op basis van deze heroriëntatie zal besluitvorming plaatsvinden met betrekking tot het gewenste ICT-dienstverleningsmodel.

Westfries Archief (WFA)

Het Westfries Archief werkt met de zeven Westfriese gemeenten samen om informatie over het heden en verleden voor nu en later authentiek en toegankelijk te houden.
Het Westfries Archief hanteert een proactief digitaliseringsbeleid waarmee analoge informatie gedigitaliseerd wordt en vervolgens online beschikbaar wordt gesteld aan de inwoners en de deelnemende gemeenten. Hierdoor verloopt de dienstverlening nauwkeuriger, sneller en efficiënter.
Naast online publicatie heeft digitalisering als voordeel dat het behoud van de analoge archieven beter geborgd is. Ook is het mogelijk gemaakt dat (grotere) digitale bestanden op voorhand kunnen worden 'uitgeplaatst'. Het Westfries Archief speelt een belangrijke (landelijke) rol in de doorontwikkeling van het e-depot van 'archief naar nutsvoorziening'. Met deze (digitale) ontwikkelingen gaat het Westfries Archief ook verder in 2027, naast de inzet op kerntaken die voortvloeien uit de nieuwe Archiefwet die op 1 januari 2027 in werking treedt.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	4.886	5.158	4.918
Baten	-794	-494	-452
Saldo	**4.092**	**4.664**	**4.467**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 197.000 voordeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van loonkosten vanuit het bestuur naar de ambtelijke organisatie, dit was in voorafgaande jaren ten onrechte het bestuur begroot. Om deze reden is er nu sprake van een voordeel in de loonkosten van het bestuur.	122	V
Dit betreft de opvang van de Oekraïense vluchtelingen. Op dit programma geeft dit lagere lasten. In programma 6 is dit toegelicht.	213	V
Overige verschillen	95	N
Totaal verschil lasten	**240**	**N**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Overige verschillen	43	N
Totaal verschil baten	**43**	**N**

Programma 2 Veiligheid

Inleiding

De gemeente Koggenland streeft ernaar om een veilige leefomgeving voor de inwoners te behouden en waar mogelijk te verbeteren. De gemeente en haar partners zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van inwoners en werken hierbij samen met externe partners zoals de Omgevingsdienst, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en de Nationale Politie. Als iemand de gemeentelijke overheid nodig heeft in een onveilige situatie of omdat hij of zij zich onveilig voelt, dan mag van de gemeente worden verwacht dat er passend gereageerd wordt. Daarbij wordt nadrukkelijk contact gezocht met inwoners en wordt participatie, weerbaarheid en waar mogelijk zelfredzaamheid gestimuleerd.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Maatschappelijke weerbaarheid

Vanwege toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen en de gevolgen van klimaatverandering moeten we ons als samenleving beter voorbereiden en rekening houden met langdurige uitval van bijvoorbeeld het stroomnet. Het doel van de maatschappelijke weerbaarheid is om gemeenten weerbaar te maken tegen de gevolgen van 72 uur stroomuitval. Daarmee is zowel de eigen organisatie als de samenleving zo goed als mogelijk bestand tegen ontwrichting in die eerste uren en kunnen de hulpdiensten zich richten op noodsituaties en het herstel. Een weerbare gemeente vraagt niet alleen inzet vanuit de overheid, maar ook vanuit inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit raakt alle onderdelen van de gemeentelijke organisatie en communicatie speelt een belangrijke rol.
In 2026 is een pilot gehouden met noodsteunpunten in gemeenten in de regio. In 2027 wordt dit verder uitgerold binnen de veiligheidsregio.

Vanuit een bestuurlijke opdracht weerbaarheid in de veiligheidsregio, is een bovenregionale Programmamanager Weerbaarheid Gemeenten aangesteld. Deze Programmamanager versterkt de samenwerking tussen gemeenten en veiligheidspartners op het gebied van maatschappelijke, bestuurlijke en digitale weerbaarheid.

Integraal Veiligheidsplan

De gemeenteraad stelt eenmaal per vier jaar de doelen op het gebied van veiligheid vast. Deze worden vastgelegd in het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Het huidige IVP loopt van 2023 tot en met 2026.In verband met de gemeenteraadverkiezingen in 2026, wordt voorgesteld de looptijd van het huidige Integraal Veiligheidsplan 2023–2026 met één jaar te verlengen tot en met 2027. Daarmee ontstaat de gelegenheid om met de nieuwe gemeenteraad, een zorgvuldig proces te doorlopen richting nieuw veiligheidsbeleid voor de periode 2028-2031.

Dierenwelzijn

In 2027 wordt verder vervolg gegeven aan de professionalisering van de dierenwelzijnstaak. In samenwerking met de Westfriese gemeenten heeft dat eerder geleid tot toekomstbestendige contracten met dierenambulance en dierenasiel. In 2027 draait het om het toekomstbestendig maken van de huidige financiering van wildopvang en het opstellen van een nota dierenwelzijn.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Veiligheid Het bevorderen van een veilige, leefbare en veerkrachtige gemeente. Door een samenhangende inzet van gemeente, inwoners en partners worden veiligheidsvraagstukken niet alleen effectief aangepakt, maar ook voorkomen. Hierdoor neemt het veiligheidsgevoel toe, wordt de sociale cohesie versterkt en ontstaat meer vertrouwen in overheid en samenleving.	Er wordt een Integraal veiligheidsplan (IVP) opgesteld voor de periode 2028-2031 met focus op nabijheid, jeugd en ondermijning. In het IVP worden de strategische prioriteiten en doelstellingen op het gebied van veiligheid opgenomen aan de hand van trends, ontwikkelingen en lokale speerpunten. Daarnaast beschrijft het IVP hoe de gemeente met partners samenwerkt aan een veilige en leefbare gemeente.
Het bevorderen van een veilige, leefbare en economische vitale gemeente. Inzet op nabijheid vergroot de verbinding tussen inwoners, ondernemers en overheid. Door zichtbaar, toegankelijk en betrokken te zijn, worden signalen eerder opgepakt, neemt het vertrouwen toe en	De gemeente zet actief in op zichtbaar, toegankelijk en aanwezig zijn in de leefwereld van inwoners en ondernemers. De gemeente is zichtbaar bij maatschappelijke opgaven en met partners aanwezig bij overlastsituaties. Met

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
kunnen maatschappelijke opgaven effectiever worden aangepakt.	bedrijven en ondernemers is regelmatig contact. *Inzet boa's* In 2027 blijft de gemeente inzetten op zichtbare en toegankelijke boa's in de dorpen en op bedrijventerreinen. Naast hun handhavende taak vervullen zij een belangrijke rol als aanspreekpunt voor inwoners en ondernemers en signaleren zij vroegtijdig ontwikkelingen en knelpunten in de dorpen. Waar behoefte bestaat, worden spreekuren georganiseerd om inwoners en ondernemers laagdrempelig in contact te brengen met de gemeente. De inzet hiervan wordt afgestemd op de lokale behoefte.
Een veilige leefomgeving, een eerlijk ondernemersklimaat en een weerbare samenleving. Door in te zetten op ondermijning bij bedrijven(terreinen) worden inwoners beschermd, krijgen bonafide ondernemers meer ruimte om te ondernemen en blijft de lokale economie gezond en aantrekkelijk.	*Bestuurlijke aanpak ondermijning bedrijventerreinen* Koggenland werkt aan het tegengaan van ondermijning, met focus op het tegengaan van ondermijning op bedrijventerreinen. Met regelmaat vinden onder andere integrale controles plaats. Deze controles vinden plaats in samenwerking met andere gemeentelijke afdelingen (zoals inzet van de boa's, bouw- en woningtoezicht en jongerenwerkers) en externe partners, zodat signalen snel en integraal worden opgepakt.
Een veilige en levendige horeca- en evenementensector levert een belangrijke bijdrage aan de levendigheid en verbinding in de kernen.	Door naleving te bevorderen, risico's vroegtijdig te signaleren en preventief op te treden, wordt gewerkt aan een veilige horeca- en evenementensector die bijdraagt aan een prettig woon-, leef- en ondernemersklimaat. De gemeente gaat door met aanvullende risico reducerende maatregelen bij kermissen en evenementen en het versterken van de samenwerking met horeca, organisatoren en kermisteams. Zo wordt gewerkt aan een veilige en beheersbare evenementenomgeving. Toezicht en handhaving wordt ingezet om de naleving van wet- en regelgeving te bevorderen. Binnen In control of alcohol en drugs (ICOAD) worden periodieke speurhondenacties en nalevingscontroles ingezet.
Het bevorderen van een veilige, leefbare en economische vitale gemeente. Door te investeren in onder andere registratie en bescherming van arbeidsmigranten worden misstanden voorkomen, kunnen arbeidsmigranten ook hun rechten uitoefenen, blijft de lokale economie functioneren en neemt de kwaliteit van de leefomgeving voor zowel inwoners als ondernemers toe.	Er worden controles uitgevoerd op locaties waar een vergunning is afgegeven voor huisvesting van arbeidsmigranten. Dit vraagt onder andere de inzet van de boa's. De controles richten zich enerzijds op het naleven van de vergunningsvoorwaarden in het kader van huisvesting. Anderzijds richt de controle zich op de registratie van verblijf van arbeidsmigranten op deze locatie (nachtregister bij kort verblijf, inschrijving bij gemeente bij verblijf langer dan 4 maanden) Naast het huisvesten van arbeidsmigranten op vergunde locaties, verblijven arbeidsmigranten ook op andere (onvergunde/onbekende) locaties. Als daar signalen van zijn, vindt ook daar controle op plaats.
Het vergroten van de digitale weerbaarheid van inwoners draagt bij aan een veilige, zelfredzame en	Veel traditionele criminaliteit zoals oplichting heeft tegenwoordig een digitale component. Om inwoners

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
inclusieve samenleving. Door inwoners beter te beschermen tegen gedigitaliseerde criminaliteit worden financiële en maatschappelijke schade beperkt, neemt het vertrouwen in digitale dienstverlening toe en wordt de kans op slachtofferschap verkleind.	hier weerbaar op te maken worden in samenwerking met de politie in Koggenland bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden inwoners weerbaargemaakt tegen deze vorm van criminaliteit.
De inzet op het voorkomen en aanpakken van jeugdoverlast draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Hiermee worden overlast en gevoelens van onveiligheid verminderd, terwijl jongeren worden ondersteund in positief gedrag en maatschappelijke participatie.	De gemeente zet boa's en jongerenwerkers in voor het voorkomen en aanpakken van jeugdoverlast in de openbare ruimte. Door hun zichtbare aanwezigheid in de dorpen, het onderhouden van contact met jongeren en het tijdig signaleren van ontwikkelingen dragen zij bij aan een veilige en leefbare omgeving. De inzet is gericht op preventie, het aanspreken op gedrag en, waar nodig, handhavend optreden. Daarbij werken boa's en jongerenwerkers samen met politie, scholen en andere betrokken partners om overlast te beperken en escalatie te voorkomen.
Vertrouwen in de gemeente tijdens crisis, continuïteit van gemeentelijke dienstverlening, zoveel mogelijk voorkomen of beperken van maatschappelijke en economische schade en snel herstel van de gemeenschap. Dit draagt bij aan een veilige, weerbare en betrouwbare gemeente.	In 2026 zijn de crisisfunctionarissen opgeleid en/of bijgeschoold. Om hier vervolg aan te geven wordt in 2027 een crisisoefening georganiseerd.
De Brandweerkazernes vervullen naast hun operationele betekenis een belangrijke maatschappelijke functie door bij te dragen aan sociale cohesie en daarmee aan de weerbaarheid van de samenleving. Om zo robuust te zijn en te blijven in een tijd met toenemende dreiging en de groeiende aandacht voor maatschappelijke weerbaarheid. De kazernes zelf kunnen in de toekomst ook dienen als noodsteunpunten die nu in ontwikkeling zijn.	Koggenland blijft bij de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN) aandringen op het behoud van het fijnmazige netwerk van brandweerkazernes.
Het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid draagt bij aan een veilige, veerkrachtige en zelfredzame samenleving. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn beter voorbereid op verstoringen en crises. Hierdoor wordt de kwetsbaarheid van de samenleving verminderd en het vermogen vergroot om maatschappelijke uitdagingen gezamenlijk het hoofd te bieden.	Er wordt in beeld gebracht wat de gemeentelijk opgaven zijn binnen de maatschappelijke weerbaarheid.
Het versterken van de weerbaarheid van de overheid volgens de Noord-Hollandse Norm draagt bij aan een integere, betrouwbare en slagvaardige gemeentelijke organisatie. Hierdoor wordt de invloed van ondermijnende criminaliteit en andere ongewenste beïnvloeding beperkt, neemt het vertrouwen in het openbaar bestuur toe en wordt de veiligheid en leefbaarheid in de samenleving versterkt.	Invulling geven aan het versterken van de weerbaarheid van bestuur en organisatie onder andere in de vorm van voorlichting en opleiding.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Dierenwelzijn Investeren in dierenwelzijn draagt bij aan een zorgzame, gezonde en leefbare samenleving. Door het welzijn van huisdieren, landbouwhuisdieren en in het wild levende dieren te beschermen en te bevorderen, wordt niet alleen dierenleed voorkomen, maar wordt ook de kwaliteit van de leefomgeving voor inwoners verbeterd.	De huidige financiering van de regionale wildopvang wordt omgezet naar een subsidie op basis van een bedrag per inwoner. Er wordt een dierenwelzijnsnota Koggenland opgesteld die uitgaat van het borgen van bestaande taken. Het streven is om deze Q2 in 2027 vast te stellen.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN)

De Veiligheidsregio zet zich in voor het voorkomen van risico's, het voorbereiden op crises en het bieden van hulp bij noodsituaties. Ondanks stijgende kosten blijft de Veiligheidsregio investeren in specialistisch brandweermaterieel om het fijnmazige en lokaal verankerde brandweernetwerk in stand te houden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in een sterk informatiefundament om de digitale weerbaarheid, informatiebeveiliging en transparantie van de organisatie te verbeteren.
Tegelijkertijd nemen de maatschappelijke risico's toe, zoals natuurbranden, extreem weer, stroomuitval en digitale dreigingen. Door gericht te investeren in paraatheid, materieel en informatievoorziening wil de Veiligheidsregio ook in de toekomst betrouwbare, kwalitatief hoogwaardige en financieel verantwoorde hulpverlening blijven bieden.

Op 13 maart 2026 heeft het algemeen bestuur van Veiligheidsregio de Kadernota 2027 vastgesteld. Daarbij is een amendement 'Efficiencyonderzoek' aangenomen.

Met het aannemen van dit amendement heeft het algemeen bestuur besloten tot het laten uitvoeren van een efficiencyonderzoek gericht op alle activiteiten en budgetten van Veiligheidsregio. Hierin dient onderzocht te worden of er voor de stijgende lasten financiële dekking gevonden kan worden binnen de bestaande middelen.

Het efficiencyonderzoek neemt meerdere maanden in beslag. Naar verwachting zullen de onderzoeksresultaten niet op tijd beschikbaar zijn om te kunnen verwerken in de Kadernota 2028.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	2.774	3.073	3.387
Baten	-61	-55	-55
Saldo	**2.713**	**3.018**	**3.332**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 314.000 nadeel).
Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.00)	Bedrag	V/N
Hogere bijdrage 2027 gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio, met name door indexatie.	285	N
Overige verschillen.	29	N
Totaal verschil lasten	**314**	**N**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Totaal verschil baten	**0**	**V/N**

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Inleiding

Publieke ruimtes behoren toe aan de hele samenleving; ze moeten voor iedereen vrij toegankelijk, veilig en prettig zijn om in te verblijven. Het gaat hierbij niet alleen om wegen, pleinen, parken, groenstroken en waterpartijen die onder gemeentelijk beheer vallen, maar ook om publieke gebouwen en infrastructurele voorzieningen zoals rioleringen, bruggen en wateropvang.

De klimaatcrisis vormt een van de grootste opgaven voor de nabije toekomst en stelt hoge eisen aan de manier waarop we deze omgevingen inrichten. Met slimme oplossingen, zoals wadi's en ondergrondse waterbassin, kan overtollig regenwater effectief worden opgevangen. Daarnaast helpt het om wegen lager te bouwen dan de omliggende huizen of stoepranden juist te verhogen, zodat de straat als tijdelijke buffer dient bij extreme neerslag. Ook grindsleuven, vegetatiedaken en specifieke waterdaken dragen bij aan deze opvang, waarbij het toevoegen van extra groen een cruciale rol speelt.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Het programma Beheer openbare ruimte kent de volgende bestuurlijk relevante ontwikkelingen:

- De ondernemersvereniging heeft een visie aangeboden aan de gemeente voor revitalisering van bedrijventerrein De Braken. Hier wordt vooralsnog geen opvolging aangegeven anders dan het reguliere onderhoud.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Een verkeersveilige infrastructuur voor alle weggebruikers door de openbare wegen (asfalt- en elementenverharding) op het vastgestelde onderhoudsniveau te houden.	Uitvoeren van onderhoud volgens het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) 2027-2030. Het MJOP wordt in 2027 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit betekent dat in 2027 onder andere de volgende 'groot onderhoud'-projecten in uitvoering worden genomen: - Groot onderhoud 'Vogelwijk' te Obdam; - Groot onderhoud 'Ursem-West' (Reigerlaan en nabijheid) te Ursem; - Groot onderhoud 'Burg. Beemsterboerstraat en omgeving' te Berkhout; - Groot onderhoud Scharwoude, oostelijk gedeelte.
Verduurzamen en lichttechnisch optimaliseren openbare verlichting zodat ook deze verlichting voldoet aan huidige normen. Wegwerken noodzakelijk onderhoud lichtmasten na overname HHNK zodat ook deze weer voldoen aan huidige normen.	Uitvoeren van onderhoud volgens het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) 2027-2030. Het MJOP wordt in 2027 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit betekent dat in 2027 onder andere de volgende gebieden worden verled: - Bobeldijk; - Zuidermeer; - Spierdijk.
Sociale veiligheid De inrichting van de openbare ruimte draagt bij aan de sociale veiligheid	Voor delen van de openbare ruimte geldt dat deze niet voor alle gebruikers bijdragen aan het gevoel van sociale veiligheid. Vooral voor langzaam verkeer (fietsers en voetgangers) geldt dat er wegen zijn die beter verlicht kunnen worden en de inrichting met aanpassingen zorgt voor veiliger route van en naar huis. Aangedragen knelpunten worden opgepakt, als de kosten van aanpassingen groter zijn dan het beschikbare budget wordt uitvoering betrokken bij de voorjaarsnota 2027 en de kadernota 2028.
Het waarborgen van de verkeersveiligheid onder winterse omstandigheden.	Uitvoering geven aan het Gladheidsbestrijdingsplan 2026-2027.
Het opstellen van een mobiliteitsprogramma voor het verminderen van het aantal verkeersongevallen op	Verkeerssituaties worden verbeterd en in samenwerking met andere partijen worden duurzame

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
gemeentelijke wegen en het gevoel van verkeersveiligheid verbeteren.	mobiliteit en openbaar vervoer gestimuleerd. Als vervolg op de Omgevingsvisie wordt een nieuw mobiliteitsprogramma opgesteld (huidige is van 2013) om die in Q4 2027 vast te laten stellen door de raad. Er wordt gestart met de realisatie van de doorfietsroute tussen Hoorn en Scharwoude. Het voetpad op de spoorwegovergang in de Dorpsstraat in Obdam wordt in samenwerking met ProRail verder voorbereid. Gedeeltes van het Oosteinde en het Westeinde in Berkhout worden heringericht.
Uitvoeren van het meerjaren onderhoudsplan civiele kunstwerken 2027-2030 (MJOP) om deze veilig, functioneel te houden en de bereikbaarheid te waarborgen.	Vervangen van drie objecten: - Houten brug UR07 - Ruijterstraat/Zuidgouw, Ursem; - Houten damwand OB39 - Berkmeerdijk, Obdam - Stalen brug UR19 - Walingsdijk, Ursem Grootonderhoud - Houten beplanking vervangen en conservering stalen onderdelen BO05 – Klompemaeckerspad; - Vervangen elektrische installatie RU02 - Brug Rustenburg.
Uitvoeren van meerjaren onderhoudsplan groen 2027-2030 (MJOP) om zo de openbare ruimte veilig, leefbaar en aantrekkelijk te houden.	Uitvoeren van klein onderhoud, zoals: - maaien gazons en bermen; - snoeien bomen en struiken; - onkruidbeheersing groen en verharding; - aanplant nieuwe bomen en struiken. Uitvoeren van groot onderhoud, zoals: - Totale renovatie Openbaar groen in de Vogelwijk van Obdam in aansluiting op de renovatie vanuit Grijs.
Realisatie nieuwe huisvesting buitendienst gemeente Koggenland.	De aanbesteding voor de nieuwbouw van de buitendienstlocatie aan de Teding van Berkhoutweg is succesvol afgerond. De komende periode start de verdere uitwerking van het plan, waarna de benodigde vergunningen worden aangevraagd. De realisatie en uitvoeringswerkzaamheden starten vervolgens in 2027. Medio 2027 wordt daarnaast de herbestemming van de huidige, bestaande buitendienstlocaties in behandeling genomen.
Uitvoeren van het meerjaren onderhoudsplan Beschoeiingen en walkanten 2027-2030 (MJOP) om hiermee te voorkomen dat oevers afkalven en de waterhuishouding of openbare veiligheid in gevaar komt.	Het vervangen van 9 houten beschoeiingen en het plaatsen van 5 beschoeiingen.

Verbonden partijen

Recreatieschap Westfriesland

Het Recreatieschap Westfriesland (RSW) behartigt de belangen van de openluchtrecreatie en het landschap in het Westfriese samenwerkingsgebied. Het RSW geeft uitvoering aan de Recreatievisie die de opvolger is van het Natuur- en Recreatieplan uit 2016. Met de Recreatievisie wil de regio Westfriesland de inwoners en bezoekers voldoende, kwalitatief goede en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden bieden. Recreatievoorzieningen brengen plezier én dragen positief bij aan de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners, het zorgt voor een fijne leefomgeving en kan bijdragen aan opgaven voor natuur, biodiversiteit en klimaat. Door recreatie integraal als onderdeel bij andere ontwikkelingen mee te nemen begint het letterlijk bij de voordeur. Daarnaast wil de regio zich inzetten voor een aantrekkelijk en beleefbaar landschap met natuur- en cultuurwaarden.

De recreatievisie beschrijft de opgaven voor de regio:

1. Opvangen van de groeiende recreatiebehoeften;
2. Een gezonde levensstijl faciliteren met routegebonden recreatie;
3. Transities in het landelijk gebied benutten voor recreatie.

Het RSW geeft hier invulling aan, aan de hand van de actielijnen:

1. Opwaarderen en uitbreiden van recreatiemogelijkheden;
2. Fijnmazig netwerk van wandel-, fiets- en vaarroutes;
3. Aantrekkelijk en beleefbaar Westfries landschap;
4. Samenwerking met andere beleidsvelden en organisaties.

Deze ambitielijnen krijgen verder uitwerking in een uitvoeringsprogramma.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	7.032	8.387	7.786
Baten	-992	-447	-412
Saldo	**6.040**	**7.940**	**7.374**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 566.000 voordeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Hogere loonkosten door CAO aanpassing, bijstelling sociale lasten en groei formatie.	303	N
Lagere onderhoudslasten vanwege incidenteel overgehevelde budgetten van 2025 naar 2026.	719	V
Lagere post diversen i.v.m. incidentele posten uit de perspectiefnota 2026-2030 in 2026 (o.a. verkeersadvies De Braken € 47k, actualisatie verkeersmodel € 24k).	110	V
Lagere kapitaallasten.	54	V
Overige verschillen.	21	V
Totaal verschil lasten	**601**	**V**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Overige verschillen.	35	N
Totaal verschil baten	**35**	**N**

Programma 4 Economie

Inleiding

De gemeente vindt het belangrijk om inwoners de gelegenheid te bieden om te kunnen ondernemen. De gemeente staat naast de ondernemers, van de bakker op de hoek tot de multinational en wil samen met de ondernemers het huidige ondernemersklimaat optimaliseren. Dit vraagt om een intensieve samenwerking tussen gemeente, inwoners en ondernemers. De gemeente neemt daarbij een aanjagende rol aan. De gemeente gaat actief, samen met de ondernemers aan de slag met de lokale- en regionale opgaves. De ondernemersvereniging krijgt ondersteuning van de relatiebeheerder ondernemers en haalt de banden aan met ondernemers in de gemeente.

Conform het coalitieakkoord zet het college in op een sterk ondernemersklimaat met ruimte voor ondernemers, agrariërs, uitbreiding van bedrijventerreinen en versterking van de samenwerking tussen gemeente en bedrijfsleven. Het ondernemersfonds, de positie van de agrarische sector en de ondersteuning van ondernemers vormen hierbij belangrijke speerpunten.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

- Bij het bestuur van de Koggenlandse ondernemersvereniging leeft de wens om een ondernemersfonds volgens Leids model te implementeren binnen Koggenland. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol.
- Op initiatief van de ondernemers op Bedrijvenpark De Braken wordt gewerkt aan de oprichting van een Bedrijven Investeringszone (BIZ). Dit is een initiatief van de ondernemers zelf en niet van de gemeente. Een BIZ is een samenwerkingsvorm waarbij ondernemers gezamenlijk investeren in een schoon, veilig en aantrekkelijk bedrijventerrein. Denk daarbij aan extra beveiliging, betere verlichting of andere gezamenlijke voorzieningen. Een BIZ draagt bij aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat, vergroot de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit en versterkt de samenwerking tussen ondernemers en overheid. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol en ondersteunt de ondernemers bij de voorbereiding en oprichting van de BIZ.

- Overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie) kan van invloed zijn op onder andere de ontwikkelmogelijkheden van bedrijvigheid binnen de gemeente.
- Energieneutraal maken van bedrijventerreinen en de agrarische sector is een grote opgave met een lang tijdspad.
- Bestuurlijke druk op bedrijven neemt toe via regelgeving onder andere vanuit de verplichtingen voor utiliteitsbouw: energielabel C, energiebesparingsplicht en voorbereiding op strengere Europese normen. Uiteindelijk moeten alle utiliteitsgebouwen in 2050 energieneutraal zijn. Gemeenten hebben een regierol in de energietransitie, ook voor bedrijven(terreinen).
- UWV 'Arbeidsmarktprognose 2026-2028: minder banengroei door dure energie'. Door de spanningen in het Midden-Oosten zijn de energieprijzen sterk gestegen en zal in veel regio's banengroei stoppen/dalen. In de sectoren industrie, detailhandel en uitzendbranche neemt het aantal banen daardoor naar verwachting nog sneller af. Zorg, zakelijke dienstverlening en ICT zijn minder gevoelig en zullen waarschijnlijk blijven groeien.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Ondernemersklimaat Versterken van ondernemersklimaat, inclusief de agrarische sector met ruimte voor ondernemerschap. Een sterk ondernemersklimaat, inclusief een toekomstbestendige agrarische sector, draagt bij aan werkgelegenheid, behoud van voorzieningen, een vitaal platteland en een veerkrachtige lokale economie. Hierdoor blijft de gemeente aantrekkelijk om te wonen, werken en ondernemen, nu en in de toekomst.	Er wordt uitvoering gegeven aan de Kadervisie 2021 en het Uitvoeringsprogramma Energieneutraal Westfriesland van het Pact van Westfriesland. Onder andere via het regionale samenwerkingsverband duurzaamheid en met lokale inzet wordt ondersteuning geboden aan bedrijven en ondernemers op weg naar energieneutrale bedrijven(terreinen) in 2050; Er wordt uitvoering gegeven aan het Regionaal Convenant Werklocaties Westfriesland. We stimuleren stageplaatsen voor studenten bij bedrijven in Koggenland. Tijdens bedrijfsbezoeken wordt dit onderwerp onder de aandacht gebracht.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
	Regionaal wordt doorgewerkt aan de toerismemarketing.
Horeca en evenementen Horeca en evenementen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie door ontmoeting, ontspanning en verbinding mogelijk te maken. Tegelijkertijd dragen zij bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat, economische ontwikkeling en de levendigheid van de gemeente.	De gemeente biedt horecaondernemers en evenementorganisatoren ruimte om te ondernemen door vergunningaanvragen te vereenvoudigen, mee te denken over plannen en samenwerking tussen ondernemers, organisaties en evenementen te versterken.
Agrarische sector De inzet op een toekomstbestendige agrarische sector draagt bij aan een vitaal en leefbaar buitengebied. Koggenland heeft als plattelandsgemeente oog voor de agrarische sector. De gemeente zet in op een sterke verbinding met de agrarische sector door structureel overleg met agrariërs en samenwerking met landbouworganisaties. Vanuit de Omgevingsvisie verkent de gemeente de noodzaak en meerwaarde van een integraal Programma Landelijk Gebied voor de opgaven op het gebied van landbouw, natuur, water en klimaat.	De gemeente biedt ruimte voor agrarische nevenactiviteiten en werkt aan een aanpak voor agrarische bebouwing om leegstand een nieuwe bestemming te geven.
Recreatie en toerisme Een sterkere profilering van Koggenland als recreatieve en toeristische bestemming draagt bij aan de lokale economie, ondersteunt ondernemers en vergroot de aantrekkelijkheid van de gemeente voor inwoners en bezoekers. Daarnaast stimuleert de uitbreiding en promotie van wandelroutes recreatie, een gezonde leefstijl en het gebruik van de openbare ruimte.	Aankomend jaar willen we aan de slag gaan met verbinden, informeren en zichtbaar maken van de recreatieve- en toeristische ondernemers in Koggenland. Er wordt gewerkt aan de uitbreiding van wandelroutes. Regionaal en lokaal wordt gewerkt aan toerismemarketing. Zo wordt de naamsbekendheid van ‘beleefwestfriesland’ vergroot onder de recreatieve en toeristische ondernemers. Daarnaast worden mogelijkheden verkend voor de promotie van deze ondernemers door bijvoorbeeld een campagne met de uitreiking van een award van een nader te verkennen award.
Samenwerking Versterken van de samenwerking tussen de gemeente, regio en bedrijfsleven. Maatschappelijke en economische opgaven kunnen effectiever worden aangepakt, waardoor inwoners en ondernemers profiteren van een sterke, veerkrachtige en toekomstbestendige leefomgeving. Versterkte samenwerking tussen gemeente, regio en bedrijfsleven draagt bij aan een sterke en toekomstbestendige economie, meer werkgelegenheid, innovatieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven en een aantrekkelijk woon-, werk- en ondernemersklimaat voor inwoners en bedrijven.	In de regio werken gemeenten samen aan een sterk ondernemersklimaat. Via regionale overleggen worden signalen van ondernemers gedeeld en gezamenlijke opgaven opgepakt, zoals arbeidsmarkt, duurzaamheid, bereikbaarheid en bedrijventerreinen. Lokaal onderhoudt de gemeente regelmatig contact met de centrale ondernemersvereniging en vertegenwoordigers van verschillende branches inclusief de agrarische sector. De relatiebeheerder voor ondernemers is zichtbaar, goed bereikbaar en fungeert als vast aanspreekpunt. Signalen en behoeften van ondernemers worden tijdig opgepakt. Daarnaast wordt actief samenwerking gezocht met andere beleidsvelden en gemeentelijke domeinen om gezamenlijke opgaven effectief aan te pakken.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
	Om ondernemers te informeren, verbinden en inspireren, organiseert de gemeente jaarlijks een algemene ondernemersbijeenkomst en een themabijeenkomst rondom actuele onderwerpen.

Verbonden partijen

Ontwikkelingsbedrijf

De economie beperkt zich niet tot de gemeentelijke grenzen. Daarom wordt regionaal samengewerkt via het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (ONHN). Het ONHN bevordert de onderlinge samenwerking in de regio, waardoor efficiënter gewerkt wordt aan economische doelstellingen en de economische structuur. Daarmee wordt de werkgelegenheid in Noord-Holland Noord gestimuleerd. De inzet richt zich op onder andere verduurzaming, innovatie, digitalisering en arbeidsmarktontwikkeling, door middel van advies, kennis, subsidies, netwerken en versnellingsprogramma's.

De doelstelling van het ONHN is:

- Het versterken van de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in de noordelijke regio van Noord-Holland;
- Het verder ontwikkelen van een positief vestigings- en ondernemersklimaat in de noordelijke regio van Noord-Holland; en
- Het collectief en effectief presenteren van de noordelijke regio van Noord-Holland in haar belangen, ambities en doelstellingen en bij mogelijke samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten, en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Dit doen ze door onder andere meerjarig in te zetten op:
a. Het ondersteunen van (de randvoorwaarden voor) een aantrekkelijk vestigingsklimaat
b. Het ondersteunen van bepaalde MKB-bedrijven
c. Het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven
d. Het betrekken van bedrijven uit de regio bij regionale en provinciale opgave

Het Ontwikkelingsbedrijf gaat in 2027 onder andere aan de slag met de volgende projecten:

- Kom binnen bij bedrijvendagen;
- Ondersteunen van bedrijven met het verhuizen naar het Altongebied;
- Verdere verkenning en het uitwerken van de mogelijkheden van een energy hub in Koggenland.

Ook is ONHN standaard aanwezig bij ondernemersnetwerkbijeenkomsten georganiseerd door de gemeente Koggenland voor zichtbaarheid en groter bereik. Daarnaast ondersteunen zij het bestuur van de Koggenlandse ondernemersvereniging. Het meerjarenplan van het Ontwikkelingsbedrijf is terug te vinden op de website van het Ontwikkelingsbedrijf.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	334	331	338
Baten	-48	-11	-11
Saldo	**286**	**320**	**327**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 7.000 nadeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Overige verschillen.	7	N
Totaal verschil lasten	**7**	**N**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Totaal verschil baten		**V**

Programma 5 Onderwijs, sport en cultuur

Inleiding

Het is belangrijk dat Koggenland een fijne gemeente blijft om in op te groeien, zo lang mogelijk gezond te blijven én gezond oud te worden. Ieder kind groeit op in een gezonde en veilige omgeving en is goed voorbereid op het onderwijs. Er wordt continu gewerkt aan een sterke samenleving en sociale cohesie in de dorpen. Gezamenlijke feesten, evenementen, culturele en recreatieve voorzieningen, het verenigingsleven en ontmoetingsplekken dragen hieraan bij.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Bibliotheek

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) zal naar verwachting per 1 juli 2027 worden gewijzigd. In aanloop naar deze wijziging werken de gemeenten Koggenland, Drechterland, Enkhuizen, Medemblik, Opmeer en Stede Broec samen met de Westfriese Bibliotheek aan een meerjarenplan. Dit plan bouwt voort op de bestaande samenwerking, geeft richting aan de uitvoering van de herziene Wsob en versterkt de positie van de bibliotheek als partner binnen het sociaal, cultureel en onderwijsdomein. Daarmee dragen de betrokken partijen gezamenlijk bij aan gelijke kansen, persoonlijke ontwikkeling en een samenleving waarin iedereen kan meedoen.

Herziening mediastelsel: Lokale omroep

Om de positie van lokale omroepen te versterken en hun journalistieke functie toekomstbestendig te maken, is een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. Met dit voorstel wordt de financiering van lokale omroepen voortaan ondergebracht bij het Rijk. Daarnaast wordt het aantal lokale omroepen teruggebracht van ruim 200 naar circa 80 organisaties met een duidelijke streekfunctie en een toekomstbestendige organisatie. Naar verwachting leidt dit tot sterkere en professionelere omroepen die beter in staat zijn hun publieke taak te vervullen. Indien het wetsvoorstel nog dit jaar wordt aangenomen door zowel de Tweede als de Eerste Kamer, kan het nieuwe stelsel per 1 januari 2028 in werking treden.

Nieuwe specifieke uitkering Sport en Bewegen

Met ingang van 2027 worden de Specifieke Uitkering (SPUK) Stimulering Sport en de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) samengevoegd tot één nieuwe regeling met een looptijd van drie jaar (2027-2029). Deze regeling bundelt de doelstellingen van beide instrumenten en draagt bij aan een meer samenhangende en efficiënte uitvoering van het sport- en beweegbeleid. Waar de SPUK Stimulering Sport zich richt op de ontwikkeling, instandhouding en verduurzaming van sportaccommodaties, stimuleert de BRC de deelname aan sport, bewegen en cultuur. Daarnaast bevordert de regeling de verbinding tussen deze domeinen en andere sectoren, bijvoorbeeld het onderwijs.

Onderwijsachterstanden

Vanaf 2027 wordt het onderwijsachterstandenbudget (GOAB) op basis van een herijkte indicator berekend. Een voorlopige berekening voor Koggenland laat voor 2027 een daling zien van 21% ten opzichte van 2026. Door de daling van deze rijksvergoeding is de kans zeer groot dat we miv 2027 onvoldoende dekking hebben voor het subsidiebeleid tbv peuteropvangbeleid als onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Onderwijsachterstanden Voorkomen/verminderen van (onderwijs)achterstanden bij kinderen en jongeren gericht op de verbetering van kansengelijkheid.	Afspraken met betrekking tot een goede aansluiting van (passend) voorschools-/ basisonderwijs en jeugdzorg (programma 6 sociaal domein) gericht op integrale samenwerking, voor-/vroegschoolse educatie VVE en vroegsignalering staan hierin centraal. Invulling blijven geven aan een geactualiseerd gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (2027 e.v.), het regionaal ondersteuningsplan (2027 e.v.) en de Handreiking en afwegings-kader onderwijszorgarrangementen WF.
Instandhouding nieuwkomersonderwijs Door tijdig te investeren in onderwijs en integratie worden gelijke kansen bevorderd en wordt sociale uitsluiting voorkomen. Leerlingen ontwikkelen	Actualiseren Convenant Nieuwkomersvoorziening regio West-Friesland (2027 e.v.) waarin de gevolgen van de spreidingswet zijn opgenomen en het onderwijsaanbod daarop is afgestemd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
taalvaardigheden, sociale contacten en kennis van de Nederlandse samenleving, waardoor zij sneller kunnen participeren in onderwijs, werk en maatschappij.	
Piramide van Ondersteuning (PvO) Door een samenhangend en toegankelijk ondersteuningsaanbod beschikbaar te houden voor jongeren, kunnen problemen vroeg worden gesignaleerd en aangepakt, waardoor zwaardere en duurdere vormen van hulp vaak kunnen worden voorkomen.	Op basis van de evaluatie uit 2026 is het de wens om het aanbod Piramide van Ondersteuning voor jongeren met betrekking tot de preventieve gezondheidszorg, verzuimbegeleiding, schoolmaatschappelijk werk en preventieve geestelijke gezondheidszorg te continueren in 2027 en financieel te borgen op het voortgezet onderwijs met aandacht voor mentale gezondheid. Voorwaarde voor continuïteit is dat alle Westfriese gemeenten financieel bijdragen.
Borging passend onderwijsaanbod lokaal en regionaal (thuis nabij) Investering in gelijke kansen, inclusie en de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het versterkt de sociale samenhang in de regio en draagt bij aan een toekomstbestendige samenleving waarin ieder kind dichtbij huis de ondersteuning krijgt die nodig is om optimaal te kunnen deelnemen aan onderwijs en maatschappij.	In samenwerking met de regio West-Friesland, het samenwerkingsverband PO-VO, betrokken schoolbesturen en jeugdzorgpartners de voortgang bewaken ten behoeve van een dekkend (onderwijs)aanbod in West-Friesland.
Bevorderen van een gezonde leefstijl voor kinderen Een gezonde leefstijl draagt bij aan een betere groei, meer energie en een sterke weerstand. Kinderen die gezond eten en genoeg bewegen, zitten beter in hun vel en kunnen zich beter concentreren op school.	De Gezonde Jeugd Monitor brengt onder andere de gezondheid, weerbaarheid en motoriek van leerlingen op een basisschool in kaart. Op grond van deze gegevens kan worden bepaald welke interventies op welke scholen of in welke buurt nodig zijn om de kinderen gericht en effectief te kunnen helpen. De Gezonde Jeugd Monitor is momenteel op geen van de basisscholen in Koggenland geïmplementeerd. Onder de basisscholen wordt geïnventariseerd of implementatie van Gezonde Jeugd Monitor gewenst is.
Taal-/leesvaardigheid Vergroten taal-/ leesvaardigheid, veilig en bewust onlinegedrag, vaardigheden voor de digitale wereld en kansengelijkheid zodat kinderen volwaardig mee kunnen doen op school en in de samenleving.	In samenwerking met de bibliotheek en het onderwijs blijven inzetten op initiatieven gericht op leesbevordering-/ taalontwikkeling, sociale mediawijsheid en digitale vaardigheden.
Inclusief onderwijs (2035) Inclusief onderwijs draagt bij aan gelijke kansen, sociale inclusie en maatschappelijke participatie. Door kinderen, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, zoveel mogelijk samen en dichtbij huis onderwijs te laten volgen, wordt hun ontwikkeling gestimuleerd en wordt gewerkt aan een samenleving waarin iedereen volwaardig kan meedoen.	Lokaal en regionaal worden verdere stappen gezet richting inclusief onderwijs in 2035. Daarbij staat centraal dat kinderen, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, zo dicht mogelijk bij huis onderwijs kunnen volgen en volwaardig kunnen deelnemen aan het onderwijs. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van schoolaanwezigheid, ontwikkeling en groei van kinderen en jongeren. Deze inzet sluit aan bij de afspraken die zijn vastgelegd in het Schoolaanwezigheidspact Westfriesland. Dit draagt bij aan het voorkomen van schoolverzuim en het versterken van de ontwikkelkansen van iedere leerling.
Bibliotheek Behoud van (het aanbod in) de bibliotheek om daarmee een plek te creëren die bijdraagt aan kansengelijkheid, persoonlijke ontwikkeling, digitale en taalvaardigheid, sociale verbindingen en een democratische samenleving.	Vertalen van de resultaten van het onderzoek naar afspraken over aanbod en daarbij behorende financiën in relatie tot de verwachtte wijziging van de Wet Stelsel openbare bibliotheken (Wsob) met ingang van 01-07-2027.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Afstand tot de arbeidsmarkt Verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt en vergroten kansengelijkheid voor jongeren. Dit draagt bij aan gelijke ontwikkelkansen, duurzame arbeidsparticipatie en maatschappelijke zelfredzaamheid. Hiermee worden jongeren beter voorbereid op een volwaardige deelname aan de samenleving en wordt sociale ongelijkheid verminderd.	In samenwerking met ketenpartners wordt invulling gegeven aan onder andere de wet Van school naar duurzaam werk. Intensiveren van de bestaande samenwerking in West-Friesland op het gebied van voortijdig schoolverlaten en verbeteren van de doorstroom naar een passende opleiding of werk. Dit in samenhang met het schoolaanwezigheidspact West-Friesland. In samenwerking met het (V)MBO-HBO en de huidige aanbieders zoals het wijkleercentrum Talland College wordt onderzocht of er behoefte is aan vergelijkbaar aanbod vanuit andere disciplines zoals bijvoorbeeld techniek.
Formulierenbrigade Laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning voor inwoners om de weg naar regelingen, voorzieningen en ondersteuning gemakkelijker te vinden. Dit vergroot de zelfredzaamheid, voorkomt problematiek door niet-gebruik van voorzieningen en bevordert gelijke kansen en maatschappelijke participatie.	De gemeente realiseert in De Brink een plek voor de vrijwilligers van de Formulierenbrigade om de toegankelijkheid van ondersteuning voor inwoners te vergroten. Daarnaast wordt de voortgang van de samenwerking met het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) van de bibliotheek bewaakt en waar nodig verder versterkt, zodat inwoners laagdrempelig ondersteuning kunnen krijgen bij vragen over dienstverlening, regelingen en digitale overheidszaken.
Onderwijshuisvesting Vervangende nieuwbouw voor basisschool De Ark in Hensbroek op een nieuwe locatie zodat SKOWF en de kinderopvang blijven beschikken over een toekomstbestendige, gezonde, veilige en prettige onderwijshuisvesting. Het nieuwe kindcentrum is goed en veilig toegankelijk vanuit de aangrenzende woonwijken, hinder voor omwonenden is zoveel mogelijk beperkt en de inrichting is goed afgestemd op het gebruik van het sportcomplex.	Het schoolbestuur SKOWF is de bouwheer voor het nieuwbouwproject basisschool De Ark in Hensbroek. In 2026 zal gestart worden met het vergunningstraject en de aanbesteding. De verwachte start bouw is 2027.
Huisvesting van basisschool ‘Jozef en Mariaschool’ in Spierdijk voor de toekomst bestendigen.	In 2026 ronden we het onderzoek naar de renovatie of nieuwbouw af. De uitkomst van het meest passende scenario wordt begin 2027 via een raadsvoorstel aangeboden. Na goedkeuring van de gemeenteraad volgt de ontwikkeling en realisatie ook in 2027.
Sport en bewegen Meer inwoners gaan sporten en bewegen. Dit draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid, creëert saamhorigheid en biedt kansen voor persoonlijke ontwikkeling.	Vanaf 2027 start een nieuw specifieke uitkering Sport en Bewegen. Binnen Koggenland wordt deze regeling ingezet voor de buurtsportcoach en Motorische Remedial Teaching (MRT) op de basisscholen in Koggenland. MRT biedt extra ondersteuning aan kinderen met een motorische achterstand, zodat zij deze kunnen verkleinen en met plezier blijven deelnemen aan bewegen en sport. De buurtsportcoach stimuleert sport en bewegen onder inwoners en geeft hieraan uitvoering in samenwerking met de Sportraad Koggenland en de gemeente.
Sport en bewegen in Koggenland zichtbaar en laagdrempelig maken voor inwoners. Door sport en bewegen zichtbaar en laagdrempelig te	Communiceren over sport en bewegen. Dit draait om heldere, motiverende en doelgerichte boodschappen die inwoners aanzetten tot actie en plezier. Door het

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
maken, worden inwoners gestimuleerd om actief deel te nemen aan sport- en beweegactiviteiten. Dit draagt bij aan een gezondere leefstijl, vergroot het fysieke en mentale welzijn en versterkt de sociale verbondenheid binnen de gemeenschap.	uitvoeren van een communicatieplan voor sport en bewegen wordt de boodschap naar inwoners overgebracht.
Kunst en cultuur Kunst en cultuur beter zichtbaar en toegankelijk maken voor inwoners van alle leeftijden. Cultuur heeft een maatschappelijke, sociale en economische waarde voor Koggenland. Kunst, muziek, monumenten en culturele activiteiten dragen bij aan levendige dorpen, ontmoeting tussen inwoners en een sterke lokale identiteit.	De gemeente voert het cultuurbeleid uit en versterkt de zichtbaarheid en samenwerking op het gebied van kunst, cultuur en monumenten. We zetten onder andere in op: Bij elkaar brengen van kunstverenigingen en culturele organisaties, zodat zij kennis delen, activiteiten afstemmen en gezamenlijk nieuwe initiatieven ontwikkelen. - Het ondersteunen en zichtbaar maken van muziekonderwijs, lokale kunstenaars, amateurkunst en cultureel ondernemerschap. - Uitbreiden van inzet en programma van jaarlijkse Open Monumentendag.
Subsidiebeleid Subsidies worden ingezet om maatschappelijke doelen te bereiken. Het stimuleert inwoners om activiteiten te starten of voort te zetten die er zonder geldsteun niet zouden zijn.	In 2027 wordt gestart met het actualiseren en vereenvoudigen van de huidige subsidieregeling.
Sport Padelbanen in de gemeente Koggenland dragen bij aan een divers sport- en beweegaanbod dat voorziet in de behoefte van inwoners. Een verbreding van het sport- en beweegaanbod stimuleert inwoners om te sporten en bewegen.	De subsidieregeling padel loopt tot en met 31 december 2028. Voor drie verenigingen loopt een vergunning traject en een vierde vereniging is in onderzoek voor het realiseren van padelbanen. Verwachting is dat er in 2027 een beroep wordt gedaan op de subsidiegelden.
Uitvoeren meerjaren onderhoudsplan sportcomplexen 2024-2027 waarmee wordt beoogd dat velden langer meegaan en dure schades worden voorkomen en ze 'groener' te maken door verledding en dergelijke en de algemene veiligheid te waarborgen.	Uitvoeren van klein onderhoud, zoals: - Maaien natuurgrasvelden; - Inspectie en reiniging kunstgrasvelden. Uitvoeren van groot onderhoud, zoals: Vervanging beschoeiing langs trainingsveld Kwiek'78; - Sportvelden algemeen: vervanging armaturen, lichtmasten en ballenvangers constructie.
Sportcomplexen dragen bij aan een gezonde samenleving, sociale verbinding en de leefbaarheid in de buurt. Ze bieden een veilige plek waar jong en oud kunnen bewegen, elkaar ontmoeten en verenigingsleven ontstaat.	Opstellen meerjaren onderhoudsplan sportcomplexen 2028-2031 en aanbieden van het MJOP ter vaststelling.
Zwembaden Zwembaden zijn belangrijk voor zowel de volksgezondheid, het maatschappelijk welzijn en de leefomgeving. Ze bieden een toegankelijke plek om te sporten, te ontspannen en levensreddende zwemvaardigheden aan te leren. Deze zijn essentieel is in een waterrijke gemeente.	Opstellen meerjaren onderhoudsplan zwembaden 2027-2030 en aanbieden van het MJOP ter vaststelling.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Schoolzwemmen is belangrijk in Nederland omdat het de veiligheid in het water vergroot en gelijke kansen biedt aan alle leerlingen.	Basisscholen die niet deelnemen aan het schoolzwemmen worden gestimuleerd dit wel te doen. Onder deze basisscholen wordt het belang van schoolzwemmen onder de aandacht gebracht en geïnventariseerd of deelname aan schoolzwemmen gewenst is.
Een toekomstbestendig zwembad ligt in het verlagen van de hoge energie- en exploitatiekosten, het voldoen aan strengere milieuregels (zoals de Omgevingswet) en het garanderen van optimale waterveiligheid.	Er zijn diverse ontwikkelingen op de zwembaden. Dit zijn onder andere wijzigingen in regelgeving, investeringen, gebiedsontwikkeling Avenhorn-West/ De Goorn, afbouw van payroll en de opbouw van een eigen formatie en de kostendekkendheid van de zwembaden. Om de toekomstbestendigheid van de zwembaden te bepalen wordt een intern onderzoek gedaan (waaronder het mogelijk verruimen van de openingstijden).
Recreatie Verbeteren van de leefkwaliteit en bijdragen aan de (positieve) gezondheid van inwoners door versterken en uitbreiden van recreatief aanbod.	Er wordt uitvoering gegeven aan de recreatievisie en uitvoeringsplan van het Recreatieschap. De financiële gevolgen van het uitvoeringsplan worden via de reguliere P&C documenten van het Recreatieschap aangeboden. Verbeteren van de kleinschalige toeristische en recreatieve routenetwerken (varen, wandelen, fietsen). Verbeteren van de kano opstapjes. Koggenland wil de vaarroutes verbeteren en het verbeteren van de kano opstapjes hoort hierbij. We verkennen op welke wijze we de kano infrastructuur kunnen verbeteren en gaan hier vervolgens mee aan de slag. Dit als navolging op resultaat inventarisatie voorzieningen vaarroutenetwerk. En als vervolg op de begroting van 2025. Stimuleren van wandelverbindingen en waar kan deze mogelijk maken/realiseren. Denk hierbij aan de realisatie van historische routes, wel/geen fietspaden.

Verbonden partijen

Archeologie Westfriesland (AWF)

Archeologie West-Friesland is opgericht in 2010 en fungeert als de officiële archeologische advies- en uitvoeringsorganisatie voor meerdere West-Friese gemeenten, waaronder gemeente Koggenland. Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is om op beleidsmatig en uitvoerend niveau belangen te behartigen op het gebied van archeologie. In het verlengde daarvan verricht de regeling het archeologisch bureauonderzoek in het kader van de vaststelling van een bestemmingsplan, advisering over de bescherming van archeologische waarden in het kader van de beoordeling van bouwaanvragen en aanvragen om een aanlegvergunning, het opstellen van een programma van eisen oftewel een plan van aanpak wanneer er aan derden opdracht tot opgraven moet worden gegeven, directievoering en/of beoordeling van bureau- en veldonderzoek, en advisering over archeologische waarden voor het ruimtelijk ordeningsbeleid.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	5.114	6.386	5.910
Baten	-1.949	-1.737	-1.796
Saldo	**3.165**	**4.649**	**4.114**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 535.000 voordeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Lagere lasten in 2027 vanwege een incidenteel budget in 2026 voor buitensportaccommodaties/padelbanen.	225	V
Lagere lasten in 2027 vanwege een incidenteel budget in 2026 voor subsidie geluidsbeperkende voorzieningen TC Westerkogge.	214	V
Hogere loonkosten door cao-aanpassing, bijstelling sociale lasten en groei formatie.	124	N
Door wijziging wet- en regelgeving wordt een deel van inhuur personeel van zwembad Buitenmeere in dienst genomen, hierdoor lagere inhuurkosten in 2027.	83	V
Lagere lasten in 2027 vanwege een incidenteel budget in 2026 voor het actualiseren van het integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting.	50	V
Overige verschillen.	26	V
Totaal verschil lasten	**474**	**V**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Overige verschillen	59	V
Totaal verschil baten	**59**	**V**

Programma 6 Sociaal domein

Inleiding

De gemeente streeft naar een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien en ondersteuning laagdrempelig, integraal en dichtbij georganiseerd is. Vanuit het sociaal domein is het de missie om alle inwoners in staat te stellen zo gezond en zelfstandig mogelijk mee te laten doen aan de samenleving, met passende (tijdelijke) ondersteuning waar nodig. De gemeente zet in op het versterken van eigen kracht, het bevorderen van participatie en leefbaarheid, en het creëren van gelijke kansen voor iedereen.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Taakstelling huisvesting vergunninghouders 2027

In het Plan van Aanpak Huisvesting Vergunninghouders 2026 is beschreven dat de taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders hoog is. In 2025 en 2026 is daarom hervestiging van vergunninghouders ingezet als aanvullende maatregel. Voor deze doelgroep binnen de wettelijke taakstelling kan de gemeente vooraf aangeven welke gezinsgroottes kunnen worden opgevangen. Daardoor zijn voor het realiseren van de taakstelling minder woningen nodig dan wanneer de gemeente afhankelijk is van volledig reguliere instroom van vergunninghouders, waarbij meer alleenstaanden kunnen worden gekoppeld.
Afhankelijk van de taakstelling voor 2027 kan het ook in dat jaar noodzakelijk zijn aanvullende maatregelen in te zetten. Nadat de taakstelling bekend is, besluit het college begin 2027 welke maatregelen nodig zijn om de taakstelling te realiseren of een eventuele achterstand zoveel mogelijk te beperken. Om na dit besluit direct uitvoering te kunnen geven aan het Plan van Aanpak Huisvesting Vergunninghouders 2027 is hiervoor een budget opgenomen in de begroting 2027. Dit budget wordt alleen ingezet wanneer het college hiertoe besluit, bijvoorbeeld voor hervestiging. Wanneer aanvullende maatregelen niet nodig zijn, valt het budget vrij en wordt dit verwerkt in de Perspectiefnota 2027 en verder.

Maatschappelijke participatie

Vanaf 1 januari 2027 krijgen cliënten die (nog) niet toe zijn aan werk of re-integratie de verplichting tot maatschappelijke participatie, tenzij ontheffing passend is bij hun situatie. Doel is een betekenisvolle deelname aan de samenleving. Cliënten krijgen daarbij ruimte om hier zelf invulling aan te geven, met ondersteuning van WerkSaam en de gemeenten. Voorlopig is gekozen voor het scenario waarbij WerkSaam de maatschappelijke participatie uitvoert voor ontwikkelcliënten: inwoners voor wie werk of intensieve re-integratie nog een stap te ver is. De inzet is gericht op activering en kan een opstap vormen naar re-integratie. Voorbeelden zijn vrijwilligerswerk, mantelzorg of het volgen van een taalcursus. Gemeenten organiseren maatschappelijke participatie voor zorgcliënten. Deze inzet sluit aan bij de Wmo en richt zich op passende en betekenisvolle deelname aan de maatschappij. Gemeenten en WerkSaam werken hierin nauw samen. In 2026 is een aantal pilots gestart om deze samenwerking te versterken en om te onderzoeken wat het beste is voor onze inwoners.

Ontheemde Oekraïners

Per 4 maart 2028 loopt de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor Oekraïense ontheemden af. Naar verwachting krijgt een deel van deze groep dan gefaseerd toegang tot de Participatiewet. Oekraïners met taalachterstanden en een kwetsbare arbeidsmarktpositie zullen toetreden tot de doelgroep van WerkSaam. Hoe deze fasering eruit gaat zien of welke middelen hiervoor beschikbaar worden gesteld is nog niet bekend gemaakt.

Individuele Inkomenstoeslag

In de Participatiewet is vastgelegd dat gemeenten de Individuele Inkomenstoeslag kunnen verstrekken. Vanaf 01-01-2027 mogen de gemeenten de Individuele Inkomenstoeslag ambtshalve toekennen, dus zonder aanvraag.

Invoering inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Het Rijk heeft in de meicirculaire 2026 aangegeven dat de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage niet eerder dan 1 januari 2028 kan worden ingevoerd. Hiermee verwacht het Rijk een besparing op de Wmo uitgaven. Vanuit het Rijk is op moment van schrijven nog niet duidelijk welke tarieven voor de eigen bijdrage gaan gelden en op welke manier de gemeente het inkomen en vermogen van inwoners kan en mag toetsen om de hoogte van de eigen bijdrage te bepalen. Hierdoor is het niet mogelijk om een inschatting te maken van de financiële gevolgen voor Koggenland.

Afschaffing huishoudelijke ondersteuning

Per 1 januari 2029 wordt de huishoudelijke ondersteuning als maatwerkvoorziening geschrapt uit de Wmo 2015 voor de inwoners die dit zelf kunnen betalen.
Gemeenten blijven alleen verantwoordelijk voor de inwoners die het niet zelf kunnen betalen. Vanuit het Rijk is nog geen duidelijkheid over de precieze afschaffing van de huishoudelijke ondersteuning en welke voorwaarden van

toepassing zijn. Het Rijk verwacht een besparing op de uitgave waardoor een uitname uit het gemeentefonds wordt gedaan. Vooralsnog is het uitgangspunt dat dit geen lokale financiële gevolgen heeft.

Gemeenschappelijke regeling Wet Verbetering Beschikbaarheid Jeugdzorg
Met ingang van 1 januari 2026 trad de Wet Verbetering Beschikbaarheid Jeugdzorg in werking die onder andere gemeenten verplicht om regionaal samen te werken bij de inkoop van specialistische jeugdhulp. Dit wetsvoorstel moet de beschikbaarheid van jeugdzorg voor de meest kwetsbare kinderen verbeteren en zo voorkomen dat de gespecialiseerde jeugdzorg verdwijnt. De regionale samenwerking wordt op een later moment geformaliseerd en aan de gemeenteraad voorgelegd.

Lokale Inclusieagenda
Gemeenten zijn verplicht een lokale inclusieagenda vast te stellen. De gemeente geeft hierin aan wat ze doet om mensen met een beperking dezelfde toegang te geven tot voorzieningen en informatie zoals die ook toegankelijk is voor mensen zonder beperking. Daarnaast is de opdracht uit het coalitieakkoord om aandacht te besteden aan regenboog en diversiteit. De Inclusieagenda wordt in 2027 opgesteld. Eventuele financiële gevolgen voor bijvoorbeeld (onderzoek naar) fysieke toegankelijkheid van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed worden betrokken bij de kadernota 2027 en begroting 2028.

Stevige sociale basis
De beweging van zorg naar welzijn vraagt om meer samenhang en het leggen van verbindingen tussen zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers. Daarbij wordt steeds meer gevraagd van mantelzorgers, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. De gemeente zet zich in voor het stimuleren en ondersteunen van bestaande en nieuwe vrijwilligersinitiatieven en netwerken. Daarbij wordt oog gehouden voor de draagkracht en belastbaarheid van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties, zodat hun inzet duurzaam en toekomstbestendig blijft. Hiermee wordt de betrokkenheid van inwoners bij de samenleving versterkt en wordt bijgedragen aan een sterk sociaal netwerk binnen de gemeente.
In 2027 wordt een advies afgerond dat richting geeft aan de invulling van ontmoeten en de rol van wijksteunpunten. Daarnaast loopt op dat moment een onderzoek naar welke algemene voorzieningen en ondersteuning beschikbaar zijn voordat een beroep gedaan wordt op de zorg. De bevindingen van beide sporen maken samen dat in 2027 een uitvoeringsplan moet volgen om de vertaalslag naar uitvoering te maken. Dit heeft mogelijk gevolgen voor benodigde capaciteit en middelen. Doel is een stevige inzet op welzijn en preventie om zorg te voorkomen.

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)
Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord vormt vanaf 2027 een aanvulling op het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het doel van AZWA is om de zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed te houden, ongeacht woonplaats, inkomen, leeftijd of aandoening. De gemeente ontvangt van het Rijk lokale middelen vanuit het AZWA en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) voor de periode 2027-2029. De middelen worden ingezet ter versterking van de basisinfrastructuur en de basisfunctionaliteiten op het gebied van mentale gezondheid, vitaal ouder worden, leefstijl, sport en bewegen, kansrijk opgroeien en gezondheidsachterstanden voorkomen en verminderen. Naast de lokale middelen wordt er vanuit het Rijk ook regionale (Noord-Holland Noord) middelen beschikbaar gesteld, die we gaan inzetten.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Passende ondersteuning voor elke hulpvraag, ongeacht de complexiteit. Dit draagt bij aan de ontwikkeling, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van kinderen, jongeren en gezinnen. Door tegelijkertijd grip te houden op de inzet en kosten van jeugdzorg blijft kwalitatief goede en toegankelijke ondersteuning beschikbaar voor inwoners die deze nodig hebben.	Monitoring van de regionale contracten voor jeugd segment B (specialistische jeugdzorg), jeugd segment C (hoog specialistische jeugdzorg) en jeugd segment V (verblijf) op onder andere de contractafspraken, de kwaliteit, het aantal trajecten en de kosten. Doorontwikkeling van zowel het lokale als regionale dashboard. Invulling geven aan de gemeentelijke regierol bij complexe casussen waardoor voortgang en de kwaliteit van de ingezette ondersteuning wordt bewaakt. Bij elke aanmelding bij het Zorgteam volgt een triage. Deze werkwijze is aangescherpt. Tijdens deze triage wordt direct een eerste inschatting gemaakt van de urgentie, wordt bekeken of er iets in het voorveld of

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
	eigen kracht ingezet gaat worden en wordt de vervolgstap bepaald. Op basis van de aangescherpte werkwijze bepalen we de volgorde van oppakken en voorkomen we onnodige wachtlijsten.
Implementatie Hervormingsagenda jeugd De implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd is een investering in gezonde en kansrijke jeugdigen, sterke gezinnen en een samenleving waarin ondersteuning tijdig, passend en betaalbaar beschikbaar blijft voor wie dit nodig heeft. Met de implementatie van de Hervormingsagenda wordt de jeugdzorg verbeterd en financieel houdbaar.	Vervolg geven aan de lokale en regionale maatregelen uit het regionale adviesrapport Hervormingsagenda Jeugd. Versterken van het lokale team. Vanuit die hoedanigheid biedt het Zorgteam steeds meer zelf hulp aan kinderen/gezinnen.
Minder gespecialiseerde (jeugd)hulp door versterking van het voorveld/preventieve aanbod. Het verminderen van de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp door versterking van het voorveld en preventieve aanbod leidt tot betere ontwikkelkansen voor jeugdigen, sterkere gezinnen, meer maatschappelijke participatie en een toekomstbestendig en financieel houdbare ondersteuning.	Voortzetten van de samenwerking met ketenpartners waaronder de praktijkondersteuners bij de huisartsen, Buurtgezinnen, Zorgoppas, Home Start, Eigen Plan etc. Het Zorgteam biedt zelf steeds meer hulp aan kinderen/gezinnen. Denk hierbij aan de ondersteuning van de voor-schoolmaatschappelijk werkers en video home training. Dit zijn preventieve vormen van kortdurende en laagdrempelige ondersteuning.
Passende ondersteuning voor elke hulpvraag, ongeacht de complexiteit, met grip op en waar mogelijk sturing van de aantallen en kosten binnen de Wmo. Door passende ondersteuning te bieden die aansluit bij de aard en complexiteit van de hulpvraag, worden inwoners in staat gesteld zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan de samenleving en regie te behouden over hun eigen leven. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid, participatie en het welzijn van inwoners en voorkomt waar mogelijk verergering van problematiek.	Onderzoek naar de huidige inrichting en werking van het voorveld en in kaart brengen welke ontwikkelingen en investeringen nodig zijn om dit verder te versterken zodat (kwetsbare) inwoners met een hulpvraag (preventief) terecht kunnen bij een algemene of voorliggende voorziening. Monitoren van regionale contracten en de ingezette Wmo maatwerkvoorzieningen. Doorontwikkelingen van zowel het lokale als het regionale dashboard.
Werk en inkomen WerkSaam Westfriesland zet zich in voor werk, ontwikkeling en inkomen. Inwoners krijgen de kans om naar vermogen deel te nemen aan de samenleving via passend werk of maatschappelijke participatie. Dit vergroot de zelfredzaamheid, het welzijn en de bestaanszekerheid van inwoners en draagt bij aan een inclusieve, veerkrachtige en sociaal verbonden samenleving.	Het doel van WerkSaam is voor onze inwoner passend werk of een zinvolle maatschappelijke participatieplek te vinden. Sommige inwoners kunnen direct aan het werk. Anderen hebben eerst behoefte aan werkervaring, het opbouwen van een arbeidsritme of aan een beschutte werkomgeving. Hiervoor kunnen zij terecht binnen onze 13 leer-werkbedrijven. Daarnaast biedt WerkSaam duurzame werkplekken aan mensen met een Wsw- of Beschut werk-indicatie. Deze structurele werkplekken leveren een belangrijke bijdrage aan het welzijn en de stabiliteit van deze medewerkers.
Een inclusievere arbeidsregio. Meer inwoners kunnen naar vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt, waardoor talenten beter worden benut, bestaanszekerheid wordt versterkt en sociale uitsluiting wordt verminderd. Dit draagt bij aan gelijke kansen, een inclusieve samenleving en een toekomstbestendige regionale economie.	Om een meer inclusievere arbeidsregio te bevorderen is het belangrijk dat werkgevers worden ontlast en beter geïnformeerd over de mogelijkheden om risico's te beperken. Detachering door WerkSaam is een van de mogelijkheden die daaraan bijdraagt. Hiermee biedt WerkSaam werkgevers ondersteuning, terwijl cliënten werkervaring opdoen in een passende en begeleide

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
	setting. Statushouders zijn de snelst groeiende groep binnen het cliëntenbestand van WerkSaam. Juist deze doelgroep ervaart extra belemmeringen bij het vinden van passend werk op de lokale arbeidsmarkt, onder andere door taal, cultuurverschillen en een beperkt netwerk. WerkSaam zet extra middelen in om deze doelgroep aan het werk te helpen of te laten participeren.
Maatschappelijke participatie zorgcliënten. Zorgcliënten kunnen naar vermogen deelnemen aan de samenleving, wat bijdraagt aan zelfredzaamheid, sociale verbondenheid, zingeving en een betere kwaliteit van leven. Hiermee wordt een inclusieve samenleving bevorderd waarin iedereen mee kan doen.	Voorlopig is gekozen voor het scenario waarbij WerkSaam de maatschappelijke participatie uitvoert voor ontwikkelcliënten: inwoners voor wie werk of intensieve re-integratie nog een stap te ver is. De inzet is gericht op activering en kan een opstap vormen naar re-integratie. Voorbeelden zijn vrijwilligerswerk, mantelzorg of het volgen van een taalcursus. Gemeenten organiseren maatschappelijke participatie voor zorgcliënten. Deze inzet sluit aan bij de Wmo en richt zich op passende en waardevolle deelname aan de maatschappij. Gemeenten en WerkSaam werken hierin nauw samen. Eind 2026 starten een aantal pilots om deze samenwerking te versterken en om te onderzoeken wat het beste is voor onze inwoners.
Versterken van zelfredzaamheid van onze inwoners om uiteindelijk weer zo zelfstandig mogelijk te kunnen wonen.	Ondersteunen van inwoners voor wie zelfstandig wonen tijdelijk niet mogelijk is met als doel een stabiele en passende woon- en leefsituatie te realiseren. Er wordt uitvoering gegeven aan de contracten Wonen met Ondersteuning samen met diverse partijen. Er zijn diverse soorten woonvormen met begeleiding, zorg en/of toezicht. Regionaal verkennen de West-Friese gemeenten de mogelijkheden voor de realisatie van een voorziening voor sociaal prikkelarm wonen.
Psychisch kwetsbare inwoners wonen zo zelfstandig mogelijk en kunnen naar vermogen meedoen in de samenleving.	Uitvoering geven aan de toekomstvisie (psychisch) kwetsbare inwoners op de thema's: Ondersteun(en)de samenleving, wonen, zorg en ondersteuning, veiligheid, bestaanszekerheid, zinvolle daginvulling en samenwerking in de regio.
Stevige sociale basis Een sterke sociale basis vergroot de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Door de inzet van sociale netwerken, vrijwilligers, mantelzorgers, verenigingen en laagdrempelige voorzieningen worden problemen eerder gesignaleerd en aangepakt.	In 2027 is de uitwerking gereed van de visie op ontmoeten met een advies hoe daar binnen Koggeland verder invulling aan te geven. Ook de rol van de wijksteunpunten wordt daarin meegenomen. Op basis van de aanbevelingen uit het advies en de uitkomsten van het onderzoek naar algemene voorzieningen wordt in 2027 invulling gegeven aan de uitvoering van ontmoeten en het versterken van de sociale basis. Hierbij wordt ook gekeken naar de benodigde capaciteit en middelen.
Ontmoeten Meer sociale samenhang en meer zorg voor elkaar door meer ontmoetingen te realiseren. Meer ontmoetingen tussen inwoners versterkt de sociale samenhang, vergroot de onderlinge betrokkenheid en stimuleert het omzien naar elkaar. Dit draagt bij aan de transitie van zorg naar welzijn en daarmee aan een leefbare, inclusieve en veerkrachtige samenleving.	De pilot Fonds Ontmoetingen Stimuleren (FOS) voortzetten en structureel financieel borgen. Het FOS is een initiatief om ontmoetingen tussen inwoners te bevorderen en daarmee eenzaamheid tegen te gaan en sociale contacten en sociale cohesie te stimuleren.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Mantelzorgers Betere ondersteuning van groeiend aantal mantelzorgers. Mantelzorgers vormen een onmisbare schakel in het sociaal domein. Hun inzet ondersteunt de zelfredzaamheid van inwoners en draagt bij aan een betaalbare en toegankelijke zorg. Door mantelzorgers passend te waarderen en ondersteunen, wordt overbelasting voorkomen en kunnen zij hun zorgtaken duurzaam blijven uitvoeren.	Met een extra budget worden meer mantelzorgwaarderingen mogelijk gemaakt, krijgt de Dag van de Mantelzorg een uitgebreidere invulling en wordt de opdracht aan het Mantelzorgcentrum verder aangescherpt.
Mentale gezondheid / vitaal ouder worden Inwoners ervaren meer veerkracht en mentaal welbevinden, blijven langer actief en betrokken bij de samenleving en participeren in de wijk.	Inzetten op laagdrempelig ontmoeten (aanpak eenzaamheid) en de ketenaanpakken Welzijn op Recept (sociaal verwijzen) en Valpreventie (vitaal ouder worden). Door inwoners tijdig te bereiken en passende ondersteuning en ontmoetingsmogelijkheden, beweegarrangementen en wandelen dichtbij aan te bieden, versterken we het welzijn en de zelfredzaamheid van inwoners.

Verbonden partijen

WerkSaam Westfriesland

WerkSaam Westfriesland voert de Participatiewet, de Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW) en de Wet inburgering 2021 uit voor de West Friese gemeenten. Een klein onderdeel van de Participatiewet, de bijzondere bijstand, is bij de afzonderlijke gemeenten gebleven. WerkSaam heeft onder andere de volgende doelstellingen voor 2027:

- Het aantal cliënten in de uitkering is 20% lager dan de landelijke benchmark;
- Het aandeel duurzame uitstroom is minimaal gelijk aan de landelijke benchmark;
- Het aandeel cliënten met arbeidsvermogen dat een stap hoger maakt op de participatieladder, of aantoonbare ontwikkeling heeft doorgemaakt, wordt nader bepaald bij de VJN 2027 op basis van ervaringscijfers uit 2026;
- Het aandeel medewerkers met een voorziening loonkostensubsidie is minimaal gelijk aan de landelijke benchmark;
- Het aandeel duurzame uitstroom is minimaal gelijk aan het landelijke gemiddelde;
- Cliënttevredenheid is minimaal een 7,5.

WerkSaam is flexibel, bereidt zich tijdig voor en het is goed om te zien dat met de wijzigingen in wet- en regelgeving hun werk steeds meer op maat en dus persoonlijker ingestoken wordt. Met de (gefaseerde) invoering van de Participatiewet in Balans vanaf 2026 en de op handen zijnde Wet handhaving sociale zekerheid en Wet proactieve dienstverlening wordt WerkSaam in staat gesteld om op maat begeleiding en ontwikkeling te bieden. Daarbij wordt meer aandacht gegeven aan maatschappelijke participatie om ook cliënten die niet direct kunnen werken, te activeren. Meedoen telt! En met de veranderende rol van het Werkcentrum in Noord-Holland Noord, komt WerkSaam in stelling om meer direct en inhoudelijk contact te hebben met werkgevers.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	24.307	26.936	27.194
Baten	-8.489	-8.546	-7.374
Saldo	**15.818**	**18.390**	**19.820**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 1.430.000 nadeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Hogere loonkosten door cao-aanpassing, bijstelling sociale lasten en groei formatie	626	N
Lagere lasten in 2027 vanwege een Incidenteel budget in 2026 voor de specifieke uitkering (SPUK) toeslagenproblematiek, Brede SPUK en SPUK lokale aanpak isolatie, zie ook de baten.	373	V
Bijstelling budget Wmo met name door de voorlopige index 2027 van 3,59% (met het landelijke indexeringspercentage worden ook de tarieven van de gecontracteerde zorgaanbieders verhoogd) en het aantal cliënten voor de verschillende producten dat licht stijgt/stabiliseert.	270	N
Lagere lasten in 2027 omdat er in 2026 incidenteel gebruik is gemaakt van de regeling stimuleren uitstroom vergunninghouders uit de asielopvang (HAR+), zie ook de baten.	230	V
Bijstelling budget jeugdzorg met name door de voorlopige index 2027 van 3,59% (met het landelijke indexeringspercentage worden ook de tarieven van de gecontracteerde zorgaanbieders verhoogd).	219	N
In 2027 lagere incidentele lasten voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen, onder andere doordat er in 2027 geen transitiekosten worden aangevraagd. Deze regeling staat budgettair neutraal in de begroting. Alle kosten worden vergoed vanuit het rijk. Zie ook bij de baten.	162	V
Een afname van het in de meicirculaire 2025 beschikbaar gestelde budget voor groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd en een aanvullende post hervormingsagenda jeugd	107	V
Begin 2027 stelt het college het Plan van Aanpak Huisvesting Vergunninghouders 2027 vast. Op dat moment is de taakstelling bekend en maakt het college de afweging welke maatregelen worden ingezet, bijvoorbeeld hervestiging. Het budget voor deze maatregelen is voor de raming gebaseerd op de begeleiding en coördinatie van de hervestiging van maximaal 25 vergunninghouders en drie eventuele verlengingstrajecten, conform de ervaringen uit 2025 en 2026.	104	N
Lagere lasten in 2027 vanwege een incidenteel overgeheveld budget van 2025 naar 2026 voor asielopvang/spreidingswet.	55	V
Overige verschillen	34	V
Totaal verschil lasten	**258**	**N**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
In 2027 lagere incidentele baten voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen, onder andere door de verlaging van het normbedrag en er wordt geen aanvraag ingediend voor transitiekosten. Deze regeling staat budgettair neutraal in de begroting. Alle kosten worden vergoed vanuit het rijk. Zie ook bij de lasten in de verschillende programma's.	375	N
Lagere opbrengsten in 2027 vanwege incidentele baat voor SPUK toeslagenproblematiek, brede SPUK en SPUK lokale aanpak isolatie, zie ook de lasten	373	N
Lagere opbrengsten in 2027 vanwege een incidentele rijksbijdrage in 2026 voor Hotel- en Accommodatie regeling (HAR+). Zie ook de lasten.	270	N
Lagere opbrengsten in 2027 vanwege een incidentele teruggave afromen reserve regionaal budget kwetsbare inwoners in 2026.	128	N
Overige verschillen	26	N
Totaal verschil baten	**1.172**	**N**

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Inleiding

De gemeente wil de gezondheid van de inwoners bevorderen. Met positieve gezondheid wordt een bredere blik op gezondheid geworpen. Het gaat hierbij om meer dan alleen de fysieke gezondheid. De gemeente wil bevorderen dat inwoners zich goed voelen, zodat zij goed voor zichzelf zorgen en met een positieve inslag kijken naar wat wel kan. Het gaat ook om mee kunnen doen, samen leuke dingen doen, lekker in je vel zitten, omgaan met veranderingen en hulp vragen. Ook wil de gemeente een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontspannen met een goede milieukwaliteit (onder andere lucht en geluid) die klimaatbestendig, is met voldoende groen voor het tegengaan van hitte- en wateroverlast.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Riolering

- Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 geldt in de Waterschapsverordening 3.0 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) een verbod op lozingen van huishoudelijk afvalwater door groepsaccommodaties en bedrijfsmatige gebruikers in secundair en tertiair water (als de vervuilingswaarde 6 of meer inwonersequivalenten betreft). In primair water geldt een vergunningplicht. Deze regels zijn opgesteld ter verbetering van de waterkwaliteit in kwetsbare gebieden, in lijn met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en nationale wetgeving. Ook is in de verordening een overgangstermijn opgenomen voor lozingen die voor de inwerkingtreding waren toegestaan zonder vergunning, maar sinds de inwerkingtreding van de verordening zijn verboden of vergunningsplichtig zijn geworden.
- Per 1 januari 2026 vervalt de overgangstermijn die tijdelijk bepaalde lozingen van (bedrijfsmatig) huishoudelijk afvalwater toestaat. Vanaf die datum gaat het lozingsverbod in. Lozingen op oppervlaktewater zonder adequate zuivering zijn dan niet langer toegestaan.
- Het lozingsverbod heeft gevolgen voor ondernemers en raakt het gemeentelijk domein, met name in gebieden waar nog geen collectieve voorzieningen of rioolaansluitingen aanwezig zijn. Het verbod in de waterschapsverordening kan er namelijk toe leiden dat er meer lozingen op de bodem zullen plaatsvinden. Gemeenten en waterschap dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een toekomstbestendige en gezonde leefomgeving. HHNK wil daarom deze opgave samen met de gemeente oppakken, met oog voor ieders rol en verantwoordelijkheid.

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord vormt vanaf 2027 een aanvulling op het integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het doel van AZWA is om de zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed te houden, ongeacht woonplaats, inkomen, leeftijd of aandoening. De middelen worden ingezet op de leefgebieden mentale gezondheid, vitaal ouder worden, leefstijl, kansrijk opgroeien en voorkomen en verminderen van gezondheidsachterstanden.

Nieuw afvalbeleid en voorstel tarievenmodel per januari 2028

In de loop van 2027 wordt een nieuw afvalbeleid verder uitgewerkt samen met raad, inwoners en HVC. Het afvalbeleid en vervolgens de uitwerking van een tarievenmodel worden beide aan de raad voorgelegd voor vaststelling. Het grondstoffenplan en tarievenmodel wordt daarmee een jaar later dan aanvankelijk gepland, aangeboden aan de raad. Mocht de raad besluiten tot een verandering in tariefmodel, brengt deze verschuiving in tijd de ruimte om dit goed voor te bereiden richting 2028.

Stijging afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing stijgt als gevolg van hogere kosten voor de verwerking van restafval. Hierbij spelen de toenemende CO_2-heffing, een naheffing over voorgaande jaren en de algemene stijging van verwerkings- en transportkosten een belangrijke rol. Een deel van deze lasten worden via naheffing berekend door het Rijk, waardoor een deel van de kosten pas bekend is na vaststelling van de afvalstoffenheffing.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater en hemelwater. Voorkomen van ongewenste emissies/gezondheidsrisico's en beperken overlast voor de omgeving. Bijdragen aan een duurzame verwerking van afvalwater en een optimale inrichting van de waterketen. Beperken van het risico op (grond)wateroverlast. Beperken van de milieubelasting op bodem en oppervlaktewater. Bijdragen aan de aanvulling van de grondwatervoorraad in droogtegevoelige gebieden.	Uitvoeren van onderhoud volgens het Meerjaren onderhoudsplan (MJOP) riolering 2027-2030 en het Programma Stedelijk water en Riolering (PSWR) 2023-2027: - Relinen riolering Avenhorn, Ursem, Obdam; - Riool vervangen Bloemenwijk Obdam; - GWA - riool vervangen Burg. Beemsterboerstraat Berkhout. - RWA-riool leggen Vogelwijk Obdam.
Afval Het verminderen van restafval levert maatschappelijke meerwaarde op doordat het bijdraagt aan een schone leefomgeving, lagere publieke kosten, vermindering van CO_2-uitstoot, behoud van waardevolle grondstoffen en versterking van de circulaire economie. Daarnaast stimuleert het duurzaam gedrag bij inwoners.	Het inzamelen en verwerken van restafval is relatief duur. De kosten die gemeenten doorberekend krijgen voor verwerking van restafval (CO2-heffing) stijgen de komende jaren. Veel materialen die in het restafval terechtkomen, zoals papier, plastic, glas en textiel, kunnen worden hergebruikt of gerecycled. De gemeente werkt toe naar het stimuleren van inwoners om beter afval te scheiden en minder restafval aan te bieden. Hiervoor wordt een grondstoffenplan opgesteld dat bijdraagt aan de reductie van het restafval. Door afval beter te scheiden blijven waardevolle grondstoffen beschikbaar, hoeven minder nieuwe grondstoffen te worden gewonnen.
Een tarievenmodel binnen het afvalbeleid stimuleert afvalvermindering, hergebruik en afvalscheiding. Hierdoor neemt de hoeveelheid restafval af, worden grondstoffen beter benut en wordt bijgedragen aan een duurzame, betaalbare en toekomstbestendige afvalketen.	Na vaststelling van het grondstoffenplan (ook wel geduid als afvalbeleid), kan opvolgend het tarievenmodel worden voorgelegd aan de raad. Streven is de gevolgen van het tarievenmodel te verwerken in de begroting van 2028.
Professioneel beheer van de stortplaats Westwoud waarborgt een veilige en duurzame leefomgeving. Door adequaat toezicht en beheer worden milieurisico's beperkt, wordt voldaan aan wettelijke verplichtingen en blijft de kwaliteit van de leefomgeving beschermd.	Als deelnemer van Afvalbeheer Westfriesland (ABWF) toezien op uitvoering van de zienswijze van de gemeenteraad in contracteren van Bodemzorg voor het milieubeheer van de voormalige stortplaats. Onderzocht wordt in hoeverre het afschalen van de huidige gemeenschappelijke regeling mogelijk is in voorbereiding op een mogelijk voorstel daartoe.
Goed voorbereid toezicht op gewasbeschermingsmiddelen draagt bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Het bevordert de naleving van regelgeving, beschermt mens en milieu en ondersteunt een toekomstbestendige en verantwoorde omgang met gewasbeschermingsmiddelen.	Als gevolg van twee rechterlijke uitspraken (jurisprudentie) bestaat de mogelijkheid dat meldingen worden ingediend tegen agrariërs over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De toezichtstaak op gewasbeschermingsmiddelen is per 2027 belegd bij de Omgevingsdienst NHN. In 2027 wordt de toezichttaak voorbereid. Met de OD wordt overleg gevoerd over de meldingen en uitkomsten van de opvolging.
Energiebesparingsplicht Toezicht op de Energiebesparingsplicht stimuleert energiebesparing en verduurzaming bij bedrijven en instellingen. Hiermee wordt bijgedragen aan de vermindering van CO_2-uitstoot, een efficiënter energiegebruik en een duurzame, toekomstbestendige leefomgeving.	De Omgevingsdienst NHN voert het toezicht op de Energiebesparingsplicht uit. In 2027 worden de resultaten van het Energiebesparingsakkoord geëvalueerd en wordt bepaald welke structurele inzet en welk ambitieniveau vanaf 2028 nodig zijn om toezicht en handhaving effectief voort te zetten. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Gezonde, vitale en veerkrachtige inwoners die een beroep kunnen doen op het sociale netwerk.	Positieve Gezondheid wordt verder verankerd in de uitvoering van het sociaal domein, door in gesprekken met inwoners uit te gaan van veerkracht, eigen regie, mogelijkheden en participatie in plaats van beperkingen en problemen. Met Positieve Gezondheid wordt gezondheid breed benaderd. Naast lichamelijke gezondheid wordt ook gekeken naar mentaal welzijn, sociale contacten, zingeving, participatie en het dagelijks functioneren. Deze benadering draagt bij aan de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners zodat zij zich weerbaar voelen en met zelfvertrouwen de wereld in kunnen kijken. De fysieke leefomgeving speelt een belangrijke rol in het bevorderen van positieve gezondheid. Door stimuleren van een gezonde leefomgeving met oog voor ontmoeten, bewegen en veiligheid wordt welzijn, eigen regie en sociale participatie bevorderd.
Inwoners met (een risico op) verslavingsproblematiek worden eerder bereikt, weten waar zij terechtkunnen voor hulp en krijgen sneller passende ondersteuning. Hierdoor wordt problematisch gebruik eerder gesignaleerd en waar mogelijk voorkomen of verminderd met als doel gezondheidsproblemen te voorkomen en de zelfredzaamheid en het welzijn van inwoners te versterken.	Inzet op het verkleinen van gezondheidsachterstanden als gevolg van verslavingsproblematiek, waaronder nicotine-, alcohol- en drugsgebruik. Dit gebeurt vanuit een wijkgerichte en laagdrempelige aanpak, waarbij inwoners actief worden opgezocht en passende ondersteuning toegankelijk en dichtbij wordt georganiseerd.
Inwoners hebben toegang tot een gezonde leefstijl en een ondersteunend sociaal netwerk. Dit bevordert gezondheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, verkleint gezondheidsachterstanden en draagt bij aan een veerkrachtige en vitale samenleving.	Er wordt ingezet op het verkleinen van gezondheidsachterstanden bij kinderen, zodat zij gezond opgroeien en meer levensjaren in goede gezondheid ervaren. Met de JOGG-aanpak Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst wordt ingezet op collectieve preventie en het stimuleren van meer bewegen en gezonde voeding in de leefomgeving waarin kinderen opgroeien zoals op school, op de kinderopvang, op de sportvereniging, in de speeltuin en in de thuissituatie. Bij volwassenen wordt de gezonde leefstijl gestimuleerd, waarbij extra aandacht is voor kwetsbare doelgroepen met de inzet van bijvoorbeeld de pré-Gli (Gecombineerde Leefstijl Interventie) en de hartcheck dag. Er wordt ingezet op de doorontwikkeling van de ketenaanpakken Kansrijke Start en overgewicht en obesitas bij volwassenen en Kind naar gezonder Gewicht, waarbij een goede samenwerking tussen het sociaal domein, het zorg/medisch domein en publieke gezondheid noodzakelijk is.
Inwoners kunnen dichtbij huis tijdig gebruikmaken van passende hulp en ondersteuning. Dit bevordert de zelfredzaamheid, voorkomt verergering van problematiek en draagt bij aan een toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendige zorg en ondersteuning.	Er wordt uitvoering gegeven aan het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Daarbij versterken we, zowel lokaal als regionaal, voorzieningen die inwoners helpen gezond te blijven en zelfstandig mee te doen. Denk aan preventie, ondersteuning bij welzijnsvragen en het vroeg signaleren van problemen. Zo kunnen zorgvragen worden voorkomen of is minder zware zorg voldoende.
Een toegankelijk Automatische Externe Defibrillator (AED)-netwerk vergroot de veiligheid van inwoners en verhoogt de kans op snelle hulpverlening bij een	Vanwege het plattelands karakter van onze gemeente is volledige dekking niet haalbaar. Wel wordt ingezet op het verbeteren van de dekking en de kwaliteit van

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
hartstilstand. Hiermee worden de overlevingskansen vergroot en wordt bijgedragen aan een veilige, veerkrachtige en zelfredzame samenleving, passend bij het landelijke karakter van de gemeente.	de AED's in de gemeente. Hiervoor wordt een MJOP opgesteld.
Uitvoeren meerjaren onderhoudsplan begraven 2026 - 2029 (MJOP) om te zorgen voor een respectvolle, veilige en toegankelijke gedenkplaats voor nabestaanden en bezoekers).	Uitvoeren van groot onderhoud en investeringen zoals omschreven in het meerjaren onderhoudsplan begraven 2026 - 2029.

Verbonden partijen

GGD Hollands Noorden

GGD HN zorgt voor de publieke gezondheid, oftewel de volksgezondheid van álle inwoners van Noord-Holland Noord. De focus ligt op gezondheid en preventie. Op het voorkomen van ziekte en zorg en op het beperken van gezondheidsschade daar waar die al ontstaan is. De GGD HN voert wettelijke GGD-taken uit die verplicht aan de GGD zijn opgedragen en voert wettelijke gemeentelijke taken uit die aan een GGD kunnen worden opgedragen. Hiertoe neemt het algemeen bestuur van de GGD HN een apart besluit. Een overzicht van de taken staat vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling. De GGD HN voert taken uit die de Wet publieke gezondheid (Wpg) opdraagt aan de gemeente. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Veilig Thuis bij de GGD ondergebracht. Daarnaast voert de GGD nog andere taken uit zoals de Wet kinderopvang en de Wet op de lijkbezorging. De GGD biedt bovendien ondersteuning bij rampen en crisis.

In 2027 wordt extra ingezet op het versterken van Veilig Thuis en het Rijksvaccinatieprogramma. Ook ligt er voor de GGD HN in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord een belangrijke opgave om haar preventieve rol te versterken.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De omgevingsdienst NHN is de uitvoeringsorganisatie voor West-Friese gemeenten in de uitvoering van milieubasistaken vanuit de Omgevingswet. Zij hebben een zelfstandige rol in milieukundig onderzoek en beoordeling van voornamelijk bedrijfsactiviteiten en de gevolgen daarvan op de fysieke leefomgeving en zijn een belangrijke speler in vergunningverlening, toezicht en handhaving in milieuzaken.

NV Huisvuilcentrale (HVC)

Als afvalinzamelaar en -verwerker is HVC verantwoordelijk voor het inzamelen, transporteren en verwerken van huishoudelijk afval binnen Koggenland. De HVC is een overheidsbedrijf waarvan Koggenland medeaandeelhouder is.

Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)

Het ABWF is de collectieve regeling voor gedeelde afvalzaken in West-Friesland. Sinds HVC met individuele overeenkomsten per gemeente werkt is dit overleg hoofdzakelijk bedoeld voor het gedeeld beheer van de voormalig stortplaats Westwoud en dient daarbij voor strategische afstemming voor collectieve aandeelhouderskwesties richting HVC. Onderzocht wordt in hoeverre het afschalen van de huidige gemeenschappelijke regeling naar een lichtere samenwerkingsvorm mogelijk is. Als daartoe mogelijkheden zijn wordt dit aan de gemeenteraden voorgesteld.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	7.731	9.163	8.844
Baten	-6.464	-7.741	-6.559
Saldo	**1.267**	**1.422**	**2.285**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 863.000 nadeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Incidenteel lagere lasten in 2027 vanwege overgehevelde budgetten van 2025 naar 2026 (Energiebesparingsakkoord € 54k, aanpassing verkeerslawaai € 159k en klimaatadaptatie € 77k).	290	V
Incidenteel lagere lasten voor de SPUK CDOKE, zie ook de baten.	157	V
Hogere loonkosten door cao- aanpassing, bijstelling sociale lasten en groei formatie.	150	N
Incidenteel lagere lasten voor een projectleider kind naar gezond gewicht, zie ook de baten.	139	V
Hogere bijdrage 2027 gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst (OD), met name door indexatie en taakuitbreiding.	120	N
Hogere bijdrage 2027 gemeenschappelijke regeling GGD onderdeel gezondheidszorg, met name door indexatie.	96	N
Incidenteel lagere lasten voor Brede SPUK, zie ook de baten.	74	V
Hogere bijdrage DVO HVC vanwege indexatie en areaaluitbreiding, zie ook de baten.	71	N
Lagere kapitaallasten in 2027.	88	V
Overige verschillen.	8	V
Totaal verschil lasten	**319**	**V**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Incidenteel lagere baten in 2027 voor de SPUK CDOKE (€ 157.000), zie ook de lasten. De SPUK is vervallen, inkomsten maken onderdeel uit van de uitkering gemeentefonds.	916	N
Incidenteel lagere baten voor een projectleider kind naar gezond gewicht, zie ook de lasten.	130	N
Incidenteel lagere baten voor Brede SPUK, zie ook de lasten.	74	N
Hogere opbrengst rioolheffing ter dekking van de kosten van riolering.	123	V
Er is een lagere onttrekking uit de voorziening riolering benodigd voor 100% kostendekkendheid.	264	N
Hogere opbrengst afvalstoffenheffing ter dekking van de kosten van afvalverwijdering.	110	V
Overige verschillen.	31	N
Totaal verschil baten	**1.182**	**N**

Programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling

Inleiding

Voor de aankomende jaren streeft de gemeente samen met de stakeholders naar het aanbieden van een zo'n compleet mogelijk aanbod op de gebieden van wonen en (woon)zorg voor de verschillende doelgroepen in combinatie met voldoende maatschappelijke voorzieningen. De gemeente wil het aanbod realiseren in zowel de aangewezen (groei)kernen alsmede in de dorpskernen in het landelijk gebied. Dit geldt ook voor het bieden van ruimte aan ondernemers om te groeien en ondernemen. Het te realiseren aanbod zal geschoeid zijn op het uitgangspunt van het creëren van een positieve gezonde leefomgeving. Ook streeft de gemeente bij het realiseren van het aanbod dat dit zal voldoen aan de huidige normen die gesteld zijn in de hiervoor geldende wet- en regelgeving. Conform het coalitieakkoord werkt het college toe naar realisatie van ruim 700 woningen in deze bestuursperiode, met nadruk op starters, senioren en inwoners van Koggenland.

Woningbedrijf Koggenland

Het gemeentelijk woningbedrijf draagt in alle woonkernen, behoudens in Hensbroek en Obdam, bij aan het doel om inwoners perspectief op een huurwoning in hun eigen dorp te bieden. Dit gebeurt door een combinatie van activiteiten die zorgen voor een divers, kwalitatief goed en duurzaam woningaanbod. Nieuwbouw vergroot het aanbod van sociale huurwoningen. Onderhoud, renovatie en energetische verbetering waarborgen de kwaliteit en duurzaamheid van de bestaande woningvoorraad, waardoor deze op lange termijn beschikbaar blijft voor de inwoners.
In 2027 wordt er gestart met het herzien van het vastgoedplan voor het woningbedrijf Koggenland. Daarin wordt onder andere meegenomen de groeiambitie vanuit het huidige coalitieakkoord: een verkenning van onze bijdrage aan het collegeprogramma om ruim 700 woningen aan de gemeente toe te voegen. Ook wordt in het vastgoedplan opgenomen de verdere verduurzaming richting gasloos en een toets op de financiële haalbaarheid. De verdere verduurzaming draagt bij aan het thema woningbouw en energieneutraliteit. Doelgroepen zoals opgenomen in de woonzorgvisie.

Gebiedsontwikkeling

De gemeente Koggenland heeft de ambitie om in de komende jaren voldoende woningen te kunnen aanbieden aan de verschillende doelgroepen binnen Koggenland. De bestuurlijke ambitie uit het coalitieakkoord 2026-2030 onderstreept deze ambitie met het streven naar ruim 700 woningen in deze collegeperiode. Daarbij zal Koggenland ook een bijdrage moeten leveren aan de regionale Woondeal.
De ambitie tot meer woningbouw heeft in de vorige collegeperiode geleid tot het stimuleren, voorbereiden en uitvoeren van meerdere gebiedsontwikkelingen. Momenteel wordt aan 21 gebiedsontwikkelingsprojecten, verspreid binnen Koggenland, gelijktijdig gewerkt. In de afgelopen periode zijn projecten afgerond, en zijn vervolgens weer nieuwe projecten gestart. De verzoeken tot meer woningbouw vanuit projectontwikkelaars als vanuit ondernemende inwoners zijn er meer dan de gemeentelijke organisatie aan kan. Deze projecten blijven in beeld. Door deze werkwijze blijven we toekomstgericht werken aan nieuwbouwprojecten in de gehele gemeente. Om gebiedsontwikkeling mogelijk te maken zijn infrastructurele aanpassingen nodig zoals een brug over De Gors en de randweg Obdam.

Stedenbouwkundig team

Voor de uitvoering van gebiedsontwikkelingsprojecten zijn in de begrotingen van 2026 en 2027 een 1e tranche respectievelijk 2e tranche stedenbouwkundig team opgenomen om specialistische functies die direct bij projecten betrokken zijn, waaronder projectleiders en planeconoom, te kunnen samenstellen. Naast een volledig stedenbouwkundig team zijn de specialisten vanuit diverse andere teams nodig om gebiedsontwikkelingen tijdig en goed te kunnen realiseren. De adviseurs op gebied van onder andere openbare ruimte, sociaal en ruimtelijk beleid, klimaat en energie, VTH, zorgteam, financiën, communicatie, juridische zaken en informatie toetsen de gebiedsontwikkeling aan de bestaande gemeentelijke (beleids)kaders. Naast deze inhoudelijke adviezen verhogen zij de maatschappelijke meerwaarde van een ruimtelijke ontwikkeling door vanaf het begin mee te adviseren over de invulling van ruimtelijke ontwikkeling, passend bij de gemeentelijke ambities en behoefte uit de samenleving, om vervolgens de gerealiseerde ruimtelijke ontwikkeling goed in beheer te kunnen overnemen en waar inwoners en ondernemers prettig kunnen wonen recreëren en ondernemen.

Bestuurlijk relevante ontwikkelingen

Omgevingswet

In 2027 en de jaren daarna ligt de focus op de verdere implementatie van de Omgevingswet door de gefaseerde uitwerking van de Omgevingsvisie in het gemeente brede Omgevingsplan en uitvoeringsgerichte Omgevingsprogramma's. Hierbij worden ambities en lange termijn doelen voor onder meer woningbouw, voorzieningen, economie, mobiliteit, duurzaamheid, gezondheid en omgevingskwaliteit vertaald naar concrete regels, maatregelen en gebiedsgerichte uitwerkingen. De overgangstermijn om tot het gemeente brede Omgevingsplan te komen, loopt tot 1 januari 2032.

Ontwikkeling recreatiepark Ursemmerhof

De gemeente Koggenland heeft de wens dat recreatiepark Ursemmerhof wordt ontwikkeld tot een aantrekkelijke, openbaar toegankelijke recreatieve bestemming voor inwoners en bezoekers. Met het oog hierop heeft de gemeenteraad een voorkeursrecht gevestigd op het terrein, waarmee de gemeente als eerste in de gelegenheid wordt gesteld het perceel aan te kopen indien de eigenaar tot verkoop overgaat.
De eigenaar van het park heeft de gemeente in juli 2026 een formeel aanbod gedaan en de gemeente uitgenodigd om met elkaar in gesprek te gaan over een mogelijke verkoop van het terrein. Het college van burgemeester en wethouders heeft besloten deze uitnodiging te aanvaarden. Daarmee wordt vanaf 2026 verkend of de gemeente en de eigenaar tot overeenstemming kunnen komen over een eventuele grondaankoop.
Gelet op het financiële belang van een mogelijke aankoop en de gevestigde voorkeurspositie wordt dit dossier aangemerkt als bestuurlijk relevante ontwikkeling. De raad wordt over het verloop van de onderhandelingen en de eventuele financiële consequenties periodiek geïnformeerd.

Uitbreiding van 380 kV hoogspanningsnet

De landelijke opgave voor uitbreiding van het 380 kV-hoogspanningsnet ten behoeve van de energietransitie en het verminderen van netcongestie heeft gevolgen voor de inwoners van Hensbroek en Obdam en het gemeentelijk grondgebied van Koggenland. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd vanwege de impact op de fysieke leefomgeving, de ruimtelijke ontwikkeling en de belangen van inwoners en ondernemers.

Wet regie Volkshuisvesting

Met de Wet versterking regie volkshuisvesting, die op 1 juli 2026 in werking is getreden, stuurt het Rijk sterker op de omvang, locatie en betaalbaarheid van woningbouw. Gemeenten zijn verplicht de landelijke doelstellingen, waaronder twee derde betaalbare nieuwbouw en regionaal 30% sociale huur, te verwerken in hun volkshuisvestingsprogramma en woningbouwprogrammering. Hierdoor krijgen deze uitgangspunten een belangrijke plaats binnen het Programma Volkshuisvesting.
De concrete uitwerking vindt plaats via het Besluit versterking regie volkshuisvesting. Dit besluit bevat onder meer de regels over de volkshuisvestingsprogramma's, de betaalbaarheidsdoelen en de verruiming voor mantelzorg- en familiewoningen. De verwachting is dat dit besluit op 1 januari 2027 ingaat. Deze verdere uitwerking van de wet biedt naar verwachting meer ruimte voor vergunningsvrije mantelzorg- en familiewoningen op particuliere erven waar nu spuitzonering een belemmering vormt voor vergunningverlening. Dit kan bijdragen aan een beter gebruik van de bestaande woningvoorraad, het bevorderen van doorstroming en het faciliteren van woonvormen waarbij generaties dichter bij elkaar wonen.

Uitbreiding bedrijventerreinen

De mogelijkheden voor uitbreiding van bedrijventerreinen worden begrensd door de schaarse beschikbare ruimte en de noodzaak om rekening te houden met andere ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw, landbouw, natuur, landschap, mobiliteit en water.
Naast de schaarste aan ruimte vormt netcongestie een belangrijke beperkende factor voor de uitbreiding van bedrijventerreinen. De beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet kan de vestiging en groei van bedrijven belemmeren en vraagt om een nauwe afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de uitbreiding van de energie-infrastructuur.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
Inwoners krijgen toegang tot voldoende, betaalbare en passende huisvesting. Daarmee draagt het programma bij aan bestaanszekerheid, gezondheid, sociale cohesie, gelijke kansen en de leefbaarheid van dorpen en wijken. Huisvesting vormt een essentiële basisvoorwaarde voor maatschappelijke participatie	Vanuit de wet en besluit versterking regie volkshuisvesting, stelt het college een Programma Volkshuisvesting 2027-2031 vast. Dit integrale programma geeft richting aan een eerlijke, betaalbare, duurzame en toekomstbestendige woningmarkt, met passende huisvesting voor

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
en welzijn van inwoners.	verschillende doelgroepen en een evenwichtige ontwikkeling van de leefomgeving in alle kernen van Koggenland.
Omgevingsplan Door omgevingsprogramma's en een gemeentebreed omgevingsplan kunnen initiatieven sneller en transparanter worden beoordeeld. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben meer duidelijkheid over wat waar mogelijk is, worden beter betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen en ervaren een kwalitatief goede, veilige en toekomstbestendige leefomgeving.	Vanaf 2027 wordt de Omgevingsvisie Koggenland uitgewerkt in Omgevingsprogramma's en het gemeentebrede Omgevingsplan. Hiermee worden ambities voor de fysieke leefomgeving vertaald naar concrete regels en uitvoeringsafspraken. Dit zorgt voor een samenhangend en toekomstbestendig kader met meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor inwoners, ondernemers en organisaties.
Voorzieningen structuur Door te beschikken over een toekomstbestendige en evenwichtige voorzieningenstructuur blijven de kernen vitaal en aantrekkelijk om in te wonen, werken en ontmoeten. Hiermee worden de leefbaarheid, sociale cohesie en brede welvaart versterkt, terwijl beschikbare middelen doelmatig en duurzaam worden ingezet.	In deze bestuursperiode wordt de huidige en toekomstige behoefte aan voorzieningen onderzocht. Op basis hiervan worden een Normenkader Voorzieningen, een Nota Bovenwijkse Voorzieningen en een financieel-juridisch afwegingskader opgesteld. Samen vormen deze een praktisch toetsingsinstrument voor ruimtelijke ontwikkelingen.
380 kV-hoogspanningsnet De uitbreiding van het 380 kV-hoogspanningsnet draagt bij aan een betrouwbare, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening. Tegelijkertijd heeft deze ontwikkeling impact op de leefomgeving, het landschap en het ruimtegebruik binnen de gemeente, waardoor een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk is.	De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd vanwege de mogelijke impact op de fysieke leefomgeving, de ruimtelijke ontwikkeling en de belangen van inwoners en ondernemers. De gemeente blijft inzetten op realisatie van een ondergronds tracé, blijft betrokken bij de verdere planvorming en behartigt daarbij de lokale belangen op het gebied van leefomgeving, landschap, economie en duurzaamheid.
Onderzoek aanpassing infrastructuur voor woningbouw. De woningbouwprogramma's als ook de huidige groei van het aantal verkeersbewegingen vergen ook om aanpassingen aan de bestaande infrastructuur. Als doelstelling geldt dat aanpassingen plaatsvinden voor de oplevering van de woningbouw.	In 2027 wordt de voorbereiding gestart van de realisatie van een ringweg langs Obdam en een brug (over de ringvaart) ter verbetering van de ontsluiting van Ursem en Rustenburg in het verlengde van Het Gors. Beide projecten zijn noodzakelijk om verkeersbewegingen in de toekomst beter te kunnen verwerken.
Gebiedsvisies Met het opstellen van een gebiedsvisie wordt een integrale en breed gedragen koers ontwikkeld voor de toekomstige inrichting van het gebied. Hierdoor kunnen ruimtelijke, sociale en economische opgaven beter op elkaar worden afgestemd, neemt de kwaliteit van de leefomgeving toe en ontstaat duidelijkheid voor inwoners, ondernemers en initiatiefnemers over de gewenste ontwikkeling van het gebied.	Voor Obdam is het wenselijk dat een gebiedsvisie wordt opgesteld voordat nieuwe woningbouwplannen worden ontwikkeld. De volkshuisvestelijke opgaven, zoals betaalbaarheid, beschikbaarheid van woningen, huisvesting van aandachtsgroepen en doorstroming op de woningmarkt, vormen belangrijke input voor de gebiedsvisie. Medio 2027 wordt gestart met het opstellen van de gebiedsvisie voor Obdam.
Bedrijventerreinen De uitbreiding van bedrijventerreinen, en het revitaliseren van het bestaande, biedt ruimte aan de groei en vestiging van bedrijven, het behoud en de ontwikkeling van werkgelegenheid en de versterking van de lokale economie. Een voldoende aanbod van bedrijfsruimte draagt bij aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat, ondersteunt de leefbaarheid van de gemeente. Regionaal is de toekomstige behoefte aan ruimte voor bedrijven(terreinen) in beeld gebracht. Voor de uitbreiding van bedrijventerreinen worden	Voor bedrijventerreinen Vredemaker-Noord en Braken-Obdam is, op basis de behoefteraming en een positieve grondhouding van het college, ruimte gecreëerd om in de uitbreidingsbehoefte te kunnen voorzien. Bij de planvorming wordt vroegtijdig afgestemd met de netbeheerder over de beschikbare en benodigde netcapaciteit, zodat uitbreiding van bedrijventerreinen en uitbreiding van de energie-infrastructuur zoveel mogelijk op elkaar aansluiten.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?
ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid, netcapaciteit, landschap en de samenhang met andere domeinen gezocht om de schaarste ruimte evenwichtig te verdelen. De provincie heeft op basis van de behoefteraming voor werklocaties vastgesteld dat uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen noodzakelijk is om aan de toekomstige vraag naar bedrijfsruimte te kunnen voldoen.	
Huurwoningen Door het aantal (huur)woningen actief uit te breiden, draagt Woningbedrijf Koggenland direct bij aan de doelstelling om inwoners concreet perspectief te bieden op een betaalbare (huur)woning in de eigen kern. Voor dit project gaat worden onderzocht of een percentage van de woningen direct kan worden toegewezen aan inwoners van de gemeente Koggenland.	In het project Dwingel in De Goorn worden 10 huurappartementen voor de sociale huur gebouwd. De bouw van het complex is in 2026 gestart en zal in 2027 worden opgeleverd. In het project Wonen aan de Hulk in Scharwoude worden 8 huurwoningen voor de sociale huur gebouwd. De bouw start in september 2026 en de woningen worden in 2027 opgeleverd. Voor dit project gaat worden onderzocht of een percentage van de woningen direct kan worden toegewezen aan inwoners van de gemeente Koggenland. In het project Spierland in Spierdijk worden 8 huurwoningen voor de sociale huur gebouwd. De bouw is in mei 2026 gestart en de woningen worden in 2027 opgeleverd.
Basiszorg Het faciliteren van basiszorg binnen de gemeente Koggenland. Ervoor zorgen dat de huisartsen uit diverse dorpskernen een centrale plek krijgen binnen de gemeente. Het toevoegen van woningen voor jongeren en senioren.	Project Dwingel bestaat uit 12 rug-aan-rug woningen, 28 appartementen, waarvan 10 voor het woningbedrijf Koggenland. In de plint van het pand komen een kinderdagverblijf en een Ahoed (apotheek en huisartsen onder één dak). De bouw wordt in 2027 afgerond.
Woningbedrijf Koggenland staat de komende jaren voor een belangrijke kwalitatieve en kwantitatieve opgave. Om slagvaardig te kunnen sturen op de woningvoorraad, zet de organisatie in op een actueel vastgoedplan. Het doel hiervan is drieledig: • <u>Maatschappelijk presteren:</u> Het woningaanbod nauwkeurig afstemmen op de lokale behoefte. Dit zorgt voor concreet perspectief op een betaalbare (huur)woning voor inwoners in hun eigen dorpskern. • <u>Duurzaamheid en toekomstbestendigheid:</u> Het structureel verduurzamen en moderniseren van het bestaande bezit. Verouderd of ongeschikt vastgoed wordt via transformatie, renovatie of nieuwbouw klaargemaakt voor de toekomst. • <u>Financiële continuïteit:</u> Zorgen voor een gezonde balans tussen noodzakelijke investeringen en lange-termijnkostenbeheersing. Hierdoor blijven de maatschappelijke middelen doelmatig ingezet. Met deze strategische benadering borgt Woningbedrijf Koggenland dat de gemeentelijke vastgoedportefeuille nu en in de toekomst duurzaam, functioneel en betaalbaar blijft.	In 2027/2028 gaat Woningbedrijf Koggenland het vastgoedplan uit 2019 herijken. Met deze actualisatie zorgen we ervoor dat onze strategische koers volledig aansluit op de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, de veranderde woningmarkt en de nieuwste duurzaamheidsnormen (onder andere gasloos). Deze herijking vormt het kompas voor onze investeringen en woningvoorraad in de komende jaren. In 2027 start de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Dit vormt de basis om in 2028 het dagelijks en planmatig onderhoud voor de periode 2029-2032 definitief vast te stellen. In 2027/2028 Aanbesteding van beheer, onderhoud en vervanging gebouwgebonden installaties woningbedrijf en gemeentelijk vastgoed.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen. De bij dit programma betrokken Omgevingsdienst is gepresenteerd in programma 7 Volksgezondheid en Milieu.

Wat mag het kosten?

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten	20.146	18.608	18.236
Baten	-23.730	-15.091	-14.728
Saldo	**-3.584**	**3.517**	**3.508**

*Na wijziging

Toelichting op de afwijkingen

Toelichting afwijkingen saldo begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 (€ 9.000 voordeel). Verschillen groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Hogere loonkosten door cao-aanpassing, bijstelling sociale lasten en groei formatie.	1.097	N
Hogere toerekening van salarislasten aan grondexploitaties.	231	V
Lagere lasten in 2027 vanwege een Incidenteel budget in 2026 voor de omgevingsvisie.	584	V
Grondbedrijf, budgetneutraal zie ook baten.	419	V
De kapitaallasten van het Woningbedrijf vallen lager uit door het stoppen van de afboeking van de onrendabele top en als gevolg van de verkoop van woningen.	266	V
Hogere onderhoudslasten bij het Woningbedrijf vanwege de uitbreiding van de woningvoorraad.	77	N
Overige verschillen.	46	V
Totaal verschil lasten	**372**	**V**

Baten (x € 1.000)	Bedrag	V/N
Grondbedrijf, budgetneutraal zie ook lasten.	419	N
Hogere huuropbrengsten bij het Woningbedrijf door een toename van het aantal verhuurde woningen binnen de gemeentelijke woningvoorraad.	56	V
Totaal verschil baten	**363**	**N**

Overig

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van de gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dit betekent dat de gemeenteraad deze middelen vrij kan besteden, in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen.

Volgens artikel 8 lid 5 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) nemen we in dit hoofdstuk een overzicht op met baten en lasten die samenhangen met:

- lokale heffingen (besteding niet-gebonden);
- algemene uitkering;
- dividend;
- financiering;
- overig.

Bedragen (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lokale heffingen	4.912	5.470	5.712	5.869	5.950	6.026
Algemene uitkering	45.325	45.512	47.148	44.899	44.182	44.826
Dividend	160	169	169	169	169	169
Financiering	-	-	-	-	-	-
Overig	2.206	2.277	2.122	2.172	2.172	2.172
Onverdeelde lasten en baten	-	-	4.157	2.948	4.332	5.587
Totaal	**52.603**	**53.428**	**59.308**	**56.057**	**56.805**	**58.780**

*Na wijziging

Lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen gebonden en niet-gebonden zijn. Gebonden heffingen zijn bijvoorbeeld de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Deze zijn niet vrij te besteden. Niet-gebonden heffingen zijn de onroerendezaakbelasting (OZB), forensenbelasting en de toeristenbelasting. Deze belastingen zijn vrij te besteden.
In bovenstaande tabel ziet u de ontvangsten van de niet-gebonden heffingen. Het gepresenteerde bedrag is een netto weergave van de opbrengsten (baten minus lasten). Voor meer informatie over de lokale heffingen verwijzen wij u naar paragraaf 1 Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente is de uitkering uit het Gemeentefonds. Deze uitkering bedraagt circa de helft van de gemeentelijke inkomsten. De gemeente kan dit geld, met inachtneming van wet- en regelgeving, naar eigen inzicht uitgeven om taken te financieren die het Rijk haar heeft opgedragen (medebewindstaken) of beleid dat zij autonoom uitvoert.
De raming voor het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2026. Het positieve verschil tussen 2026 en 2027 wordt verklaard door indexatie (accres) en ontvangen middelen vanwege uitstel naar 2028 voor de vervanging van het abonnementstarief Wmo.

Dividend

De inkomsten uit dividend hangen samen met de aandelen van de gemeente in Alliander NV en in Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG).

Financiering

De te betalen rente wordt doorberekend. Hierdoor is het saldo op het taakveld Treasury € 0.

Overig

Het bedrag op overig wordt grotendeels veroorzaakt door de doorbelasting aan het Woningbedrijf. Jaarlijks draagt het Woningbedrijf bij aan de algemene dienst voor de financiering van de exploitatie, projecten en loonkosten.

Onverdeelde lasten en baten

De maatregelen om de begroting sluitend te krijgen zijn in eerste instantie op een financieel technische manier verwerkt in het boekwerk.
De maatregelen sluitende begroting en financiële effecten vanuit het coalitieakkoord zijn in de begroting opgenomen via de bovenstaande regel onverdeelde lasten en baten en komen cijfermatig niet terug per programma. Via een eerste begrotingswijziging worden de financiële effecten alsnog verwerkt op het juiste programma en zal in het vervolg van de P&C cyclus hier ook verantwoording over worden afgelegd als hiervan wordt afgeweken.

Verbonden partijen

Alliander N.V.

De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie. Als aandeelhouder van Alliander ontvangt de gemeente Koggenland een dividenduitkering, die de gemeente vrij kan besteden voor de bekostiging van de gemeentelijke doelstellingen.

BNG Bank

Financiers zien de BNG Bank als een betrouwbaar instituut. De bank heeft hierdoor een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Als aandeelhouder van de BNG Bank ontvangt de gemeente Koggenland een dividenduitkering, die de gemeente vrij kan besteden voor de bekostiging van de gemeentelijke doelstellingen.

Overhead

Gemeenten moeten in hun programmaplan een apart overzicht opnemen van de kosten van de overhead, zodat de gemeenteraad meer inzicht heeft in de totale kosten hiervan. Onder overhead verstaan we het geheel aan functies die zijn gericht op sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Denk daarbij aan leidinggevenden in het primaire proces, communicatie, juridische zaken, facilitaire zaken, huisvesting en financiën.

Het uitgangspunt is dat kosten zo veel mogelijk direct worden toegerekend aan de activiteiten waarvoor ze gemaakt zijn. Lasten (en baten) die niet direct kunnen worden toegerekend (overhead) worden verantwoord op een afzonderlijk taakveld.

(Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Lasten			
Informatievoorziening en automatisering	2.813	4.105	3.874
Facilitaire zaken	516	611	612
Huisvesting	738	1.051	1.037
Overige personeelskosten	3.288	2.361	2.402
Financiële administratie	149	102	103
Salariskosten overhead	6.100	7.224	8.467
Juridische zaken	396	574	433
Totaal lasten	**13.999**	**16.028**	**16.928**
Baten			
Informatievoorziening en automatisering		13	6
Doorrekening kostenplaatsen	615	615	615
Verhuur gebouwen	12	13	13
Overige baten	444	308	308
Totaal baten	**1.071**	**949**	**942**
Saldo overhead	**12.928**	**15.079**	**15.986**

*Na wijziging

Onderstaand de toelichting tussen de gewijzigde begroting 2026 en begroting 2027. Mutaties groter dan € 50.000 worden toegelicht.

Lasten

Informatievoorziening en automatisering

- In 2026 is incidenteel budget overgeheveld vanuit 2025 naar 2026. Dit is een voordeel (€ 662.000). De stijging van de lasten in de begroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling SSC DeSom zijn verwerkt, dit is een nadeel (€ 291.000).
- Het Informatieplan 2027 is bijgesteld en de lasten zijn hoger, dit geeft een nadeel (€ 199.000).
- Door stijging van de formatie en de inhuur binnen Koggenland zijn de licentie lasten hoger; is er budget gekomen voor innovatie, maar ook budgetten verlaagd omdat contractkosten lager uitvielen. Per saldo is dit een nadeel (€ 126.000).
- De prijsindexatie en de afschrijving kapitaallasten en toegerekende rente zijn hoger. Dit is een nadeel (€46.000).

Salariskosten

- Door uitbreiding van de formatie en de verwachte cao-verhoging van 2% voor de 9 maanden in 2027 zijn de lasten hoger. Dit is een nadeel (€ 976.000).
- De formatie van bestuur ondersteuning is uitgebreid naar aanleiding van de uitbreiding van het college. Dit is een nadeel (€ 85.000).
- De loonkosten van een aantal functies waren niet goed begroot en zijn gecorrigeerd. Dit leidt bij het taakveld overhead tot een nadeel (€ 154.000).
- Overige verschillen, nadeel (€ 28.000).

Juridische kosten

- In 2026 is incidenteel budget overgeheveld vanuit 2025 naar 2026 voor de implementatie Wet Open Overheid (Woo). Dit is een voordeel van (€ 95.000).
- In 2027 vervalt het budget implementatie Woo. Dit is een voordeel (€ 55.000).
- Overige verschillen inclusief prijsindexatie, is een nadeel (€ 9.000).

Baten
Niet van toepassing.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de invoering van de Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen zijn gemeenten verplicht vennootschapsbelasting (VPB) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Om te bepalen of er sprake is van een fiscale onderneming worden jaarlijks alle ondernemingsactiviteiten geïnventariseerd. Van economische activiteiten is mogelijk sprake bij onder andere onderhoud van de wegen, exploitatie van de sporthal, exploitatie van de zwembaden, verhuur van kermisstandplaatsen, grondexploitatie of verhuur van sociale huurwoningen. De Belastingdienst heeft geconstateerd dat er geen sprake is van een onderneming in de zin van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 voor het gemeentelijk Woningbedrijf. Voor het jaar 2027 is de verwachting dat de gemeente geen vennootschapsbelasting moet betalen.

Onvoorzien

Volgens artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het verplicht om een bedrag voor onvoorziene uitgaven in de begroting op te nemen. Voor onvoorziene uitgaven wordt jaarlijks een bedrag van € 45.000 opgenomen. Dit is conform de door de gemeenteraad vastgestelde Financiële verordening art. 212.

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf krijgt u een overzicht van en een toelichting op de lokale heffingen, het beleid daarvoor en een overzicht van de tarieven. Naast de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de gemeentelijke belastingen en de heffingen de belangrijkste inkomstenbronnen:

Belastingen zijn ongebonden heffingen, waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. De gemeente Koggenland kent de volgende belastingen:

- onroerende-zaakbelastingen
- forensenbelasting;
- verblijfsbelasting;

De gemeenteraad stelt de opbrengst vast.

Heffingen zijn gebonden heffingen, waarbij een bepaalde vergoeding wordt betaald voor een specifieke dienst. De opbrengst van de heffing mag niet meer bedragen dan de kosten die we hiervoor maken. De gemeente Koggenland kent de volgende heffingen:

- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing;
- leges;
- lijkbezorgingsrechten (grafrechten).

Belastingen

WOZ-waarde

Op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bepaalt de gemeente jaarlijks de waarde van alle woningen, bedrijfspanden en onbebouwde stukken grond. De gemeente bepaalt de WOZ-waarde van een onroerende zaak naar de waarde op de waardepeildatum, die altijd ligt op 1 januari van het vorige belastingjaar. Dus voor het belastingjaar 2027 kijken we naar waardepeildatum 2026. De gemiddelde waarde van alle woningen in Koggenland zal voor het belastingjaar 2026 naar verwachting stijgen met 9%.

De kwaliteit van de WOZ-waarden wordt ieder jaar gecontroleerd door de Waarderingskamer. Deze kamer heeft vorig jaar na onderzoek opnieuw meegedeeld dat de taxaties aan de gestelde eisen voldoen en aan gemeente Koggenland nog steeds het hoogste kwaliteitspredicaat toegekend van 5 (van de 5) sterren. Daar zijn we trots op. Na deze goedkeuring hebben we toestemming om de aanslagen te versturen.

De WOZ-waarde van woningen is sinds 1 oktober 2016 een openbaar gegeven. U kunt de WOZ-waarde van woningen opvragen op www.wozwaardeloket.nl.

Onroerende-zaakbelastingen

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) is gebaseerd op de WOZ-waarde van een object: woning, bedrijf en/of grond. De WOZ-waarde staat vermeld op het aanslagbiljet. De eigenaar van een woning betaalt alleen het eigenarengedeelte OZB. De eigenaar en gebruiker van een bedrijf betaalt beide bedragen.

Forensenbelastingen

Forensenbelasting wordt geheven bij personen die niet staan ingeschreven als inwoner van Koggenland en meer dan 90 dagen beschikken over een chalet of woning. Zij maken gebruik van de faciliteiten van de gemeente, maar daarvoor ontvangen we geen uitkering uit het Gemeentefonds. Via de forensenbelasting dragen deze personen wel bij in de kosten van gemeentelijke voorzieningen.

Verblijfsbelasting

De verblijfsbelasting (de voormalige toeristenbelasting) wordt geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf (de ondernemer), maar de gast van buiten de gemeente betaalt deze belasting. De ondernemer mag de belasting namelijk doorberekenen aan zijn gasten.

Heffingen

Afvalstoffenheffing

Het energie- en afvalbedrijf HVC zamelt voor de gemeente Koggenland het huishoudelijke afval in en verwerkt dit. Hiervoor brengt HVC kosten bij ons in rekening, die wij via de afvalstoffenheffing in rekening brengen bij onze inwoners. Er zijn verschillende tarieven voor eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Rioolheffing
Eigenaren van eigendommen die zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering dragen bij in de kosten daarvan. Hiermee betalen we de kosten van de inzameling en het transport van afvalwater, bedrijfsafvalwater en hemelwater.

Lijkbezorgingsrechten (grafrechten)
Lijkbezorgingsrechten heffen we voor de kosten van het begraven en voor het onderhoud van graven in onze gemeente.

Leges
Met leges brengen we de kosten van gemeentelijke diensten in rekening. Deze diensten verlenen we op aanvraag. Voorbeelden van deze diensten zijn vergunningverlening en de afgifte van paspoorten en rijbewijzen.

Beleid

Uitgangspunten
Het uitgangspunt hoe de belastingopbrengst wordt berekend is:
De begrote opbrengst van het voorgaande jaar plus de correctie voor inflatie plus areaaluitbreiding. Aanvullende verhogingen/verlagingen zijn keuzemogelijkheden die het college voorlegt aan de raad.

Ondernemersfonds
Voorgesteld wordt om met ingang van 2027 in Koggenland een ondernemersfonds mogelijk te maken, hiervoor worden de tarieven voor niet woningen verhoogd. Rekening wordt gehouden met een opbrengst van € 175.000 in 2027 en € 350.000 in 2028 en verder. De extra opbrengst zal beschikbaar worden gesteld aan de op te richten Stichting Ondernemersfonds Koggenland. Tevens is in het coalitieakkoord opgenomen: “Om de agrarische sector, onze bedrijventerreinen en dorpscentra vitaal te houden, steunen wij het initiatief van de Ondernemersvereniging Koggenland voor een Ondernemersfonds. Het fonds wordt gefinancierd via een opslag op de OZB en beheerd door een onafhankelijke stichting met daarin vertegenwoordiging van de agrarische sector (LTO) en andere betrokken partijen. De Ondernemersvereniging toont aan wat het fonds oplevert; de gemeente ondersteunt het initiatief. Het fonds legt jaarlijks publiek verantwoording af”.

Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) Braken Obdam
Op verzoek van de ondernemers op het bedrijventerrein De Braken – Obdam wordt de mogelijkheid onderzocht van een Bedrijfsinvesteringszone voor De Braken Obdam. Dit betekent zoveel dat op basis van vastgesteld draagvlak binnen het bedrijventerrein er een apart heffing komt ten behoeve van de revitalisering en veiligheid van het bedrijventerrein. Dat kan zijn een vast bedrag of een percentage van de WOZ waarde. Een dergelijke heffing wordt in beginsel voor 5 jaar ingevoerd en kan worden verlengd voor een periode van 5 jaar. Als er een BIZ-de braken wordt voorgesteld is dat via een aparte verordening die aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

CPI
Voor de correctie inflatie passen we voor het jaar 2027 het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van het CBS 2026 toe van 3%, tenzij de tarieven wettelijk zijn vastgelegd.
In de voorgestelde begroting 2027 kan afgeweken worden met het bovenstaande beleid. De details treft u aan in het hoofdstuk "Toelichting bij tarieven".

Tarieven

Belastingen (ongebonden heffingen)	Tarief 2026	Tarief 2027*	Percentage
Onroerende-zaakbelasting (%):			
woningen eigendom	0,0934%	0,0883%	-5,5%
niet-woningen eigendom	0,1766%	0,2489%	40,9%
niet-woningen gebruiker	0,1312%	0,1856%	41,5%
Forensenbelasting			
chalet	€ 344,40	€ 354,75	3,0%
woning	€ 551,30	€ 567,85	3,0%
Verblijfsbelasting			
Per overnachting	€ 2,00	€ 2,05	2,5%

Heffingen (gebonden heffingen	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027*	Percentage
Afvalstoffenheffing				
eenpersoonshuishouden	€ 308,73	€ 329,23	€ 346,68	5,3%
meerpersoonshuishouden	€ 415,03	€ 442,60	€ 466,03	5,3%
extra container (medisch)	€ 125,00	€ 134,00	€ 141,09	5,3%
Rioolheffing				
woning	€ 106,44	€ 110,70	€ 119,27	7,7%
niet-woning (derden /> 5 personen)	€ 212,88	€ 221,40	€ 238,53	7,7%
niet-woning (derden /< 5 personen)	€ 106,44	€ 110,70	€ 119,27	7,7%
niet-woning (< 3 m3)	€ 37,86	€ 39,37	€ 42,42	7,7%
extra aansluiting	€ 37,86	€ 39,37	€ 42,42	7,7%
kamers verzorgingstehuis	€ 37,86	€ 39,37	€ 42,42	7,7%
vaste standplaats op camping	€ 106,44	€ 110,70	€ 119,27	7,7%
passantenplaats op camping	€ 15,60	€ 16,22	€ 17,48	7,7%

*De tarieven van 2027 zijn onder voorbehoud. De gemeenteraad beslist hierover in de raadsvergadering van november 2026.

Toelichting bij tarieven

Onroerende-zaakbelastingen

De OZB wordt berekend op basis van de WOZ-waarde van de woning of het bedrijfspand. Het belastingbedrag wordt berekend door de WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het OZB-tarief.

Effect stijging WOZ-waarde

Bij het bepalen van het tarief zijn we afhankelijk van de ontwikkeling van de WOZ-waarden. Als de WOZ-waarde over het algemeen stijgt, dan kunnen de tarieven dalen om een gelijke opbrengst te verkrijgen. Uit de voorlopige marktanalyse van verkochte woningen en bedrijven in Koggenland blijkt dat de waarde over de periode 1 januari 2025 tot 1 januari 2026 van:

1. woningen gemiddeld met 9,0% stijgt;
2. bedrijven gemiddeld met 2,5% stijgt.

Berekening opbrengst

De opbrengst 2027 wordt als volgt berekend:

Opbrengst OZB 2026 verhoogd met de consumentenprijsindexcijfer (CPI), aangevuld met de toename van de woningvoorraad en de compensatie korting gemeentefonds.

In voorbereiding is de invoering van een ondernemersfonds. Het fonds zou gefinancierd worden via een opslag van de OZB. In de begroting 2027 is hier geen rekening mee gehouden.

Compensatie gemeentefonds

Het gemeentefonds is bedoeld om alle gemeenten een gelijkwaardige financiële startpositie te geven. Zo kunnen ze voorzieningen aanbieden zonder dat de belastingdruk te veel verschilt. Bij het verdelen van het geld kijkt men aan de ene kant naar de kosten die gemeenten maken, op basis van kenmerken zoals grootte of aantal inwoners (kostenoriëntatie). Aan de andere kant wordt gekeken naar hoeveel geld een gemeente zelf kan ophalen via belastingen (inkomstenverevening).

Hoe hoger de WOZ-waarde, hoe meer OZB de gemeente kan innen, en hoe groter de korting op het geld uit het gemeentefonds. De korting wordt jaarlijks berekend aan de hand van de WOZ-waarden van de onroerende zaken.

Als de WOZ-waarde stijgt, heeft dat twee belangrijke gevolgen voor gemeenten:

1. Meer inkomsten uit OZB – dit hangt af van het OZB-tarief dat de gemeente hanteert.
2. Minder geld uit het gemeentefonds, omdat een gemeente zelf meer kan ophalen via belastingen.

Bij het berekenen van de opbrengst OZB wordt rekening gehouden met de korting van het gemeentefonds.

Coalitieakkoord

In de begroting 2027 wordt voorgesteld om bij de woningen en de niet-woningen evenredig bijdragen aan de financiële draagkracht van de gemeente. Waar de OZB woningen netto bijdraagt, gaat de OZB Niet-woningen dat ook doen. We bouwen dat op in 3 jaar. Voor de OZB tarieven blijft gelden dat Koggenland in vergelijking met andere gemeenten lage tarieven hanteert. De hoogte van de tarieven wordt in een brede heroverweging bij de kadernota 2027 betrokken. Om de voorzieningen ook op lange termijn te garanderen is er een structureel evenwicht in de baten en lasten noodzakelijk. Om bij de niet-woningen evenredig bij te dragen aan de financiële draagkracht wordt een extra opbrengst € 1.427.000 verwacht. Dit wordt in 3 jaar trapsgewijs ingevoerd, te beginnen met € 475.713 extra opbrengst in 2027.

Afvalstoffenheffing
Alle kosten die gerelateerd zijn aan het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval worden verrekend in het tarief afvalstoffenheffing. Deze kosten bestaan uit de kosten voor het ophalen en verwerken van huisvuil (HVC), kosten afvalstoffenbelasting (Rijk), kosten kwijtschelding en de gemeentelijke perceptiekosten. Er mag geen winst worden gemaakt. Voorgesteld wordt om de tarieven af te stemmen op de kosten van de HVC, de nieuwe CO2 heffing en de verhoogde perceptiekosten van de gemeente.

Rioolheffing
De rioolheffing is een eigenarenheffing. De basis voor de berekening van de tarieven is het programma Stedelijk water en riolering 2022-2027 (de opvolger van het Gemeentelijk rioleringsplan 2019-2022). Daarom passen we de tarieven toe die in het bovengenoemde rapport zijn genoemd, verhoogd met het CPI van 3%.
Omdat het verschil tussen het lastenniveau (€ 1.741.536) en het batenniveau (€ 1.122.500) exclusief inzet van de egalisatievoorziening in het startjaar groot is, moet de heffing vanaf 2023 stijgen om tot kostendekkend niveau te komen. Tussen 2023 en 2027 stijgt de heffing gedurende 5 jaar met 4,6%, daarna wordt een geringe stijging voorgesteld gedurende 55 jaar om tot een stabiel niveau te komen.
Voor het jaar 2027 wordt een tarief voorgesteld van € 119,27 voor een woning.

Forensenbelasting
De tarieven worden geïndexeerd met het CPI van 3%.

Verblijfsbelasting
In het kader van versterking van het draagvlak voor het voorzieningenniveau vinden we het van belang dat toeristen, forensen en arbeidsmigranten bijdragen aan de kosten die de gemeente maakt. Voor arbeidsmigranten is het van belang om zich in te schrijven in de basisregistratie personen (BRP). Arbeidsmigranten die ingeschreven staan dragen bij aan het financieel draagvlak via het gemeentefonds. In 2027 willen we verkennen hoe de arbeidsmigranten die niet ingeschreven staan in de BRP in beeld kunnen brengen, zodat zij via de verblijfsbelasting een bijdrage leveren via een bedrag per nacht.
De tarieven worden geïndexeerd met het CPI van 3%.

Inkomsten

Geraamde inkomsten
In de tabel ziet u een overzicht van de geraamde baten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen.

(x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027
Belastingen (ongebonden heffingen):			
onroerende-zaakbelasting gebruikers	584	627	657
onroerende-zaakbelasting eigenaren	4.757	5.144	5.383
forensenbelasting	103	117	110
verblijfsbelasting	143	273	247
Totaal belastingen	*5.587*	*6.161*	*6.397*
Heffingen (gebonden heffingen):			
rioolheffing	1.246	1.284	1.407
afvalstoffenheffing	3.770	4.090	4.200
leges burgerlijke stand/ bevolkingsregister	35	16	16
leges huwelijken/partnerschap	20	20	20
leges rijbewijzen	67	64	64
leges reisdocumenten	180	192	172
leges wabo-vergunningen	1.085	800	800
marktgelden	6	1	1
Totaal heffingen	*6.409*	*6.467*	*6.680*
Totaal inkomsten	**11.996**	**12.628**	**13.077**

*na wijziging

Kostendekkendheid

De gemeente mag geen winst maken, dus de geraamde opbrengsten mogen niet boven de geraamde kosten uit komen. Daarom is de gemeente verplicht om inzicht te geven in hoe kostendekkend de opbrengsten uit retributies en heffingen zijn.

Ook voor het jaar 2027 hebben we onderzocht hoe kostendekkend de gemeentelijke tarieven zijn. In de tarieventabel die hoort bij de Legesverordening, worden drie titels onderscheiden:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening (onder andere rijbewijzen, paspoorten)
- Hoofdstuk 2: Omgevingswet
- Hoofdstuk 3: Europese dienstenrichtlijn (onder andere horeca, evenementen)

Om de kostendekking te beoordelen, hebben we die ook berekend voor de:

- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing
- begraafplaatsen (lijkbezorgingsrechten).

(x € 1.000)	Riool-heffing	Afvalstoffen-heffing *	Begraaf-plaatsen	Burger-zaken	Leef-omgeving	Evene-menten
Kosten taakveld	1.497	3.741	105	499	530	0,9
Inkomsten taakveld (niet zijnde heffingen)	-364	-316	-	-	-	-
Directe kosten taakveld (A)	*1.133*	*3.425*	*105*	*499*	*530*	*0,9*
Overhead	50	47	82	167	401	0,8
BTW	224	751	-	-	-	-
Indirecte kosten taakveld (B)	*274*	*798*	*82*	*167*	*401*	*0,8*
Totale kosten overhead (A+B)	1.407	4.553	187	666	931	1,7
Opbrengst heffingen	1.407	4.200	60	465	800	1,6
Dekkingspercentage 2027	**100%**	**99,46%**	**32,09%**	**69,82%**	**85,93%**	**94,12%**
Dekkingspercentage 2026	100%	98,00%	33,10%	67,00%	98,20%	95,20%

*De kostendekkendheid is op basis van voorlopige cijfers.

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk verstaan we het bedrag dat een huishouden aan de gemeente moet betalen aan belastingen en heffingen. We kijken daarvoor naar de meest voorkomende heffingen: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Jaarlijks volgt en berekent het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen hoe de gemeentelijke belastingen en heffingen zich ontwikkelen. In de Atlas van de lokale lasten 2026 wordt de lastendruk van alle gemeenten weergegeven. In deze grafiek ziet u de lastendruk in de gemeente Koggenland vergeleken met die in de omringende gemeenten.

Uit de volgende tabel blijkt dat de lastendruk van gemeente Koggenland onder het gemiddelde van Noord-Holland blijft.

Coelo 2026	Meerpersoonshuishouden	Eenpersoonshuishouden
Opmeer	1.375	1.254
Medemblik	1.172	1.056
Edam-Volendam	1.146	1.034
Noord-Holland	1.122	1.003
Purmerend	1.089	1.011
Drechterland	1.054	922
Hoorn	1.044	934
Koggenland	1.020	907
Alkmaar	932	760
Dijk en Waard	931	875

Lasten inwoner 2026 -2027	Huurwoning		Koopwoning (€ 400.000)	
	2026	2027	2026	2027
OZB woningen	€ -	€ -	€ 374	€ 385
Rioolheffing	€ -	€ -	€ 111	€ 119
Afvalstoffenheffing (gezin)	€ 443	€ 466	€ 443	€ 466
	€ 443	€ 466	€ 927	€ 970
Verschil		€ 23		€ 43

Kwijtscheldingsbeleid

Het is mogelijk om kwijtschelding te krijgen voor de aanslagen onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Daarvoor komen alleen inwoners in aanmerking van wie het inkomen op of onder het sociaal minimum ligt (de kwijtscheldingsnorm). Verder betrekken we het vermogen, de schulden en de financiële positie van de medebewoners van de aanvrager in de beoordeling van het kwijtscheldingsverzoek.

Bij de kwijtschelding van belastingen werkt de gemeente nauw samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. We wisselen gegevens uit en nemen beslissingen over. In de tabel staat een overzicht van hoe vaak belasting is kwijtgescholden en om welke bedragen het daarbij ging.

Kwijtschelding afvalstoffenheffing	Aantal	Bedrag
2025	178	€ 59.000
2026	175	€ 58.000

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we de mate waarin de gemeente niet-begrote kosten kan dekken. Dit weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de middelen die nodig zijn om de risico's op te vangen (de benodigde weerstandscapaciteit). We gaan in deze paragraaf in op deze onderwerpen, zoals staat in artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV):

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid voor de weerstandscapaciteit en de risico's;
- kengetallen voor de:
    - nettoschuldquote;
    - nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
    - solvabiltiteitsratio;
    - grondexploitatie;
    - structurele begrotingsruimte;
    - belastingcapaciteit.
- beoordeling van de verhoudingen tussen de kengetallen en de financiële positie.

Naar aanleiding van het project 'Verwonderpunten' heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording een adviesrapport aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken als bestuurlijk eigenaar van het BBV. De commissie BBV adviseert een nieuwe paragraaf 'Financiële positie' in de begroting op te nemen en daarin de omvang van de weerstandscapaciteit mee te nemen. De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing komt dan te vervallen. Totdat de wetswijziging formeel is doorgevoerd blijft artikel 11 van kracht. Dat wil zeggen dat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing op dezelfde manier is samengesteld als in vorige begrotingsjaren.

Weerstandscapaciteit

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit geeft aan of een gemeente in staat is om de gevolgen van de financiële risico's op te vangen, zonder dat plannen of de uitvoering daarvan in gevaar komen. De weerstandscapaciteit bestaat uit bedragen die de gemeente kan gebruiken om onverwachte kosten te kunnen betalen. Dit zijn de volgende onderdelen:

- de onbenutte belastingcapaciteit
- onvoorziene uitgaven
- vrij aanwendbare reserves
- stille reserves

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de gegenereerde opbrengst op basis van een vastgesteld normtarief voor toetreden tot artikel 12 door het Rijk en de berekende OZB-opbrengst opgenomen in de begroting of jaarrekening. Het huidige OZB-tarief van de gemeente Koggenland ligt ruim onder het normtarief voor artikel 12. Stille reserves ontstaan als activa tegen een te lage waarde of tegen nul euro zijn gewaardeerd. Stille reserves mogen alleen deel uitmaken van de weerstandscapaciteit als de betrokken activa op korte termijn mag worden verkocht.

De gemeente Koggenland gaat bij de inventarisatie van de weerstandscapaciteit alleen uit van middelen die direct beschikbaar zijn. Daarom wordt alleen de algemene reserve en het begrote bedrag voor onvoorzien in de berekening meegenomen.

(x €1.000)	Bedrag
Algemene reserve	21.106
Onvoorzien	45
Totale weerstandscapaciteit	21.151

Onvoorzien

Het beschikbare bedrag voor onvoorziene uitgaven is in 2027 € 45.000.

Vrij aanwendbare reserves
De vrij aanwendbare reserves zijn de reserves waar nog geen bestemming aan is gegeven. Het betreft de algemene reserve waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen. Het saldo van de algemene reserves bedraagt per 01-01-2027 € 21.106.000.
Op basis van de besluiten die voortvloeien uit deze begroting, zal de stand van de algemene reserve € 19.626.000 bedragen op 31-12-2027.

Beleid

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing beschrijft de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. De berekende weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen die beschikbaar zijn om de risico's op te vangen.

De inventarisatie van de risico's gebeurt periodiek en wordt in de begroting en de jaarstukken gepresenteerd. Het gaat met name om de financiële risico's. Het totaalbedrag van de risico's is de benodigde weerstandscapaciteit.

De organisatie zet de komende jaren verdere stappen in de doorontwikkeling van de interne beheersing en het risicomanagement. Daarbij worden onder meer de aandachtspunten en aanbevelingen uit de managementletter van de accountant betrokken, zodat de kwaliteit van de beheersmaatregelen en de onderliggende processen verder kan worden versterkt. Ook wordt bezien op welke wijze de risicoparagraaf en de systematiek rondom het weerstandsvermogen beter kunnen aansluiten bij de actuele opgaven en bestuurlijke informatiebehoefte.

Risico's

(x € 1.000) Onderwerp	Beschrijving van het risico	Beheersmaatregel	Bedrag impact	Kans in %	Bedrag x kans
(Grote) zorgaanbieders gaan failliet en/of besluiten om andere redenen de zorg niet meer te leveren.	Een gecontracteerde zorgaanbieder die zorg levert aan onze inwoners gaat failliet of besluit geen contract (meer) te willen met onze regio. Dit betekent dat de zorg mogelijk niet meer geleverd kan worden waardoor de zorgcontinuïteit voor onze inwoners niet gewaarborgd kan worden.	Per 1 juli 2025 zijn nieuwe regionale contracten afgesloten met de Wmo- en jeugdhulpaanbieders. Hiermee streven we naar een regionaal dekkend zorglandschap zodat alle inwoners indien nodig passende ondersteuning kunnen krijgen. Indien blijkt dat er bepaald aanbod wordt gemist, kan de inkoopprocedure opnieuw worden opengesteld.	200	20%	40
Gebundelde uitkering (BUIG)	Voor de vaststelling van de budgetaandelen van alle gemeenten in Nederland wordt gebruik gemaakt van een objectief verdeelmodel. Dit model voorspelt voor alle huishoudens in Nederland een kans op bijstand. Een groot aantal huishoudkenmerken zoals leefvorm, opleiding, geslacht, leeftijd, herkomst, zorggebruik en regionale kenmerken zoals beschikbaarheid van werk zijn daarbij bepalend. Elk jaar wordt de voorspelling geactualiseerd, zodat de budgetten zo goed mogelijk aansluiten bij de actuele opgave van de gemeente. Per 2019 is het verdeelmodel uitgebreid met een objectieve prijscomponent, die een verfijndere inschatting maakt van de hoogte van de bijstandsuitkering van een huishouden.	Zodra de definitieve BUIG is vastgesteld, de bedragen in de najaarsnota b ijstellen. Bij een tekort wordt er een vangnetuitkering aangevraagd.	p.m.	p.m.	p.m.

(x € 1.000) Onderwerp	Beschrijving van het risico	Beheersmaatregel	Bedrag impact	Kans in %	Bedrag x kans
	Een tekort kan veroorzaakt worden door een aanpassing van het macrobudget, door wijzigingen in de kenmerken van de huishoudens in een gemeente en door veranderingen in de (regionale) arbeidsmarktsituatie. Daarnaast worden er voor de berekening de cijfers van 2 jaar eerder gebruikt				
Wachtlijsten bij zorgaanbieders Wmo en jeugdzorg.	Veel zorgaanbieders hebben te maken met wachtlijsten, mede als gevolg van de huidige arbeidsmarktproblematiek. Het is lastig om medewerkers te werven en te behouden. Dat betekent een toenemend tekort aan zorgplekken, groeiende wachtlijsten en overvragen van overbruggingszorg. Het risico bestaat dat de problematiek complexer wordt en verergerd.	De ingevoerde beschikbaarheidswijzer geeft inzicht in de huidige wachtlijsten per zorgaanbieder. Door dit inzicht kan de externe verwijzer/gemeente en/of inwoner/gezin kijken naar een zorgaanbieder waar geen/kortere wachtlijsten zijn. Het Zorgteam levert zogenoemd overbruggingszorg totdat de zorgaanbieder kan starten met de zorg. Het effect hiervan is dat de problematiek van de jeugdige niet verder toeneemt en mogelijk nog zwaardere en daarmee duurdere ondersteuning nodig is.	200	50%	100
Open-eind-regeling voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdzorg.	Voor de uitvoering van de Wmo en jeugdzorg ontvangt de gemeente een Rijksbudget in het gemeentefonds. In de begroting is een budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Wmo en jeugdzorg. Voor beide geldt dat het een open-eind-regeling betreft. Veel aanvragen, dure zorg en het woonplaatsbeginsel brengen het risico met zich mee dat het budget overvraagd wordt.	Uitgangspunt is om binnen het beschikbare budget te blijven. We proberen het aantal incidentele contracten te verminderen, meer in te zetten op preventie en vanuit het Zorgteam steeds meer zelf hulp/ondersteuning aan te bieden.	1.000	50%	500
Extreme weersomstandigheden	Schade openbare ruimte door storm, wateroverlast als gevolg van extreme buien en hitte.	Verwijderen en vervangen bomen en beplanting inclusief omgeving (onder andere) bestrating en beschoeiing). Bij hitte extra watergeven. Riolering: aanleggen van regenwaterriolen en vergroten van regenwaterriolen, maar ook creëren van berging en infiltratie via groenvoorzieningen zoals wadi's en afvoeren naar bermen.	160	25%	40
Aansprakelijkheid	Door achterstallig onderhoud kunnen ongelukken in de openbare ruimte gebeuren waarvoor claims bij de gemeente ingediend worden.		210	15%	32
Financiële consequenties binnen project Flexwonen Avenhorn West	Er bestaat een risico op extra kosten voor het afvoeren van grond. De gemeente en de	De claim wordt onafhankelijk getoetst door een externe deskundige. Op basis van de uitkomst wordt bepaald	400	20%	80

(x € 1.000) Onderwerp	Beschrijving van het risico	Beheersmaatregel	Bedrag impact	Kans in %	Bedrag x kans
	aannemer verschillen van mening over wie deze kosten moet betalen. De aannemer stelt dat een contractuele uitzondering van toepassing is, terwijl de gemeente van mening is dat het risico voor grondafvoer volgens de aanbesteding en overeenkomst bij de aannemer ligt. Hierdoor kan mogelijk een financiële tegenvaller ontstaan.	of juridische vervolgstappen nodig zijn. Eventuele meerkosten worden, voor zover deze voor rekening van de gemeente komen, opgevangen binnen de beschikbare projectbegroting en verwerkt via de P&C-cyclus ter besluitvorming door de raad.			
AVG	De kans bestaat dat de gemeente in onvoldoende mate voldoet aan de eisen aan de wetgeving omtrent de privacywet.	Jaarlijks beoordeelt de FG de stand van zaken rondom de AVG. Uit de FG-rapportages blijkt dat Koggenland de belangrijkste maatregelen op het gebied van privacy heeft geïmplementeerd. Wel zijn er belangrijke verbeterpunten, zoals het register van verwerkingsactiviteiten en de uitvoering van DPIA´s.	100	15%	15
WPG	De kans bestaat dat de gemeente in onvoldoende mate voldoet aan de eisen aan de wetgeving omtrent de wet politiegegevens.	Uit de meest recente audits blijkt een mate van naleving die verbetering vraagt. Een verbetertraject is dan ook ingezet. De naleving wordt jaarlijks intern getoetst en eens per 4 jaar middels externe audit.	500	15%	75
Cyberbeveiligingswet (Cbw)/ NIS2 en BIO2 (ISO/IEC 27001/2) compliance	Met de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (Cbw), waarmee de Europese NIS2-richtlijn wordt geïmplementeerd, gelden vanaf 15-08-2026 nieuwe wettelijke verplichtingen voor gemeenten op het gebied van digitale weerbaarheid. Gemeenten worden aangemerkt als essentiële entiteit en moeten aantoonbaar voldoen aan eisen voor cyberrisicomanagement, beveiligingsmaatregelen (BIO2), incidentmelding en bestuurlijke sturing op cyberrisico’s. Er bestaat een risico dat de gemeente niet volledig aan deze wettelijke verplichtingen voldoet. Dit kan leiden tot financiële, operationele en reputatierisico’s.	Het afgelopen jaar zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van de informatiebeveiliging conform de BIO-normen. Risico- en bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) zijn verder ingericht, waardoor risico’s beter inzichtelijk en beheersbaar zijn. Met de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (NIS2) ligt de focus op aantoonbare naleving en verdere professionalisering. De komende periode ligt de nadruk op leveranciers-, contract- en incidentmanagement en het structureel borgen van beveiligingsmaatregelen. Ook wordt ingezet op bestuurlijke bewustwording en sturing op cyberrisico’s. Hiermee streven we ernaar het risicopercentage te verminderen. De financiële impact is gebaseerd op de maximale boete van 2% van de begroting (ongeveer € 100 miljoen).	2.000	6%	120
Informatiebeveiliging	De gemeente (of SSC DeSom of een regionale ketenpartner) kan worden getroffen door een cyberaanval, datalek of uitval van ICT-systemen. Door	SSC DeSom beschikt over een ISO/IEC 27001-certificering en een ISAE3402-verklaring, waarmee de basis voor informatiebeveiliging is versterkt. Het regionale	4.200	15%	630

(x € 1.000) Onderwerp	Beschrijving van het risico	Beheersmaatregel	Bedrag impact	Kans in %	Bedrag x kans
	de toenemende digitalisering en het hybride werken is de gemeente steeds afhankelijker van een betrouwbare en veilige IT-omgeving. Cyberdreigingen nemen toe en een verstoring van de digitale dienstverlening kan grote financiële, bestuurlijke en maatschappelijke gevolgen hebben. Het risico bestaat dat gedurende enkele uren, dagen of zelfs weken geen toegang is tot digitale voorzieningen, waardoor de dienstverlening van de gemeente wordt beperkt.	informatieveiligheidsplan is grotendeels afgerond en maatregelen zijn waar nodig aangepast aan gewijzigde inzichten, technische ontwikkelingen en de toekomstige ICT-inrichting. Met de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) nemen de eisen aan risicomanagement, beveiligingsmaatregelen en bestuurlijke sturing verder toe. De gemeente blijft hiervoor sterk afhankelijk van SSC DeSom en andere ketenpartners. De heroriëntatie op de gemeenschappelijke regeling SSC DeSom brengt onzekerheid met zich mee over verantwoordelijkheden, governance en de borging van informatiebeveiliging. Hierdoor stijgt de kansinschatting van 12% naar 15%. Ondanks de aanwezige beheersmaatregelen en certificeringen blijft het risico op cyberincidenten en verstoring van de dienstverlening aanwezig. Voor de financiële impact wordt de landelijke casus Hof van Twente als referentiekader gebruikt.			
Heroriëntatie DeSom	Bij het opheffen van SSC DeSom brengt dit complexe veranderprocessen met zich mee zoals organisatorische aanpassingen en technische migraties.	Een heroriëntatie en mogelijke opheffing van SSC DeSom brengt risico's met zich mee voor personeel, regionale samenwerking en de complexiteit van een transitie. Het onderzoek naar de heroriëntatie loopt nog. Een concrete vertaling naar financieel risico is nu nog niet te geven.	p.m	p.m	p.m
Totaal			8.970		1.516

De weerstandscapaciteit (algemene reserve) moet voldoende zijn om de risico's te kunnen dekken. Voor het grondbedrijf bestaat een aparte reserve grondbedrijf. Omdat de risico's van het grondbedrijf volledig worden gedekt door deze reserve, zijn deze risico's niet opgenomen in de risico-inventarisatie van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarmee wordt voorkomen dat dezelfde risico's dubbel worden meegenomen bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente als geheel.

Voor de risico's de grondexploitaties in relatie tot de reserve grondbedrijf wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Weerstandsvermogen

Het totaal van de risico's bedraagt € 1.516.000. Het vermogen om deze risico's te dekken bedraagt € 21.151.000.

Het weerstandsvermogen kan worden uitgedrukt in een ratio en wordt als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen	Beschikbare weerstandscapaciteit Benodigde weerstandscapaciteit	21.151 1.516	13,95

De berekening van het weerstandsvermogen is een momentopname. Daarom wordt twee keer per jaar, bij begroting en jaarrekening, een actueel beeld gepresenteerd. Keuzes of besluiten die resulteren in een afname van de algemene reserve hebben effect op het weerstandsvermogen en de ratio. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het ratio weerstandsvermogen berekend op basis van de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit (stand algemene reserve + € 45.000 onvoorzien) en gelijkblijvende risico's.

De ratio geeft aan hoeveel keer de risico's kunnen worden opgevangen. Op basis van de uitkomst van de berekening kan het weerstandsvermogen worden gewaardeerd. Dit gebeurt op basis van de tabel hierna.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

	2027	2028	2029	2030
Weerstandscapaciteit per 1-1 (A)	21.151	19.671	18.223	17.112
Risico's (B)	1.516	1.516	1.516	1.516
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	13,95	12,98	12,02	11,29

Kengetallen

Alle gemeenten zijn verplicht een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en jaarstukken. Deze cijfers geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de (verwachte) financiële ontwikkelingen in de gemeente.

Vanaf de invoering van de verplichting om kengetallen te presenteren, worden onderstaande signaleringswaarden door de financieel toezichthouder gebruikt en daarom ook opgenomen in de jaarstukken.

Kengetal	Laag risico	Gemiddeld risico	Hoog risico
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Kengetal	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Risico
Netto schuldquote	4,4%	47,3%	35,9%	64,0%	62,33%	56,7%	Laag
Netto schuldquote met correctie verstrekte geldleningen	4,4%	47,3%	35,9%	64,0%	62,33%	56,7%	Laag
Solvabiliteitsratio	65,6%	46,3%	50,7%	40,7%	40,5%	42,0%	Laag
Grondexploitatie	2,6%	3,1%	5,6%	8,0%	-1,4%	-9,2%	Laag
Structurele begrotingsruimte	7,1%	3,7%	0 %	- 2,0 %	- 0,4 %	0 %	Laag
Belastingcapaciteit	90,4%	92,6%	93,6%	93,6	93,6%	93,6%	Laag

In de kolom ‘Risico’ staat ingevuld of het risico hoog, gemiddeld of laag is. De basis voor deze gradatie zijn de gepresenteerde percentages in de kolom ‘Begroting 2027’ afgezet tegen de signaleringswaarde. Op basis van prognoses (onder andere van meerjarige investeringen en aan te trekken geldleningen in de toekomst) wijzigen de waarden van 2028 tot en met 2030. Hierdoor zal de gradatie veranderen.

Nettoschuldquote
Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. Het percentage laat een stijging zien omdat de verwachting is dat er in de toekomst meer (lang) geld moet worden aangetrokken.

Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het totale vermogen en geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. In de begroting is de aanname dat het eigen vermogen afneemt terwijl investeringen het noodzakelijk maken om extra geld aan te trekken (toename vreemd vermogen). Daarom laat de solvabiliteitsratio een negatieve trend zien. Het is goed mogelijk dat de solvabiliteitsratio in de toekomst ongewijzigd blijft door positieve rekeningresultaten en het niet inzetten van het surplus.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale geraamde baten. De ontwikkeling van dit kengetal naar -9,8% in 2030 komt met name door uitgaven bij het project Avenhorn-West.

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Het kengetal laat een positief percentage zien in 2027 en 2030 vormt daarom geen risico.

Belastingcapaciteit
Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag is, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt, is een beleidskeuze. Voor de toekomst is er geen beleid vastgesteld om de tarieven te wijzigen. Daarom is het percentage in de toekomst gelijk aan het percentage in 2027.

De kengetallen laten een goed beeld zien. Voor begrotingsjaar 2027 laten bijna alle kengetallen een laag risico zien. Alleen de structurele begrotingsruimte vormt een risico. Meerjarig wijzigen de percentages. Door toekomstige investeringen is aannemelijk dat er extra langlopende geldleningen aangetrokken moeten worden. De solvabiliteitsratio laat daarom voor de toekomst een gemiddeld risico zien.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente elk jaar een specifieke paragraaf over kapitaalgoederen in de begroting op te nemen. Kapitaalgoederen zijn bezittingen die door de gemeente zijn aangeschaft of gerealiseerd en die gedurende een langere periode meegaan. In deze paragraaf worden zowel de uitgangspunten van het beleid als de bijbehorende financiële gevolgen vastgelegd.

Onder de kapitaalgoederen vallen de volgende categorieën:

- Wegen
- Openbare verlichting
- Riolering
- Water
- Groen
- Civiele kunstwerken
- Beschoeiingen
- Gemeentelijke gebouwen
- Sportcomplexen

Het op peil houden van deze voorzieningen is essentieel voor een goed functionerende gemeente op het gebied van mobiliteit, ontspanning en de huisvesting van gemeentelijke organisaties. Bovendien helpt tijdig onderhoud om de waarde van deze bezittingen te beveiligen.

De gewenste kwaliteit wordt door de gemeenteraad bepaald en vormt de basis voor het onderhoudsniveau. Aan de hand van deze normen worden beheerplannen opgesteld. Deze meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) maken helder welke acties en middelen vereist zijn om de afgesproken kwaliteit te waarborgen. Om de afstemming tussen de verschillende domeinen te optimaliseren, is ervoor gekozen om de plannen voor Wegen, Groen, Openbare verlichting, Civiele kunstwerken, Beschoeiingen en Riolering synchroon te laten lopen. Deze cyclus heeft een looptijd van vier jaar en gaat van start in 2027.

In de MJOP's zijn ook de vervangingsinvesteringen opgenomen. In deze plannen is maar beperkt ruimte voor aanpassingen als gevolg van nieuwe of gewijzigde eisen en inzichten. De goederen van Koggenland staan wel steeds meer onder druk door de toegenomen intensiteit waarmee de goederen worden gebruikt of belast.
Voor de langere termijn wordt onderzocht welke investeringen nodig zijn om de gemeente vitaal en leefbaar te houden. Daarmee kunnen extra investeringen worden geduid die bovenop het onderhoudsprogramma komen.

Wegen

In 2027 wordt het MJOP 2027-2030 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit MJOP geeft inzicht in de kosten van het beheren en onderhouden van ons wegenareaal gedurende de periode 2027 t/m 2030. Specifiek wordt hierin aangegeven welke wegen zijn geselecteerd voor groot onderhoud.

Buiten het projectmatige onderhoud is er binnen het MJOP ook rekening gehouden met het dagelijks/klein onderhoud aan ons wegenareaal en met asfaltonderhoud van onze buitenwegen.

In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het doorgeschoven projectmatige onderhoud uit het MJOP 2023-2026. Daarnaast wordt dagelijks/klein onderhoud en asfaltonderhoud uitgevoerd.

Openbare verlichting

Openbare verlichting In 2027 wordt verdere uitvoering gegeven aan het MJOP openbare verlichting 2027-2030. Hiermee wordt het verlichtingsareaal verder verduurzaamd. In 2027 staan er circa 485 armaturen op het programma voor vervanging. Deels reguliere vervanging en een deel bevat het wegwerken van de verouderde armaturen langs de buitenwegen.

Riolering

Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR 2023-2027)

Eind november 2022 heeft de gemeenteraad het PSWR 2023-2027 vastgesteld. Dit PSWR is opgesteld in samenhang met programma's van de overige West-Friese gemeenten. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet komt de verplichting voor het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te vervallen. Hiervoor in de plaats is het PSWR gekomen. Dit programma is niet alleen de onderbouwing voor de rioolheffing, maar bevat ook beleidskeuzes voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Op basis van de keuzes die we maken in dit programma (het 'hoe') wordt het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) Riolering (het 'wat') voorgelegd.

Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR 2028-2032)

Het huidige PSWR nadert het einde van zijn looptijd. De voorbereidingen voor het actualiseren van het PSWR voor de periode 2028-2032 binnen de samenwerking waterketen regio West-Friesland zijn inmiddels gestart. Eerst moet worden gekeken welke partijen het nieuwe PSWR kunnen gaan schrijven. Dit zal dan aanbesteed moeten worden voordat we verder kunnen met het schrijven van het nieuwe PSWR.

Stedelijk water

Het HHNK is per 1 januari 2023 ons stedelijk water gaan onderhouden. Dit heeft betrekking op het onderhoud van de watergangen. Voor het onderhoud van kunstwerken, doorvoer, bruggen, installaties etc. blijft de gemeente verantwoordelijk.

Beoogd maatschappelijk resultaat/effect

Bij rioolrenovatie, (her)ontwikkelingen of herinrichting van de openbare ruimte willen we kansen pakken om, bij voorkeur samen met inwoners, ook een bijdrage te kunnen leveren aan een klimaatbestendige en waterrobuuste omgeving, betere waterkwaliteit en ecologie (kaderrichtlijn water), de energietransitie, circulaire economie (levensduurverlenging/hergebruik materialen), versterking van de biodiversiteit en duurzame mobiliteit.

Meerjaren Onderhoudsplan

In 2027 zal uitvoering worden gegeven aan het MJOP 2027-2030. Dit MJOP geeft inzicht in de kosten van het beheren en onderhouden van ons rioolareaal gedurende de periode 2027 tot en met 2030. Specifiek wordt hierin aangegeven welke riolering zijn geselecteerd voor groot onderhoud.
Buiten het projectmatige onderhoud is er binnen het MJOP ook rekening gehouden met het dagelijks/-klein onderhoud aan ons rioolareaal bestaande aan vrijvervalriool, rioolgemalen en persleidingen.

Door de extra inzet van de afgelopen jaren voor de gebiedsontwikkeling loopt het onderhoudsprogramma iets achter, we gaan dit de komende twee jaar weer bijtrekken.

Water

Voor het bagger onderhoud wordt er gewerkt met een jaarlijks onderhoudsbudget om alle sloten in onderhoud bij de gemeente te onderhouden, dit zal in 2027 zo blijven. Het betreft het baggeren van de bermsloten in het buitengebied en lastig te bereiken locaties in de kernen. In de kernen dient de gemeente de sloten en vijvers te baggeren die niet zijn overgedragen (voldoen niet aan de eisen overname HHNK) bij de overdracht stedelijk water.

Groen

In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het MJOP groen 2027-2030. Naast klein onderhoud wordt ook groot onderhoud uitgevoerd zoals het vernieuwen van groen in renovatiewijken, het renoveren van speelplaatsen en verhogen van de biodiversiteit met het omvormen van gras naar bloemrijk mengsel. Tenslotte wordt ook het opknappen van de dorpsentrees voortgezet.

Civiele kunstwerken

In 2027 wordt het MJOP Civiele kunstwerken 2027-2030 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit MJOP geeft inzicht in de kosten van het beheren en onderhouden de civiele kunstwerken gedurende de periode 2027 t/m 2030. Specifiek wordt hierin aangegeven welke bruggen aan onderhoud toe zijn en welke bruggen of kademuren er vervangen moeten worden.

Buiten het projectmatige onderhoud is er binnen het MJOP ook rekening gehouden met het klein onderhoud en de inspecties aan de civiele kunstwerken.

Beschoeiingen

In 2027 wordt het MJOP beschoeiingen 2027-2030 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit MJOP geeft inzicht in de kosten van het beheren en onderhouden de beschoeiingen gedurende de periode 2027 t/m 2030. Specifiek wordt hierin aangegeven welke beschoeiingen vervangen moeten worden.

Buiten het projectmatige onderhoud is er binnen het MJOP ook rekening gehouden met het klein onderhoud en de inspecties aan de beschoeiingen.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Koggenland is verantwoordelijk voor het dagelijks en planmatig onderhoud van haar gemeentelijke gebouwen. Om de kwaliteit, veiligheid en functionaliteit van deze gebouwen op lange termijn te waarborgen, wordt het onderhoud zoveel mogelijk planmatig uitgevoerd.
De gemeenteraad heeft in 2024 het meerjarenonderhoudsplan dagelijks en planmatig onderhoud 2024–2028 vastgesteld. Dit meerjarenonderhoudsplan vormt de basis voor het structureel en doelmatig beheren en onderhouden van onze gemeentelijke gebouwen.

Het plan richt zich op kostenbeheersing, waarde behoud, kwaliteit en het voldoen aan wettelijke en technische verplichtingen. Door het onderhoud tijdig en planmatig uit te voeren, wordt achterstallig onderhoud zoveel mogelijk voorkomen en blijft de gemeentelijke vastgoedportefeuille duurzaam en functioneel.

Door het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed tijdig en planmatig uit te voeren, wordt achterstallig onderhoud zoveel mogelijk voorkomen en blijft de gemeentelijke vastgoedportefeuille duurzaam en functioneel.
In 2027 start de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Dit vormt de basis om in 2028 het dagelijks en planmatig onderhoud voor de periode 2029-2032 definitief vast te stellen.

Onze gemeente staat voor een kwalitatieve, duurzame en financiële opgave rondom het gemeentelijk vastgoed. Aangescherpte klimaatwetgeving en de geactualiseerde landelijke VNG-routekaarten dwingen tot een versnelling in de verduurzaming van onze gebouwen. Tegelijkertijd vragen maatschappelijke ontwikkelingen om modernisering van voorzieningen en dwingt de huidige financiële realiteit tot een uiterst doelmatige inzet van publieke middelen. Het hoofddoel voor de komende jaren is het realiseren van een toekomstbestendige, financieel houdbare en maatschappelijk renderende vastgoedportefeuille.

In 2027/2028 gaat de gemeente Koggenland een vastgoedplan opstellen voor haar gemeentelijke vastgoed. Een vastgoedplan gebaseerd op de volgende drie pijlers:

- Doelgericht maatschappelijk presteren: Het vastgoedaanbod wordt strikt afgestemd op de werkelijke lokale en demografische behoeften in onze dorpskernen.
- Versnelde verduurzaming en innovatie: We brengen de gebouwenvoorraad stapsgewijs in lijn met de aangescherpte klimaat- en milieueisen. Hierbij ligt de prioriteit op isolatie, gasloosheid en het realiseren van een gezond binnenklimaat (ventilatie).
- Financiële continuïteit en portefeuille-optimalisatie: Gezien de toenemende druk op de gemeentelijke begroting sturen we strak op de totale kosten van bezit (Total Cost of Ownership). Vastgoed dat niet (langer) bijdraagt aan onze strategische en maatschappelijke kerndoelen wordt actief afgestoten, zodat vrijkomende middelen en subsidies effectief kunnen worden ingezet voor de noodzakelijke investeringen in ons kernbezit.

Met deze proactieve portefeuillestrategie borgen we dat onze gemeentelijke gebouwen nu en in de toekomst functioneel, betaalbaar en duurzaam ten dienste staan van onze inwoners.

Sportcomplexen

De gemeenteraad heeft in december 2023 het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) buitensportcomplexen 2024-2027 vastgesteld. In 2027 wordt verdere invulling gegeven aan de uitvoering van dit MJOP. Naast klein onderhoud wordt ook groot onderhoud uitgevoerd zoals het vervangen van hekken, verlichting, ballenvangers maar ook de renovatie van een toplaag van een handbalveld.

Onderhoudskosten en investeringen

Onderhoudskosten

We onderscheiden klein- en groot onderhoud. Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. Deze kosten komen ten laste van de exploitatie. Groot onderhoud is ingrijpender van aard en deze kosten komen ten laste van de voorziening.

Investeringen

Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, wordt het niet gerekend tot groot onderhoud maar is het een investering die geactiveerd moet worden zodat de lasten over meerdere jaren gespreid worden.

Onderhoudskosten kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Investeringen
Wegen	276	1.347	1.200
Openbare verlichting	115	-	230
Riolering	857	-	841
Water	74	-	-
Groen	1.496	33	175
Civiele kunstwerken	113	162	268
Beschoeiingen	20	-	124
Gebouwen	292	366	-
Sportcomplexen	131	47	-
Totaal	**3.374**	**1.955**	**2.838**

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In de paragraaf Financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Koggenland toegelicht. De wet Financiering decentrale overheden (Fido) vormt het wettelijk kader voor de financiering. Daarnaast bevat de paragraaf de diverse verplichte onderdelen volgens het besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV).

Beleidsvoornemens

De treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en de daarmee samenhangende risico's. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn opgenomen in de Financiële verordening 2024 (artikel 19) en de regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het Treasurystatuut 2019.

Ons treasurybeleid kent de volgende doelstellingen:

- het verzekeren van een blijvende toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities, voorwaarden en bedingen;
- bescherming van de gemeentelijke vermogens- en/of renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het verkleinen van de interne verwerkingskosten en de externe kosten bij het beheer van de geldstromen en de financiële posities;
- optimalisatie van de renteresultaten binnen de wettelijke kaders.

Risicobeheer

De Wet Fido geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat de gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's.

De Wet Fido heeft voor de beheersing van renterisico's twee sturings- en verantwoordingsinstrumenten in het leven geroepen:

- Renterisiconorm;
- Kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om overmatige renterisico's op de vaste schuld (looptijd van een jaar of langer) te vermijden. De norm voor het renterisico stelt een grens aan financiering op lange termijn. Door een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille spreidt de gemeente het renterisico op de vaste schuld. De norm wordt berekend door het begrotingstotaal te vermenigvuldigen met een door het Rijk vastgesteld percentage van 20%. Het totaal van renteherzieningen en de aflossingen in een begrotingsjaar mag deze norm niet overschrijden.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Renterisico				
1 Renteherziening	0	0	0	0
2 Te betalen aflossing	1.124	1.124	1.124	1.124
3 Renterisico (1 + 2)	1.124	1.124	1.124	1.124
Renterisiconorm				
4a Omvang begroting 1 januari	96.533	97.045	94.182	97.968
4b Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4 = 4a x 4b	19.307	19.409	18.836	19.594
5a (4 > 3) Ruimte onder risiconorm	18.183	18.285	17.712	18.594
5b (3 > 4) Overschrijding renterisiconorm				

De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente de komende jaren een renterisico over loopt, blijven binnen de norm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het maximale bedrag aan dat met vlottende middelen (looptijd korter dan een jaar) gefinancierd mag worden en bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente bij aanvang van het jaar. Wettelijk moet worden overgegaan tot omzetting naar langlopende schulden zodra de limiet meer dan twee achtereenvolgende kwartalen wordt overschreden. Het doel van deze limiet is het renterisico op korte financiering te beperken. Fluctuaties in korte rente kunnen namelijk een relatief grote invloed hebben op rentelasten.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	
1 Omvang vlottende schuld	
Opgenomen gelden < 1 jaar	0
Schuld in rekening courant	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0
Overige geldleningen (geen vaste schuld)	0
Saldo	*0*
2 Vlottende middelen	
Contante gelden in kas	0
Tegoeden in rekening courant	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0
Saldo	*0*
3 Totaal netto vlottende schuld (1 -2)	0
Berekening	
4a Omvang begroting (lasten)	96.533
4b Percentage kasgeldlimiet	8.5%
4 Omvang kasgeldlimiet (4a x 4b)	*8.205*
5a (4 > 3) Ruimte onder kasgeldlimiet	8.205
5b (3 > 4) Overschrijding kasgeldlimiet	0

De kasgeldlimiet voor de gemeente Koggenland bedraagt in 2027 € 8,2 miljoen. Bij een liquiditeitstekort wordt altijd eerst een kasgeldlening aangevraagd. Als na verloop van tijd de kasgeldlening niet kan worden afgelost of de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt overgegaan tot het aantrekken van een lang lopende geldlening (zie onderdeel uiteenzetting financiële positie bij de financiële begroting).

Rente

Voor de toerekening van de rentelasten maakt de gemeente Koggenland gebruik van de rente-omslagmethode. Het totaal van de rentelasten wordt ‘omgeslagen’ over het geheel van de investeringen.

Rentelasten

De rentelasten betreffen het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de eventuele renteopbrengsten van overtollige middelen en verstrekte geldleningen.

Renteresultaat

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft voor dat de werkelijke rentelasten moeten worden toegerekend aan de taakvelden. Er kan een verschil ontstaan tussen het saldo van de rentelasten en de doorberekening van de rente. Dit ontstaat als er gewerkt wordt met een afronding van het percentage van de omslagrente. Dit is bij Koggenland niet het geval. Er is dan ook geen sprake van een renteresultaat.

Toerekening rente aan investeringen, grondexploitatie en taakvelden

De 'reële' (omslag)rente wordt in de begroting verwerkt. Middels onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Renteschema (x € 1.000)	Erbij/eraf	Bedrag	Bedrag
externe rentelasten over lange en korte financiering			806
externe rentebaten	-/-		0
Saldo rentelasten en rentebaten			806
Rente facilitair grondbedrijf	-/-	0	
Rente projectfinanciering	-/-	0	
Rentebaat doorverstrekte lening	+/+	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			806
rente over eigen vermogen	+/+		0
rente over voorzieningen	+/+		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			806
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-		806
Renteresultaat op het taakveld Treasury			0

Financieringsbehoefte

In de begroting 2027 is rekening gehouden met het aantrekken van een langlopende lening van € 10 miljoen (20 jaar/3,3%) in 2027. De hierbij horende geraamde rentelast bedraagt € 330.000. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de financiële begroting onderdeel uiteenzetting financiële positie.

Onze huidige leningenportefeuille (exclusief de aan te trekken lening in 2027) ziet er als volgt uit:

Lening (x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Afloop datum	Restschuld 1-1-2027	Aflossing	Restschuld 31-12-2027	Rente 2027
BNG (25 jaar)	3.100	2029	496	124	372	17
Overig (20 jaar)	10.000	2042	8.500	500	8.000	138
Overig (20 jaar)	10.000	2046	10.000	500	9.500	320
Totaal	**23.100**		**18.996**	**1.124**	**17.872**	**475**

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat de overtollige middelen van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Wel is er sprake van een drempel. De hoogte van de drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. Dit bedrag mag de decentrale overheid buiten de schatkist houden.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens op het gebied van bedrijfsvoering. Hieronder leest u dan ook de belangrijkste ontwikkelingen voor de thema's en vakgebieden Facilitair, Personeel en organisatie, Informatievoorziening, Financiën en control, Juridische zaken en tot slot Communicatie. Vanuit de afdeling Bedrijfsvoering worden de medewerkers ondersteunt en voorwaarden gecreëerd om de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en bestuur zo goed en efficiënt mogelijk te doen.

Facilitair

Op 10 januari jl. is met een geslaagde open dag gevierd dat het gemeentehuis volledig is verbouwd. Inmiddels is bijna het eerste volledige jaar in het verbouwde gemeentehuis achter de rug. De eerste ervaringen zijn positief; met name de komst van de bibliotheek bewijst haar meerwaarde als ontmoetingsplek. Het gemeentehuis beschikt over een toekomstbestendig gebouw dat de juiste uitstraling heeft en past bij de organisatie. De open inrichting stimuleert dagelijks ontmoeting en verbinding, zowel tussen inwoners en ondernemers en de gemeente als tussen collega’s van verschillende teams. Net als de mensen in het gebouw is het gebouw ook doorlopend aan verandering onderhevig. Het komende jaar krijgt het gebouw verdere aanpassingen, zodat het aansluit bij de wensen van alle gebruikers. Waarbij openheid en verbinding het uitgangspunt blijft.

Het gemeentehuis draagt daarmee bij aan een toegankelijke, moderne en naar buiten gerichte organisatie. Ook de nieuwe locatie van de Buitendienst zal met deze uitgangspunten worden gerealiseerd waardoor het gevoel van eenheid en samen wordt versterkt.

HRM

De Koggenlandse samenleving is continu in ontwikkeling. Als gemeente staat Koggenland dicht bij haar inwoners en is bekend wat er leeft in de dorpen en bij ondernemers. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners wordt gewerkt aan het leefbaar houden van de dorpen, buurtschappen en wijken. Deze werkwijze vraagt om een wendbare organisatie en medewerkers die actief de verbinding met de buitenwereld opzoeken. Nadat deze koers in 2026 verder vorm heeft gekregen, wordt in 2027 stap voor stap verder gebouwd aan de ontwikkeling ervan.

Om de koers naar buiten krachtig voort te zetten, is een wijziging van de organisatiestructuur voorgesteld aan de OR. Daarbij wordt gekeken naar de inhoudelijke en bestuurlijke opgaven die op gemeente Koggenland afkomen en naar de meest passende inrichting en aansturing van de organisatie. Voorgesteld is om de organisatie onder te verdelen in drie afdelingen: Maatschappelijk Domein, Ruimtelijk Domein en Bedrijfsvoering. Met de ingezette koers *Samen naar buiten* en deze structuurwijziging worden de voorwaarden gecreëerd om als gemeente de best mogelijke resultaten te behalen voor inwoners, ondernemers en medewerkers.

De groei van de organisatie en de complexiteit van de maatschappelijke opgaven vragen ook inzet van HRM. HRM groeit door naar een stevige en proactieve partner op alle HR-gebieden voor de organisatie. Dit is noodzakelijk om de organisatiegroei, de formatieve uitbreiding en de bestuurlijke ambities goed op elkaar aan te laten sluiten. Dat doet HR in een omgeving van veranderende wet-en regelgeving, ontwikkelingen in de cao en een arbeidsmarkt die krap is

Ook wordt het introductieprogramma voor nieuwe collega's doorontwikkeld. Het doel hiervan is om nieuwe medewerkers niet alleen snel wegwijs te maken in onze interne processen en systemen, maar hen vanaf dag één te inspireren met verhalen uit de Koggenlandse samenleving, het bezoeken van de dorpen en hen mee te nemen in onze cultuur en de koers *Samen naar buiten*.

De organisatie kenmerkt zich door betrokken collega's, een sterke inzet en aandacht voor elkaar. Het is iets om trots op te zijn dat veel collega's zich al langere tijd aan de organisatie verbinden. Tegelijkertijd maken de groei van de gemeente en natuurlijk verloop het belangrijk om nieuwe medewerkers aan de organisatie te binden. Het inwerken van nieuwe collega's vindt plaats via een introductieprogramma.

In 2027 wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het HR-systeem en de samenwerking met de salarisadministratie. Hiermee wordt de kwaliteit verhoogd en komt betere managementinformatie beschikbaar. De acties die in 2025 en 2026 zijn ingezet om meer grip en sturing te krijgen op de loonkosten en de salarisadministratie, worden in 2027 definitief geborgd in de structurele bedrijfsvoering.

Loonsom en externe inhuur

De organisatie staat voor een groeiende uitvoeringsopgave. Nieuwe en intensievere wettelijke taken, beleidskeuzes van de afgelopen jaren, de groei van de gemeente en de toenemende complexiteit van maatschappelijke vraagstukken zorgen ervoor dat er meer mensen nodig zijn om deze taken op een goede en effectieve manier uit te voeren. Tegelijkertijd zorgen cao-ontwikkelingen, net als in andere branches, voor hogere personeelskosten. Gezamenlijk leiden deze ontwikkelingen ertoe dat de loonsom in 2027 met 11% stijgt ten opzichte van de vastgestelde voorjaarsnota.

Een deel van deze kostenstijging wordt opgevangen doordat loonkosten nauwkeuriger worden toegerekend aan inkomsten die we genereren en specifieke werkzaamheden die we doen. Denk hierbij aan grondexploitaties, projecten en specifieke rijksmiddelen. We gaan in 2027 een subsidie coördinator werven om als gemeente meer aanspraak te maken op regionale, provinciale en landelijke subsidies bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw.

De uitbreiding van de formatie vindt plaats binnen de hele organisatie en is vooral gericht op het vergroten van de uitvoeringskracht. Binnen het maatschappelijk domein willen we onze inwoners snel kunnen helpen. En hen ook de juiste hulp bieden. Hierdoor is er een kleine uitbreiding nodig in capaciteit.

Het grootste deel van de uitbreiding valt binnen het ruimtelijk domein. Met het bouwen van huizen groeit de gemeente. We werken aan een grote hoeveelheid gebiedsontwikkelingen en hebben ook nog voldoende plannen die eraan zitten te komen, denk aan Avenhorn West. Ontwikkelingen die recent gerealiseerd zijn, denk bijvoorbeeld aan het Veer of de flexwoningen in Avenhorn, of Tuindersweijde in Obdam. De aanleg van nieuwe wijken zorgt voor nieuwe wegen, riolering, bruggen, speeltuinen, openbaar groen. Dit moet naast het aanleggen ook onderhouden worden. Ook speelt klimaat en energie en het duurzaamheid een belangrijke rol rondom de gebiedsontwikkeling.

Om ervoor te zorgen dat al deze vakgebieden in het ruimtelijke en maatschappelijke domein het werk goed kunnen uitvoeren zorgt bedrijfsvoering voor de kennis op het gebied van HR, financiën, juridische zaken en communicatie. En zijn er voorzieningen op ICT gebied die zorgen voor een effectieve uitvoering van het werk. Waarbij het belangrijk is dat onze ICT veilig en efficiënt is. Koggenlanders moeten erop kunnen vertrouwen dat de gegevens die wij als gemeente beheren veilig zijn en we er op een verantwoordelijke manier mee omgaan.

Hiermee wordt een gerichte versterking in de organisatie gedaan naar aanleiding van autonome ontwikkelingen, wettelijke taken, de groei van de gemeente en de toenemende complexiteit van maatschappelijke opgaven.

Koggenland staat voor nieuwe en intensievere taken, onder meer op het gebied van duurzaamheid, energie, informatievoorziening, digitale dienstverlening en opvang. Daarnaast leiden bevolkingsgroei, woningbouwontwikkeling en een toenemend aantal projecten en dienstverleningstrajecten tot een grotere uitvoeringsopgave. Om de continuïteit, kwaliteit van dienstverlening en bestuurlijke slagkracht te waarborgen, is deze aanvullende capaciteit noodzakelijk.

Met deze investering zet Koggenland nadrukkelijk in op het duurzaam versterken van de eigen organisatie. De inzet van externe inhuur wordt daarmee teruggedrongen en zal voornamelijk bedoeld zijn voor tijdelijke vervanging wegens ziekteverzuim en verlof en, in lijn met voorgaande jaren, voor flexibele inzet voor de zwembaden.

Verzuim

De organisatie kenmerkt zich doordat medewerkers een breed scala aan werkzaamheden uitvoeren. Dit maakt het werk uitdagend en afwisselend en biedt mogelijkheden om slimme inhoudelijke verbindingen te leggen. Tegelijkertijd brengt deze werkwijze ook kwetsbaarheden met zich me.

De huidige arbeidsmarkt vraagt om realisme. Het aantrekken van nieuwe collega's blijft een grote uitdaging, waardoor openstaande werkzaamheden en vacatures momenteel veelal intern worden opgevangen. Dit getuigt van een grote betrokkenheid van medewerkers. Een gezonde organisatie vraagt echter om een gezonde balans tussen ambities en uitvoeringskracht. Het blijven voeren van het gesprek over grenzen en mogelijkheden is daarbij essentieel. Een goede analyse over het lang-, middel- en kortverzuim vormt hiervoor het uitgangspunt en biedt inzicht in de benodigde vervolgstappen om de drie type verzuim waar mogelijk te kunnen aanpakken. Via het project Verzuim krijgt dit thema de aandacht die het vraagt en worden gerichte acties ondernomen om de balans binnen de organisatie te herstellen en te versterken.

Klasse 4 gemeente Koggenland

De gemeente Koggenland groeit door. Deze groei heeft structurele effecten op onze gemeente, het bestuur én de ambtelijke organisatie. Dit vraagt aan de organisatie dat wij hierop zijn uitgerust.

Ervan uit gaande dat het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) het inwoneraantal van de gemeente Koggenland op 1 januari 2027 voor de tweede keer boven de 24.000 inwoners vaststelt heeft dit consequenties voor de classificatie. Koggenland gaat dan van een klasse 3 naar een klasse 4 gemeente. Dit heeft, met terugwerkende kracht, automatisch ook gevolgen voor de bezoldiging van de burgemeester en wethouders.

Voorbereiding Overdracht APPA-pensioenen
In 2027 bereidt HRM de verplichte overdracht van de APPA-pensioenen (voor politieke ambtsdragers) naar het ABP voor, welke gepland staat voor 1 januari 2028.

Informatievoorziening

Informatiemanagement
De informatievoorziening heeft als doel een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige digitale basis te bieden die de dienstverlening, bedrijfsvoering en besluitvorming van de gemeente ondersteunt. Door te zorgen voor stabiele systemen, kwalitatief hoogwaardige gegevens en een goede informatie-uitwisseling kunnen medewerkers, bestuurders, inwoners en ondernemers beschikken over de juiste informatie op het juiste moment. Voldoen aan wettelijke eisen en snelle technologische ontwikkelingen vergen continue aanpassing van de informatievoorziening. Daarbij wordt niet alleen gekeken vanuit de techniek, maar juist naar het samenbrengen van de inzichten vanuit processen, data/informatie, organisatie en mens. De gemeente maakt hierbij bewuste keuzes, waarbij noodzaak, risico's, maatschappelijke meerwaarde, uitvoerbaarheid en kosten zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen. Hiermee blijft de informatievoorziening, en daarmee de dienstverlening aan inwoners en ondernemers, ook op langere termijn beheersbaar, veilig en passend bij de ambities van de organisatie.

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de informatievoorziening in 2027 zijn:
- Aanbesteding van het centrale document management systeem / zaaksysteem van de gemeente;
- Vervangen van de begraafplaatsenadministratie;
- Invoering van NL-Wallet/e ID-hub;

Daarnaast worden kleinere ontwikkelingen volgens het Informatieplan 2027 uitgevoerd, zoals aanpassingen aan applicaties onder andere vanwege nieuwe wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen SSC DeSom
Voorjaar 2025 is besloten tot het uitvoeren van een strategische heroriëntatie op SSC DeSom met als doel te komen tot een passende, duurzame ICT-sourcingstrategie voor de huidige deelnemers. Het onderzoek naar een nieuw ICT-dienstverleningsmodel wordt uitgevoerd in 2026.

Op basis van nadere besluitvorming staat 2027 in het teken van de voorbereiding van de overgang naar een nieuw ICT-dienstverleningsmodel. Onderdeel van deze voorbereiding is het inschatten van de benodigde financiële middelen en eventuele bijstelling van de begroting middels de Perspectiefnota 2027.

Informatiebeveiliging
In 2027 staat informatiebeveiliging in het teken van het verder versterken van de digitale weerbaarheid van de gemeente Koggenland. De Cyberbeveiligingswet (Cbw), waarmee de Europese NIS2-richtlijn in Nederland is geïmplementeerd, is op 15 augustus 2026 in werking getreden. De wet brengt nieuwe wettelijke verplichtingen met zich mee voor gemeenten als essentiële entiteit.

In 2027 wordt daarom onder meer ingezet op het versterken van bestuurlijke betrokkenheid, het vergroten van kennis en bewustwording en het verder inbedden van informatiebeveiliging in de planning- en controlcyclus.

De gemeente blijft afhankelijk van SSC DeSom en andere ketenpartners voor de continuïteit en veiligheid van de ICT-dienstverlening. De toekomstige inrichting van de samenwerking m.b.t. de gemeenschappelijke regeling SSC DeSom vraagt aandacht voor governance, verantwoordelijkheden en de borging van informatiebeveiliging. Ook de toenemende afhankelijkheid van complexe ICT-ketens en externe partijen blijft een belangrijk aandachtspunt.

ENSIA:
De gemeente Koggenland zet zich in voor een betrouwbare en veilige informatievoorziening. Via de ENSIA-systematiek (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over informatiebeveiliging, gegevenskwaliteit en de naleving van wettelijke verplichtingen.

In 2027 wordt de ENSIA-verantwoording uitgevoerd voor de Basisregistratie Personen (BRP), Reisdocumenten, Suwinet, Digitale Identiteit (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige

Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO). De uitkomsten van de ENSIA-verantwoording worden gebruikt om verbetermaatregelen uit te voeren en de informatiebeveiliging verder te versterken.

Privacy
In 2026 is voor de Wet politiegegevens (Wpg) een verbeterplan opgesteld. Hierin staan de benodigde verbetermaatregelen en aandachtspunten. In 2027 ligt de focus op de uitvoering en borging van deze maatregelen.

Voor 2027-2028 wordt daarnaast een nieuw privacyjaarplan opgesteld waarin prioriteiten, aandachtspunten en benodigde verbeteringen opnieuw worden bepaald. Het privacyjaarplan vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van privacy en de borging daarvan binnen de gemeentelijke processen.

In 2027 ligt de focus op:
• het actualiseren van een overzicht van de verwerkersovereenkomsten;
• een actueel en volledig overzicht van de DPIA's en het uitvoeren van DPIA's;
• het verder actualiseren van het verwerkingsregister;
• het vergroten van de privacybewustwording binnen de organisatie.

De gemeente werkt voor verschillende processen samen met externe partijen die namens de gemeente persoonsgegevens verwerken. Het is daarom belangrijk dat duidelijk is met welke partijen afspraken zijn gemaakt en dat deze afspraken voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Een onvolledig of verouderd overzicht van de verwerkersovereenkomsten vormt een privacyrisico. Hierdoor is onvoldoende inzichtelijk of de verwerking van persoonsgegevens door derden rechtmatig en zorgvuldig is geregeld. Het is daarom belangrijk om de afspraken met verwerkers goed vast te leggen en actueel te houden.

Dit onderwerp heeft ook een duidelijk raakvlak met informatiebeveiliging. Afspraken met verwerkers gaan namelijk niet alleen over de rechtmatigheid van de verwerking, maar ook over de beveiliging en bescherming van persoonsgegevens. Een goede borging van deze afspraken draagt daarom bij aan zowel privacy als informatiebeveiliging binnen de organisatie.

Informatiebeheer
Informatiebeheer zorgt voor een duurzame, betrouwbare, toegankelijke en rechtmatige informatiehuishouding ter ondersteuning van de gemeentelijke dienstverlening, bedrijfsvoering, besluitvorming en verantwoording. In 2027 en 2028 werken we aan de verbeterpunten voortkomend uit het toezicht op informatiebeheer waarbij structureel extra ingezet moet worden om kwetsbaarheden in het informatiebeheer aan te pakken.

De fysieke bouwvergunningen (inclusief constructie- en sterkteberekeningen) van de gemeente Koggenland en haar voorgangers worden gedigitaliseerd en gefaseerd overgebracht naar het Westfries Archief. Dit digitaliseringsproject is gestart in 2024 en zal zijn afgerond in 2030.

In 2027 wordt gewerkt aan de realisatie van het veiligstellen van mailboxen van medewerkers met een sleutelfunctie, bij vertrek uit de organisatie dan wel bij een essentiële functiewijziging, in het e-depot van het Westfries Archief.

Rechtmatigheid
Een goed ingerichte administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) is essentieel voor de gemeente Koggenland. De AO/IB draagt bij aan een rechtmatige, betrouwbare en beheerste uitvoering van gemeentelijke processen en vormt daarmee een belangrijke basis voor de verantwoording over het gemeentelijk handelen.

Om de AO/IB verder te versterken, worden stappen gezet om de opzet en het bestaan van processen aantoonbaar vast te leggen. Hierbij worden risico's en beheersmaatregelen geïnventariseerd en gedocumenteerd, terwijl lijncontroles en andere interne controles inzicht geven in de naleving en werking van deze processen. Er worden gericht een aantal procesbeschrijvingen geactualiseerd. Wanneer deze procesbeschrijvingen en de bijhorende controlestappen zichtbaar worden vastgelegd kan de accountant steunen op deze processen. Gevolg hiervan is dan dat de accountant minder detailcontroles (steekproeven) hoeft te doen en daarmee wordt de accountantscontrole op dit onderdeel ook minder intensief voor de ambtelijke organisatie. Én wordt het risico op meerwerk vanuit de accountantscontrole op dit punt kleiner.
In de jaarrekening 2025 zijn onrechtmatigheden gerapporteerd. Óók in 2027 worden de doorlopende onrechtmatigheden (veelal als gevolg van doorlopende contracten) gereduceerd. Zo zijn of worden nieuwe aanbestedingen gestart, wordt voortaan halfjaarlijks een interne controle op inkopen en aanbestedingen uitgevoerd

en wordt onderzocht of een contractenbeheersysteem kan worden geïmplementeerd om meer grip op inkopen te verkrijgen.
Deze ontwikkelingen dragen bij aan een verdere versterking van de interne beheersing en aan een meer solide onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording richting de gemeenteraad.

Financiën

Nieuw financieel pakket

Per 1 januari 2026 is het financiële pakket vervangen. In het eerste jaar heeft de focus gelegen op het thuisraken in het nieuwe pakket en het (her)inrichten van de bijhorende processen. Zo zijn er bijvoorbeeld mooie stappen gemaakt met het (deels) geautomatiseerd verwerken van de facturen. Dit komt de doorlooptijd van de facturen ten goede waardoor inwoners en/of (lokale) ondernemers sneller hun geld ontvangen. In 2027 wordt het pakket verder geoptimaliseerd en is het eerste jaar voor diverse managementinformatie overzichten. Daarnaast zijn er ook diverse overzichten voor de Planning & Control cyclus vanuit de Financiële Begroting en Jaarrekening geïntegreerd in het financiële pakket, waar het voorheen maatwerk was en meer tijd kostte van de ambtelijke organisatie. Zo wordt er vanuit Financiën verder gebouwd om voorwaarden te scheppen voor de rest van de organisatie om op financieel beter in control te komen.

Fiscaliteit

In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan het convenant met de Belastingdienst in het kader van doorontwikkeling van het horizontaal toezicht. Het doel is om de fiscale risico's te verlagen en verder fiscaal bewustzijn te creëren binnen de organisatie. De aandachtsgebieden van de Belastingdienst richten zich onder andere op de inhuur van personeel, juiste en tijdige btw-aangiften, loonheffing (waaronder de werkkostenregeling) en het beheren van het wagenpark. Momenteel laten we ons bijstaan door externe fiscalisten, dit wordt voortgezet in 2027.

Juridische zaken

Er wordt juridische ondersteuning geleverd aan bestuur, management en organisatie bij juridische vraagstukken en besluitvorming. Daarnaast wordt ingezet op de verdere ontwikkeling van de juridische kwaliteit binnen de organisatie. De focus ligt hierbij op het versterken van juridisch bewustzijn, het uniformeren van werkwijzen, het verbeteren van processen en het borgen van kennis.

Door hier op in te zetten wordt gewaarborgd dat besluiten, processen en regelgeving rechtmatig, zorgvuldig en consistent worden uitgevoerd. Hiermee worden juridische risico’s beheerst en wordt de kans op bezwaar- en beroepsprocedures waar mogelijk beperkt. Tegelijkertijd draagt dit bij aan een efficiënte uitvoering van gemeentelijke taken, betere dienstverlening en het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de gemeentelijke organisatie.

Mede door de voortgang van verschillende gebiedsontwikkelingen wordt rekening gehouden met een toename van het aantal bezwaar- en beroepsprocedures. De ontwikkelingen en belasting op de juridische capaciteit zullen we blijven monitoren, zodat hier tijdig op kan worden ingespeeld.

Communicatie

Inwoners en ondernemers zien, horen en lezen dagelijks over het werk van de gemeente via onder meer persberichten, bewonersbrieven, de gemeentelijke website en sociale media. Goede communicatie draagt bij aan een transparante en betrokken gemeente door tijdig, duidelijk en toegankelijk te informeren over beleid, projecten en ontwikkelingen.

Communicatie ondersteunt uiteenlopende gemeentelijke opgaven die direct van invloed zijn op inwoners en ondernemers, van ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke initiatieven tot grote infrastructurele projecten.

We werken zoveel mogelijk vooruit en spelen tegelijkertijd in op actuele ontwikkelingen. Communicatiemiddelen worden bewust ingezet en regelmatig geëvalueerd op bereik en effect. Waar nodig passen of vernieuwen we deze.

Communicatie is daarbij meer dan informeren. We luisteren naar signalen, vragen en zorgen uit de samenleving en benutten deze inzichten in beleid, projecten en dienstverlening. Zo krijgt het perspectief van inwoners en ondernemers een duidelijke plek en dragen we bij aan de koers Samen naar buiten.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Koggenland werkt met andere partijen samen om haar doelstellingen te bereiken. Gemeenten besteden steeds meer en steeds grotere taken uit aan andere partijen, maar de gemeente blijft wel verantwoordelijk voor de taken die de verbonden partijen uitvoeren. De gemeenteraad moet daarom goed in beeld hebben welke bijdrage een verbonden partij levert en welke risico's daarmee gepaard gaan.

Informatie over verbonden partijen is te vinden in het programmaplan en in deze paragraaf. Bij de programma's staat toegelicht welke bijdragen de verbonden partijen leveren aan de beleidsdoelen van de gemeente. De paragraaf bevalt aanvullende informatie. Dit conform het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies.

Wat is een verbonden partij

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Er is sprake van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeenten namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de organisatie of wanneer financiële problemen bij de organisatie verhaald kunnen worden bij de gemeente.

Soorten verbonden partijen

Verbonden partijen kun je onderverdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen (GR);
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen waarin de gemeente Koggenland participeert.

Visie en beleidsvoornemens

Regionale samenwerking

De zeven Westfriese raden

Door het stellen van gezamenlijke Westfriese kaders voor regionale samenwerking ontstaat meer grip en sturing op regionale samenwerking door de raden. Dit draagt bij aan de betrokkenheid van de raden en daarmee aan de effectiviteit van regionale samenwerking.

Regietafel

Begin 2018 is de Regietafel opgericht. Het doel is de samenwerking in de GR'en in Noord-Holland Noord te verbeteren. De Regietafel wordt gevormd door deelnemers uit en namens de deelregio’s Alkmaar, Noordkop en West-Friesland. De tafel bestaat uit drie burgemeesters, drie griffiers, drie gemeentesecretarissen en drie directeuren van gemeenschappelijke organisaties.

Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen

Notitie Informatievoorziening gemeenschappelijke regelingen

Op 5 februari 2018 heeft de gemeenteraad de notitie Informatievoorziening gemeenschappelijke regelingen vastgesteld. In deze notitie zijn allerlei voorstellen gedaan die betrekking hebben op de schriftelijke informatievoorziening, procedureafspraken en formele besluitvorming (zoals onder andere zienswijzeprocedure kadernota, toegankelijk maken stukken algemeen bestuursvergaderingen en de betrokkenheid van de raadsleden te faciliteren door bijvoorbeeld werkbezoeken). Deze voorstellen, gecombineerd met de verplichting van de colleges om de Gemeenteraden actief te informeren over gemeenschappelijke regelingen, maken het voor gemeenteraden mogelijk dat zij beter inhoudelijk betrokken worden bij het werk van de gemeenschappelijke regelingen.

Financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR)

Op 25 februari 2019 heeft de gemeenteraad de financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR) vastgesteld. Door de vaststelling van deze uitgangspunten wordt een eenvoudige en eenduidige aanpak in de omgang met de gemeenschappelijke regelingen in de gemeenten in Noord-Holland Noord mogelijk gemaakt.

Ontwikkelingen

Eind 2025 is een brief van de Regietafel ontvangen waarin om een reflectie werd gevraagd van de FUGR. De resultaten van de reflectie worden verwerkt tot een analyse met een advies. Dit advies wordt verwacht in 2026.

Bijdragen aan verbonden partijen

Onderstaande tabel laat de bijdrage aan de verbonden partijen zien. De bedragen zijn afkomstig uit de ingediende jaarstukken en begrotingen van de desbetreffende verbonden partij.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Gemeenschappelijke regelingen			
Archeologie Westfriesland	28	28	28
Afvalbedrijf Westfriesland (ABWF)	8	8	20
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD HN)	1.508	1.613	1.766
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	243	566	683
Ondersteuning bestuurlijke Samenwerking Westfriesland (OBS)	85	89	101
Recreatieschap Westfriesland (RSW)	167	181	207
Shared Service Center DeSom (SSC DeSom)	1.321	1.266	1.682
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VR NHN)	1.870	1.980	2.240
WerkSaam Westfriesland	883	1.002	1.027
Westfries Archief	274	255	277
Totaal gemeenschappelijke regelingen	*6.387*	*6.988*	*8.031*
Vennootschappen			
NV Alliander	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
NV HVC	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV	55	57	57
Totaal vennootschappen	*55*	*57*	*57*
Totaal gemeentelijke bijdragen	**6.442**	**7.045**	**8.088**

Gemeenschappelijke regelingen

De bedragen opgenomen in de tabellen voor het eigen vermogen (EV) en vreemd vermogen (VV) zijn afkomstig uit de jaarstukken en begrotingen van de desbetreffende verbonden partijen.

	Archeologie Westfriesland (AWF)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (regeling zonder meer)
Vestigingsplaats	Hoorn
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en Koggenland
Bestuurlijk belang	Niet van toepassing, accent van deze regeling ligt meer op beleidsafstemming of coördinatie.
Financieel belang	Proportionele bijdrage in de kosten van uitgevoerde archeologische werkzaamheden. Bijdrage 2027 € 28.000
Relatie programma en taakveld	Programma 5 Onderwijs, sport en cultuur, taakveld 5.4 Musea
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van deze regeling is om op beleidsmatig en uitvoerend niveau gezamenlijke belangen te behartigen op het gebied van archeologie.
Risico's	Geen risico's 2027 bekend.

AWF betreft een 'regeling zonder meer'. Een gemeenschappelijke regeling zonder meer vindt zijn grondslag in de Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel 1) en bevat niet meer dan het maken van afspraken op basis waarvan wordt samengewerkt zonder dat een rechtspersoon of een eigen bestuur hoeft te worden opgericht of met een eigen begroting moeten worden gewerkt. Om deze reden kan dan ook geen inzicht gegeven worden in het vermogen van deze regeling.

	Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Bovenkarspel
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Stede Broec en Koggenland
Financieel belang	Jaarlijkse vaste bijdrage Bijdrage 2027 € 20.000
Relatie programma en taakveld	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.4 Milieubeheer.
Doelstelling en openbaar belang	Het ABWF is verantwoordelijk voor afstemming afvalbeleid, dienstverleningsovereenkomst, aandeelhouderszaken HVC en beheert de voormalige stortplaats in Westwoud.
Risico's	Ondersteuning (personeel en huisvesting) en stortplaats Westwoud.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	1.513	1.503	80	4	10 N
B2026	1.538	1.521	27	31	40 V
B2027	1.493	1.443	5.705	5.517	0

	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Alkmaar
Deelnemende partijen	Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en Koggenland
Bestuurlijk belang	Lid van het Algemeen en Dagelijks bestuur
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 1.766.000 (GR-taken)
Relatie programma en taakveld	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.1 Volksgezondheid
Doelstelling en openbaar belang	Het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in Noord-Holland Noord. Dit gebeurt door: Gezondheidsrisico's en onveiligheid te signaleren en de inzichten hierover actief te verspreiden; Beschermen tegen natuurlijke of opzettelijke bedreigingen van de volksgezondheid met preventie, bestrijding en voorlichting; Bevorderen individueel en collectief gezond gedrag en preventief beleid van gemeenten en andere spelers in de gezondheidszorg.
Risico’s	Risico’s GR-taken: verzuim, doorontwikkeling ICT-applicaties, informatiebeveiliging, Veilig Thuis, seksuele gezondheid, medische milieukunde en forensische geneeskunde. Risico’s aanvullende diensten: JGZ publieke gezondheid asielzoekers, infectiebestrijding en pandemische paraatheid.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	1.910	1.658	28.055	24.648	146 N
B2026	750	807	28.146	28.146	0
B2027	1.551	1.654	24.470	24.168	0

	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Hoorn
Deelnemende partijen	Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel, provincie Noord-Holland en Koggenland
Bestuurlijk belang	Lid van het Algemeen bestuur
Financieel belang	Jaarlijkse vaste bijdrage. Bijdrage 2027 € 683.000
Relatie programma en taakveld	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.4 Milieubeheer
Doelstelling en openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
Risico's	Claims, datalek van geregistreerde gegevens, aanbestedingsrisico's en projecten ten laste van het rekeningresultaat.

Jaar ***bedragen x € 1.000***	**EV 1-1**	**EV 31-12**	**VV 1-1**	**VV 31-12**	**Resultaat**
JR2025	3.566	2.461	6.759	5.866	184 V
B2026	1.025	1.025	6.805	6.805	0
B2027	803	803	5.983	6.030	0

	Ondersteuning Bestuurlijke Samenwerking Westfriesland (OBSW)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (centrumgemeente-constructie)
Vestigingsplaats	Hoorn
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Stede Broec en Koggenland
Bestuurlijk belang	Niet van toepassing, accent van deze regeling ligt meer op beleidsafstemming of coördinatie.
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 101.000
Relatie programma en taakveld	Programma 1 Dienstverlening en bestuur, taakveld 0.1 bestuur
Doelstelling en openbaar belang	Ondersteuning samenwerking op het gebied van bestuurlijk overleg in de regio West-Friesland. Periodiek worden er bestuurlijke overleggen georganiseerd, gefaciliteerd en gecoördineerd op een aantal werkterreinen in de vormen van portefeuillehoudersoverleggen. Er zijn de volgende portefeuillehoudersoverleggen: -Madivosa (Maatsch. Dienstverl., Volksgezondh. en Soc. aangelegenh.) -VVRE (verkeer en vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Economie); -ABZ (Algemeen Bestuurlijke Zaken). Aan deze regeling zijn de volgende taken toegevoegd: -Regionale urgentiecommissie huisvesting; -Coördinatie regionaal jeugdbeleid; -Doelgroepenvervoer voor Westfriesland; -Pact van Westfriesland.
Risico's	Er zijn voor 2027 geen risico's bekend.

OBSW is een gemeenschappelijke regeling met de constructie van een centrumgemeente. Deze constructie is eenvoudiger en relatief makkelijk te organiseren. Er hoeft geen nieuwe organisatie te worden opgezet. Om deze reden kan dan ook geen inzicht gegeven worden het vermogen van deze regeling.

	Recreatieschap Westfriesland (RSW)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Bovenkarspel
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 207.000
Relatie programma en taakveld	Programma 3 Beheer openbare ruimte, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Doelstelling en openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de openluchtrecreatie en het landschap in het samenwerkingsgebied.
Risico's	Langdurige afwezigheid van werknemer door ziekte, beëindiging overeenkomst door verhuurders/pachters, imagoschade, gevolgen klimaatverandering en aansprakelijk openbare buitenruimte door incidenten in de buitenruimte.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2024	1.675	1.548	1.523	1.410	18 V
B2025	1.633	1.571	1.043	1.706	0
B2026	1.578	1.514	1.638	2.094	0

	Shared Service Center DeSom
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Wognum
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Medemblik, Opmeer, Stede Broec en Koggenland
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 1.682.000
Relatie programma en taakveld	Programma Dienstverlening en bestuur, taakveld 0.4 Overhead
Doelstelling en openbaar belang	Het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het SSC van de door de gemeenten opgedragen uitvoerende taken en de ondersteuning in brede zin op het terrein van de ICT en het creëren van de voorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een efficiënte en klantgerichte dienstverlening.
Risico's	Cyberaanvallen/cybercriminaliteit, geen goede centrale regie en beveiliging op SAAS oplossingen, incompliancy door gewijzigde voorwaarden softwareleveranciers, beëindiging contracten met leveranciers en tijdige invulling van vacatures en werving geschikt personeel en onvoorziene ontwikkelingen.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	47	3247	4.351	3.782	31 N
B2026	47	47	3.746	3.135	0
B2027	32	32	3.577	3.454	0

	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VR NHN)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Alkmaar
Deelnemende partijen	Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel, Koggenland
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 2.240.000
Relatie programma en taakveld	Programma 2 Veiligheid, taakveld 1.1 crisisbeheersing en brandweer, 1.2 Openbare orde en veiligheid en Programma 7, taakveld 7.1 Volksgezondheidszorg
Doelstelling en openbaar belang	Het behartigen van de belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied. Daarnaast richt de Veiligheidsregio zich op het verkleinen van risico's en het beperken van leed en schade bij incidenten en realiseert dit door het bieden van adequate hulp en het samenwerken met alle bij de veiligheid en hulpverlening betrokken partijen.
Risico's	Brandweervrijwilligers gaan van rechtswege over in een arbeidsovereenkomst, fiscale naheffing, langdurige uitval, IT-dreigingen, tekort ambulanceverpleegkundigen, materiele en personele schade bij omvangrijke incidenten en aanbestedingsclaim.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	5.135	6.161	48.109	44.905	947 V
B2026	4.701	4.979	63.768	70.122	0
B2027	5.101	6.235	72.353	77.074	937 V

	WerkSaam Westfriesland
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Hoorn
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Stede Broec en Koggenland
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelsleutel (op basis van aantal inwoners en uitkeringsgerechtigden). Bijdrage bedrijfsvoering 2027 € 1.027.000
Relatie programma en taakveld	Programma 6 Sociaal domein, taakveld 6.1 Inkomensregelingen
Doelstelling en openbaar belang	WerkSaam Westfriesland voert de Participatiewet, Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW), Inkomensvoorzieningen voor oudere en arbeidsongeschikte werknemers en zelfstandigen (IOAW en IOAZ), het bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz), Laaggeletterdheid volgens de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO) uit voor de Westfriese gemeenten. Een klein onderdeel van de Participatiewet, de bijzondere bijstand, is bij de afzonderlijke gemeenten gebleven.
Risico's	Resultaat Leerwerk-bedrijven, wegvallen incidentele dekking, externe factoren, bijdrage GR sluit niet aan op de ontwikkeling van het Gemeentefonds en aanpassing Rijksuitkering Wet sociale werkvoorziening.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	9.934	10.570	11.748	12.673	1.264 V
B2026	7.294	6.676	11.931	12.018	0
B2027	7.635	6.309	12.880	12.976	0

	Westfries Archief (WFA)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Hoorn
Deelnemende partijen	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis aantal inwoners. Bijdrage 2027 € 277.000
Relatie programma en taakveld	Programma 1 Dienstverlening en bestuur, taakveld 5.4 Musea
Doelstelling en openbaar belang	De zorg, bewaring en het beheer van oude archieven van de aangesloten gemeenten en gemeenschappelijk regelingen. Daarnaast houdt het WFA toezicht op het beheer van nog niet overgedragen archieven, geeft adviezen en inspecteert de uitvoering van het archiefbeheer van de aangesloten gemeenten en haar gemeenschappelijke regelingen.
Risico's	Kosten als gevolg van een ramp of crisis, taakuitvoering bij langdurige uitval personeel, sterke verhoging energiekosten klimaatinstallatie, cyberaanvallen en defect van kritische bedrijfsmiddelen.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2025	450	154	575	632	17 V
B2026	350	250	niet bekend	575	0
B2027	84	84	632	632	0

Deelnemingen

	Alliander NV
Rechtsvorm	Vennootschap (NV)
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	De aandelen van Alliander zijn in handen van de provincies en gemeenten
Bestuurlijk belang	Participatie via aandelen. De gemeente heeft als aandeelhouder 125.049 aandelen
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in bezit zijnde aandelen. De nominale waarde van de aandelen bedraagt € 5 per aandeel.
Relatie programma en taakveld	Hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, taakveld 0.5 Treasury
Doelstelling en openbaar belang	Is een netwerkbedrijf energievoorziening en is bezig met de voorbereiding op de toekomst voor duurzame en heeft hoogwaardige kennis van energienetwerken, -energietechniek en innovaties.
Risico's	Toenemende geopolitieke spanningen en verschuivingen in de wereldorde maken internationale samenwerking complexer en kunnen afleiden van het behalen van klimaatdoelen. De gevolgen van extreem weer nemen naar verwachting toe. Alliander bereidt zich hierop voor door, waar nodig, het ontwerp en beheer van netten, de operatie en de storingsorganisatie aan te passen. Het risico is voor Koggenland is beperkt tot de nominale waarde van de aandelen.

Jaar	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2022	4.470 mln	4.570 mln	5.730 mln	6.122 mln	205 mln V
JR2023	4.570 mln	4.749 mln	6.122 mln	6.897 mln	267 mln V
JR2024	4.749 mln	6.038 mln	6.897 mln	6.918 mln	978 mln V
JR2025	6.038 mln	6.203 mln	6.918 mln	7.960 mln	289 mln V

	Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Rechtsvorm	Vennootschap (NV)
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Gemeenten, provincies, één hoogheemraadschap en de Nederlandse staat
Bestuurlijk belang	Participatie via aandelen. De gemeente heeft als aandeelhouder 29.016 aandelen.
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in bezit zijnde aandelen. De nominale waarde van de aandelen bedraagt € 2,50 per aandeel.
Relatie programma en taakveld	Hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, taakveld 0.5 Treasury.
Doelstelling en openbaar belang	De uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Draagt bij aan het laag houden van de kosten voor de realisatie van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Risico's	De BNG kent financiële en niet financiële risico's. De financiële risico's betreffen: krediet-, markt-, liquiditeits- en operationeel risico. De niet financiële risico's zijn een bedreiging voor de bedrijfsvoering. Er wordt gesproken over strategische -en reputatierisico's. Het risico voor Koggenland is beperkt tot de nominale waarde van de aandelen.

Jaar	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2022	5.062 mln	4.615 mln	143.995 mln	107.459 mln	300 mln V
JR2023	4.615 mln	4.721 mln	107.459 mln	110.819 mln	254 mln V
JR2024	4.721 mln	4.777 mln	110.819 mln	123.614 mln	294 mln V
JR2025	4.777 mln	4.863 mln	123.614 mln	110.701 mln	172 mln V

	Huisvuilcentrale NV (HVC)
Rechtsvorm	Vennootschap (NV)
Vestigingsplaats	Alkmaar
Deelnemende partijen	Gemeenten en waterschappen
Bestuurlijk belang	Participatie via aandelen. De gemeente heeft als aandeelhouder 36 aandelen.
Financieel belang	De nominale waarde van de aandelen bedraagt € 45,45 per aandeel.
Relatie programma en taakveld	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.3 Afval
Risico's	Veiligheid, betrouwbaarheid en continuïteit van de installaties, schommelingen prijzen grondstoffen/transport en levering materieel, impact overheidsmaatregelen en klimaatrisico.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2022	168 mln	198 mln	761 mln	879 mln	28 mln V
JR2023	198 mln	231 mln	879 mln	802 mln	35 mln V
JR2024	231 mln	256 mln	802 mln	828 mln	24 mln V
JR2025	256 mln	276 mln	828 mln	902 mln	20 mln V

	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord
Rechtsvorm	Vennootschap (NV)
Vestigingsplaats	Alkmaar
Deelnemende partijen	17 gemeenten in Noord-Holland en de provincie Noord-Holland
Bestuurlijk belang	Participatie via aandelen. De gemeente heeft als aandeelhouder 990 aandelen.
Financieel belang	De nominale waarde van het aandeel. Deze bedraagt € 1 per aandeel. Overige informatie: Het Ontwikkelingsbedrijf ontvangt een subsidiebijdrage. De raming voor 2027 bedraagt € 57.000.
Relatie programma en taakveld	Programma 4 Economie, taakveld 4.1 Economische ontwikkeling
Doelstelling en openbaar belang	Bevorderen onderlinge samenwerking binnen de regio waardoor efficiënter aan economische doelstellingen gewerkt wordt en stimulering van de economische structuur en daarmee de werkgelegenheid in Noord-Holland Noord.
Risico's	Het risico is beperkt tot de nominale waarde van de aandelen.

Jaar *bedragen x € 1.000*	EV 1-1	EV 31-12	VV 1-1	VV 31-12	Resultaat
JR2022	1.239	1.279	2.747	3.699	41 V
JR2023	1.279	1.204	3.699	3.628	76 V
JR2024	1.204	1.225	3.628	4.252	21 N
JR2025	1.225	1.622	4.252	2.751	394 V

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Met het gemeentelijk grondbeleid faciliteert de gemeente ruimtelijke ontwikkelingen. Waar nodig of mogelijk past de gemeente actief grondbeleid toe om zowel kwantitatief als kwalitatief voldoende aanbod te realiseren van woningen, bedrijfsruimte en voorzieningen.

In deze paragraaf vindt u de volgende onderdelen;

- een visie op het grondbeleid van de gemeente, in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een omschrijving van hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie op het grondbeleid

Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om gemeentelijke en maatschappelijke doelstellingen te verwezenlijken. Met het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op het gebruik en de ontwikkeling van gronden. Daarmee draagt het grondbeleid onder meer bij aan doelstellingen op het gebied van wonen, economie, maatschappelijke voorzieningen, infrastructuur, duurzaamheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

Het grondbeleid ondersteunt de gemeentelijke woningbouwopgave en de ambities uit het programma Wonen. De gemeente streeft ernaar om in deze bestuursperiode ruim 700 woningen te realiseren en ook daarna de woningvoorraad geleidelijk te blijven uitbreiden. Hiermee wordt bijgedragen aan de woningbehoefte van Koggenland en de regio West-Friesland.

Daarnaast faciliteert de gemeente de ontwikkeling van bedrijventerrein Vredemaker Noord. Hiermee wordt ruimte geboden aan bedrijvigheid en wordt bijgedragen aan de behoefte aan bedrijfsruimte en de economische ontwikkeling van de gemeente.

Grondbeleid

De gemeente Koggenland voert momenteel een situationeel grondbeleid. Dit betekent dat per ruimtelijke ontwikkeling wordt afgewogen welke gemeentelijke rol het meest passend is. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de gemeentelijke ambities, de eigendomsverhoudingen, de financiële haalbaarheid, de risico's en de gewenste mate van regie.

Wanneer de gronden in eigendom zijn van een marktpartij, kiest de gemeente doorgaans voor faciliterend grondbeleid. De gemeente stelt dan de ruimtelijke kaders, begeleidt de planologische procedure en verhaalt de gemeentelijke kosten op de initiatiefnemer. Wanneer de gemeente zelf grond in eigendom heeft of meer regie wil voeren op een ontwikkeling, kan zij kiezen voor actief grondbeleid. De gemeente ontwikkelt de gronden dan voor eigen rekening en risico.

Voor de komende periode bestaat de bestuurlijke wens om een actiever grondbeleid te voeren. Hierbij kan de gemeente onder meer strategische grondaankopen doen. Ook het vestigen van een voorkeursrecht op verschillende percelen in Koggenland past binnen deze actievere benadering. Hiermee versterkt de gemeente haar positie en kan zij meer regie voeren op de toekomstige invulling en herontwikkeling van deze gronden.

In 2027 wordt een nota grondbeleid opgesteld. Hierin worden de uitgangspunten, instrumenten en voorwaarden voor de gemeentelijke rol bij ruimtelijke ontwikkelingen nader uitgewerkt.

<u>Vormen van grondbeleid en grondposities</u>

Bij de uitvoering van het grondbeleid maakt de gemeente onderscheid tussen de volgende vormen van gebiedsontwikkeling en financieel-administratieve categorieën.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)
Bij bouwgrond in exploitatie heeft de gemeente gronden in eigendom die zij voor eigen rekening en risico ontwikkelt. De gemeenteraad stelt voor deze gronden een grondexploitatiecomplex met een bijbehorende grondexploitatiebegroting vast. Daarmee worden de gronden aangemerkt als bouwgrond in exploitatie.

De grondexploitatiebegroting vormt de financiële vertaling van de voorgenomen gebiedsontwikkeling. Hierin worden de verwachte kosten en opbrengsten in de tijd gefaseerd. De grondexploitatie wordt periodiek geactualiseerd, zodat de gemeenteraad inzicht houdt in de financiële voortgang, het verwachte resultaat en de risico's.

Publiek-private samenwerking (PPS)
Bij een publiek-private samenwerking werkt de gemeente met één of meer private partijen samen aan een gebiedsontwikkeling. De afspraken over onder meer de samenwerking, taakverdeling, financiering en verdeling van kosten, opbrengsten en risico's worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. De wijze waarop partijen financieel deelnemen, is afhankelijk van de gemaakte afspraken en hun positie binnen de ontwikkeling. De woningbouwontwikkeling Tuindersweijde-Zuid is binnen de gemeente Koggenland een voorbeeld van een publiek-private samenwerking.

Faciliterend grondbeleid
Bij faciliterend grondbeleid is de grond doorgaans in eigendom van een private initiatiefnemer en voert deze de ontwikkeling voor eigen rekening en risico uit. De gemeente stelt de ruimtelijke kaders, beoordeelt het initiatief en doorloopt de benodigde publiekrechtelijke procedures, zoals het wijzigen van het omgevingsplan.

De gemeentelijke kosten die samenhangen met de ontwikkeling worden, voor zover wettelijk verhaalbaar, op de initiatiefnemer verhaald. De gemeente legt hierover afspraken vast in een overeenkomst. Als geen overeenkomst tot stand komt, vindt het kostenverhaal plaats volgens de publiekrechtelijke regels van de Omgevingswet.

Materiële vaste activa (MVA) – overige gronden
Gronden die eigendom zijn van de gemeente, maar waarvoor de gemeenteraad nog geen grondexploitatie heeft vastgesteld, worden opgenomen onder de materiële vaste activa. Deze gronden worden gewaardeerd volgens de geldende verslaggevingsregels van het BBV.
Wanneer de gemeenteraad op een later moment voor deze gronden een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting vaststelt, kunnen de gronden worden overgebracht naar bouwgrond in exploitatie.

Actualisatie grondexploitaties
De volgende tabel van de jaarrekening 2025 toont de boekwaarde en geeft een actuele prognose van de te verwachten resultaten nominaal en op eindwaarde van de totale grondexploitatie. De boekwaarde is het saldo van de geïnvesteerde kosten en opbrengsten. Een positief boekwaardegetal (N) betekent dat er meer kosten dan opbrengsten zijn geweest en een negatieve boekwaarde (V) betekent daarmee dat de kosten met de opbrengsten zijn terugverdiend.

(x € 1.000) Grondexploitatie	Boekwaarde 31-12-2025	V/N	Verwachte kosten (resterende looptijd)	Verwachte opbrengsten (resterende looptijd)	Verwacht resultaat 1-1-2026 (nom.)	Verwacht resultaat 1-1-2026 (EW)	V/N
Lijsbeth Tijs	-348	V	199	0	-149	-151	V
De Tuinen	-3.216	V	3.355	3.979	-3.840	-4.027	V
Tuindersweijde Zuid	5.108	N	2.420	11.255	-3.727	-4.190	V
Avenhorn West	2.237	N	13.228	20.160	-4.695	-5.405	V
Zuidermeer de Omloop	-344	V	214	0	-130	-132	V
Het Veer	-914	V	1.271	679	-322	-329	V
Saldo	**2.523**	**N**	**20.687**	**36.073**	**-12.863**	**-14.234**	**V**

Resultaat grondexploitaties
Het totaal verwachte resultaat van de lopende grondexploitaties bedraagt per 1 januari 2026 circa € 14,23 miljoen positief. Bij de jaarrekening 2026 wordt een actualisatie opgesteld.

Grondexploitatie(x € 1.000)	Aanvang exploitaite	Verwachte einddatum

Grondexploitatie(x € 1.000)	Aanvang exploitaite	Verwachte einddatum
Lijsbeth Tijs	2007	31-12-2026
De Tuinen	2018	31-12-2029
Tuindersweijde Zuid	2019	31-12-2030
Avenhorn West	2021	31-12-2031
Zuidermeer de Omloop	2022	31-12-2026
Het Veer	2022	31-12-2026

Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen en de verwachte planning van de lopende grondexploitaties toegelicht. De genoemde planning is gebaseerd op de huidige inzichten en kan wijzigen als gevolg van ruimtelijke procedures, marktomstandigheden of de voortgang van de werkzaamheden.

Lijsbeth Tijs - Berkhout

De laatste fase van het project is grotendeels woonrijp gemaakt. De resterende werkzaamheden bestaan uit de aanplant van groen en de afronding van de openbare ruimte. Deze werkzaamheden worden naar verwachting in 2026 voltooid, waarna de grondexploitatie eind 2026 financieel kan worden afgesloten.

De Tuinen deel 2 - Ursem

De ontwikkeling bestaat uit vier fasen en omvat in totaal circa 125 woningen. Fase 1 is in 2019 afgerond. De woningen in fase 2 en 3 zijn grotendeels gerealiseerd en vanaf 2026 gefaseerd opgeleverd. Aansluitend wordt de openbare ruimte verder ingericht.
Fase 4 omvat naar verwachting circa 45 woningen. Het bouwrijp maken van deze fase staat gepland voor 2027, waarna met de bouw van de woningen kan worden gestart. De grondexploitatie wordt naar verwachting eind 2029 afgesloten.

Tuindersweijde-Zuid - Obdam

Tuindersweijde-Zuid is in 2019 in exploitatie genomen en wordt ontwikkeld in samenwerking met een marktpartij. Binnen deze publiek-private samenwerking bedraagt het aandeel van de gemeente 49,5% en dat van de ontwikkelaar 50,5%. Het resultaat van de gezamenlijke grondexploitatie wordt overeenkomstig deze verdeling aan beide partijen toegerekend. Het totale project omvat 487 woningen en is opgedeeld in verschillende deelgebieden en fasen.
De woningen in deelgebied 1 zijn inmiddels opgeleverd. In 2025 is gestart met de inrichting van de openbare ruimte. De resterende werkzaamheden worden naar verwachting in 2026 afgerond.

Deelgebied 2.1 is in 2025 bouwrijp gemaakt, waarna de bouw van de woningen in 2026 is gestart. De eerste woningen worden naar verwachting in het tweede kwartaal van 2027 opgeleverd. Na de oplevering wordt het deelgebied woonrijp gemaakt.

In 2027 start naar verwachting ook de aanleg van de rotonde op de N194 ten behoeve van de ontsluiting van de wijk. Daarnaast wordt in 2027 gestart met het bouwrijp maken en de bouw van deelgebied 2.2 en deelgebied 3. Voor deelgebied 4 is dit naar verwachting vanaf 2028 aan de orde. De gemeentelijke kosten en opbrengsten worden per fase verwerkt in de gemeentelijke grondexploitatie. De grondexploitatie wordt naar verwachting eind 2030 afgesloten.

Avenhorn-West - / De Goorn-Noord

Voor de aankoop van De Leet 40A is in 2021 een grondexploitatie geopend. Het project Flexwonen vormt de eerste fase van de ontwikkeling van Avenhorn-West, maar wordt gefinancierd vanuit een afzonderlijk investeringskrediet. De gronden die betrekking hebben op Flexwonen zijn daarom uit de grondexploitatie gehaald en overgebracht naar de materiële vaste activa.
Naar verwachting wordt de integrale gebiedsvisie voor Avenhorn-West/De Goorn-Noord eind 2026 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. De gebiedsvisie vormt vervolgens het ruimtelijke kader voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Op basis hiervan wordt de grondexploitatie herzien. De financiële gevolgen van deze herziening worden inzichtelijk gemaakt en afzonderlijk ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

De Omloop - Zuidermeer

In 2025 is de vaarduiker aangelegd. In 2026 is gestart met het woonrijp maken van het plangebied. Na afronding van de werkzaamheden en de financiële afwikkeling wordt de grondexploitatie naar verwachting eind 2026 afgesloten.

Het Veer - Avenhorn

Het plangebied is in 2024 bouwrijp gemaakt en in 2025 is gestart met de bouw van de woningen. De woningen zijn in 2026 gefaseerd opgeleverd. Aansluitend wordt de openbare ruimte verder ingericht. Na afronding van deze werkzaamheden en de financiële afwikkeling wordt de grondexploitatie naar verwachting eind 2026 afgesloten.

Onderbouwing geraamde winstneming

Voor winstgevende grondexploitaties geldt dat onder voorwaarden tussentijdse winst genomen moet worden. De criteria hiervoor zijn vastgelegd in de 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de commissie BBV.

De commissie BBV schrijft voor dat winst genomen moet worden volgens de Percentage of Completion-methode (POC). Deze methode houdt in dat de tussentijdse winstneming wordt berekend op basis van de financiële voortgang van het project, volgens de formule: % gerealiseerde kosten × % gerealiseerde opbrengsten × verwachte winst op eindwaarde.

Bij grondexploitaties met een verwacht positief resultaat moet de winst dus in stappen worden genomen, waarbij de omvang van de tussentijdse winst afhankelijk is van de mate van realisatie van kosten en opbrengsten. Dit zorgt voor een evenwichtige en transparante verwerking van resultaten in de jaarrekening.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. de resterende looptijd van de grondexploitatie is tien (10) jaar of minder; én
2. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
3. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
4. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Voorziening

Gemeente Koggenland kent grondexploitaties met een verwacht positief financieel resultaat. Conform de 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de commissie BBV geldt dat voor projecten met een verwacht negatief resultaat direct een voorziening moet worden getroffen. In dat geval wordt een verliesvoorziening gevormd ter grootte van de eindwaarde van de exploitatie. Aangezien gemeente Koggenland geen negatieve grondexploitaties kent, is het niet nodig om verliesvoorzieningen te treffen op basis van deze BBV-regelgeving.

Reserve en risico's grondzaken

De reserve grondbedrijf dient toereikend te zijn om (onvoorziene) negatieve resultaten binnen het grondbedrijf op te kunnen vangen. Voor de lopende grondexploitaties is een inventarisatie uitgevoerd van de aanwezige risico's en kansen. Hierbij is gebruikgemaakt van een methodiek gebaseerd op de RISMAN-methode, waarmee risico's systematisch worden geïdentificeerd, gekwantificeerd en voorzien van beheersmaatregelen.

Voor de grondexploitaties die naar verwachting bij de volgende jaarrekening worden afgesloten, is geen uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. Deze projecten bevinden zich in de afrondende fase, waardoor de resterende risico's zeer beperkt tot niet aanwezig zijn.

Op basis van de Actualisatie Grondexploitaties bij de jaarrekening 2025 bedragen de geïnventariseerde risico's circa € 2.731.000 en de kansen circa € 2.706.000. Conform de voorschriften van het BBV mogen kansen niet worden meegenomen bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen. Dit betekent dat een weerstandsvermogen van € 2.731.000 benodigd is om de risico's binnen het grondbedrijf op te kunnen vangen. De reserve grondbedrijf is toereikend om deze risico's en eventuele onvoorziene omstandigheden op te vangen. Omdat de risico's van het grondbedrijf volledig worden gedekt door de reserve grondbedrijf, zijn deze risico's niet opgenomen in de risico-inventarisatie van de paragraaf Weerstandsvermogen. Daarmee wordt voorkomen dat dezelfde risico's dubbel worden meegenomen bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente als geheel.

Risico's en kansen (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025
Risico's	2.731
Kansen	2.706
Saldo (risico's -/- kansen)	**25**

Paragraaf 8 Wet open overheid

Inleiding
De Woo regelt het recht op informatie over wat de overheid doet. De Woo heeft als doel: meer transparantie en openheid over overheidsinformatie.

Actieve openbaarmaking
Actieve openbaarmaking van documenten houdt in dat de gemeente Koggenland documenten uit bepaalde categorieën actief openbaar dient te maken, zonder dat hier specifiek om wordt verzocht. De gemeente Koggenland is bijvoorbeeld verplicht om verschillende documenten, de zogenaamde informatiecategorieën, over bestuurlijke aangelegenheden actief openbaar te maken.

De openbaarmaking van deze informatiecategorieën gebeurt gefaseerd. De eerste fase is al inwerkingtreden en daar voldoen wij aan. De inwerkingtreding van de tweede fase heeft nog niet plaatsgevonden. De verwachting is dat dit september 2027 in zal gaan. De tweede fase richt zich onder andere op vergaderstukken, agenda's en besluitenlijsten, externe adviezen, jaarplannen en jaarverslagen.

Naast deze informatiecategorieën is de gemeente Koggenland begonnen met de openbaarmaking van informatie over specifieke onderwerpen die een belangrijke rol spelen binnen de gemeente. Het betreft hier twee specifieke dossiers: het recreatiepark 'Ursemmerhof' en het Kerkenvisie-dossier. Dit noemen we de proactieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking
Passieve openbaarmaking heeft betrekking op het openbaar maken van informatie wanneer hier expliciet om wordt gevraagd. Beter bekend als de Woo-verzoeken. De gemeente Koggenland ontvangt regelmatig verzoeken over verschillende onderwerpen. De ambitie is om de besluiten en bijbehorende documenten openbaar te maken via de gemeentelijke website.
De inzet is erop gericht om Woo- en informatieverzoeken binnen de termijnen af te handelen.

Plannen voor 2027
In 2027 werkt de gemeente Koggenland verder aan de implementatie van de Wet open overheid. De focus ligt op het op orde brengen en houden van de informatiehuishouding, het voorbereiden van de volgende fasen van actieve openbaarmaking en het verder professionaliseren van processen voor openbaarmaking en informatieverzoeken. Hierbij wordt aangesloten bij de landelijke fasering van de Woo.

Paragraaf 9 Klimaat en energie

Inleiding
De energietransitie en klimaatadaptatie behoren tot de grootste maatschappelijke en ruimtelijke opgaven waar Koggenland de komende decennia voor staat. De gevolgen van klimaatverandering, de toenemende druk op het elektriciteitsnet, de verduurzaming van woningen en bedrijven en de overgang naar een aardgasvrije gebouwde omgeving vragen om een actieve en regisserende rol van de gemeente.

Visie op duurzaamheid
Koggenland streeft naar een duurzame, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving waarin huidige en toekomstige generaties prettig kunnen wonen, werken en ondernemen. De gemeente ziet duurzaamheid als een integraal onderdeel van haar ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkeling. Vanuit een zorgvuldige omgang met energie, grondstoffen en de leefomgeving werkt Koggenland toe naar een klimaatneutrale, aardgasvrije, circulaire en klimaatadaptieve gemeente in 2050. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners wordt gebouwd aan een veerkrachtige, groene en aantrekkelijke gemeente, waarin natuurlijke waarden worden versterkt, klimaatverandering wordt opgevangen en duurzame keuzes bijdragen aan brede welvaart voor iedereen.

Algemeen
Het belang van regionale samenwerking neemt toe om gezamenlijke opgaven op het gebied van energie, klimaat en grondstoffengebruik effectief uit te voeren. De regionale samenwerking in Westfriesland vindt plaats binnen de programmalijnen Westfriesland Wekt Op, Westfriesland Bespaart, Westfriesland Aardgasvrij, Energie Infrastructuur, Duurzaam Ondernemend Westfriesland en Klimaatadaptatie. Door kennis, capaciteit en middelen regionaal te bundelen wordt de slagkracht vergroot en wordt efficiënter uitvoering geven aan lokale, regionale en landelijke opgaven.
Belangrijke ontwikkelingen zijn de toenemende netcongestie, de groeiende afhankelijkheid van energiecapaciteit voor woningbouw en gebiedsontwikkeling, de verduurzaming van woningen en bedrijven, de warmtetransitie en de gevolgen van klimaatverandering. De gemeente heeft hierbij een regisserende, faciliterende en stimulerende rol. Door samen te werken met inwoners, ondernemers, netbeheerders en regionale partners werkt Koggenland aan een klimaatneutrale, aardgasvrije, circulaire en klimaatbestendige gemeente in 2050.

Energie
Duurzame opwek en energiesysteem
De beschikbaarheid van energie is steeds vaker bepalend voor de realisatie van woningbouw, economische ontwikkeling en de verduurzaming van woningen en bedrijven. Netcongestie vormt daarbij een groeiende belemmering voor toekomstige ontwikkelingen in Koggenland. Om deze ontwikkelingen mogelijk te houden, zijn investeringen in energie-infrastructuur en innovatieve energiesystemen noodzakelijk.

De gemeente zet daarom in op een toekomstbestendig energiesysteem en de verdere uitbreiding van duurzame energieopwekking. Zij versterkt de aanpak van netcongestie, verkent kansen voor meer zon op grote daken en stimuleert de ontwikkeling van energiehubs, energieclusters en slimme oplossingen voor lokale energieopwekking, opslag en uitwisseling. Daarnaast ondersteunt de gemeente ondernemers bij hun verduurzamingsopgave. Hiermee wordt bijgedragen aan een betrouwbare en betaalbare energievoorziening en het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

Duurzame warmte en Koude
De warmtetransitie vormt een essentiële opgave op weg naar een klimaatneutrale en aardgasvrije gemeente in 2050. De komende jaren neemt de noodzaak toe om de gebouwde omgeving stapsgewijs minder afhankelijk te maken van aardgas, terwijl betaalbaarheid, betrouwbaarheid en wooncomfort geborgd blijven. Dit vraagt om tijdige keuzes over toekomstige warmtevoorzieningen en om duidelijkheid voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over de mogelijkheden en gevolgen van de transitie.
De gemeente neemt hierin haar regierol door in 2027 het gemeentelijk warmteprogramma vast te stellen en daarmee richting te geven aan de lokale warmtetransitie. Daarnaast worden kansrijke duurzame warmteoplossingen, waaronder aquathermie, verder onderzocht. Om draagvlak en betrokkenheid te versterken, wordt een communicatie- en participatieaanpak uitgevoerd. Via het Energieloket Koggenland en de inzet van energiecoaches ondersteunt de gemeente inwoners bij energiebesparing en het treffen van verduurzamingsmaatregelen. Hiermee faciliteert de gemeente een haalbare en betaalbare overgang naar een duurzame warmtevoorziening.

Energiebesparing
Het terugdringen van de energievraag is een belangrijke voorwaarde voor een betaalbare en uitvoerbare energietransitie. Energiebesparing en isolatie verlagen energiekosten, verbeteren het wooncomfort en verminderen

de uitstoot van broeikasgassen. Daarnaast dragen zij bij aan het beperken van netcongestie. Ook bedrijven worden steeds nadrukkelijker geconfronteerd met verduurzamingsopgaven als gevolg van strengere regelgeving, stijgende energiekosten en klimaatdoelstellingen.

De gemeente stimuleert en ondersteunt inwoners bij energiebesparing en isolatie via het Energieloket Koggenland, energiecoaches en het Nationaal Isolatieprogramma. In regionaal verband wordt uitvoering gegeven aan Westfriesland Bespaart. Daarnaast wordt het soortenmanagementplan uitgevoerd, zodat woningisolatie eenvoudiger kan plaatsvinden met behoud van beschermde diersoorten.
Voor bedrijven werkt de gemeente samen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord aan de uitvoering van het energiebesparingsakkoord. Ondernemers worden ondersteund bij het treffen van energiebesparende maatregelen en de gemeente houdt toezicht op de naleving van de energielabel C-verplichting voor kantoren.

Klimaatadaptatie en leefomgeving

Koggenland krijgt steeds vaker te maken met extreme neerslag, langdurige droogte en perioden van hitte. Om de leefbaarheid en veiligheid van onze dorpen te behouden, moeten klimaatadaptatie en biodiversiteit structureel worden meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
De gemeente zet in op een klimaatbestendige en natuurinclusieve inrichting van de leefomgeving. Klimaatadaptatie en biodiversiteit worden integraal meegenomen bij ruimtelijke plannen, woningbouwontwikkelingen en de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Daarbij richt de gemeente zich op maatregelen die bijdragen aan waterberging, het beperken van hittestress, het vasthouden van water in droge perioden en het versterken van biodiversiteit, zodat dorpen ook in de toekomst leefbaar, veilig en aantrekkelijk blijven.

Circulariteit

Grondstoffen worden schaarser en duurder. Door materialen slimmer te gebruiken en hergebruiken verminderen we afvalstromen, beperken we kosten en dragen we bij aan een duurzame economie.
De gemeente ontwikkelt een visie op circulariteit en de toepassing daarvan binnen Koggenland. Daarnaast wordt de samenwerking binnen regionale circulaire netwerken voortgezet en wordt circulariteit als uitgangspunt meegenomen bij gemeentelijke bouw- en sloopprojecten. Hiermee stimuleert de gemeente het hergebruik van materialen en een duurzamer gebruik van grondstoffen.

Financiële begroting

Uitgangspunten opstellen begroting

Bij het opstellen van de begroting 2027 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Algemeen
De baten en lasten zijn geraamd op basis van het bestaande beleid, inclusief de besluiten die de raad tot en met juni 2026 genomen heeft.

Onvoorzien
Voor onvoorziene uitgaven wordt jaarlijks € 45.000 opgenomen. Dit is conform de door de raad vastgestelde financiële verordening artikel 212.

Rente
Rente op bestaande en nieuwe investeringen wordt toegerekend via het rente-omslagpercentage. De renteomslag wordt berekend door de totale rentelast te delen door de boekwaarde van de vaste activa plus voorraad onderhanden werk (grondexploitaties).

Loonontwikkeling
In de begroting 2027 en verder is rekening gehouden met de huidige CAO Gemeenten en CAO SGO 2025–2027 met een looptijd tot en met het eerste kwartaal 2027. Voor de CAO 2027-2029 is rekening gehouden met een stijging van 2% voor de resterende drie kwartalen van 2027.

Prijsontwikkelingen
De programmabegroting stellen we voor het meerjarenperspectief op met constante prijzen. Dat betekent dat het prijspeil van het begrotingsjaar wordt doorgetrokken naar de volgende jaren. Er vindt geen meerjarige inflatiecorrectie plaats. Dit geldt zowel voor de uitgaven als de inkomsten.
De indexering 2027 voor de exploitatiebudgetten bedraagt 2,1%. De indexering is gebaseerd op de in maart 2026 afgegeven verwachtingen van het CPB. We gebruiken hiervoor het kengetal ‘Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)’. Dit is de gemiddelde stijging van de prijzen van de netto materiële consumptie van de collectieve sector.

Lokale heffingen
Er wordt in de begroting 2027 rekening gehouden met een prijsindexatie (CPI) van 3%, en areaaluitbreiding.
Voor de OZB-tarieven voor Niet Woningen worden voorgesteld deze afwijkend te verhogen om de bijdrage aan de financiële draagkracht van de gemeente te herstellen en een ondernemersfonds in te kunnen voeren. In december 2022 is het Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR) door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin staat dat het tarief voor de rioolheffing in 2027 verhoogd wordt met 4,6%. Daarnaast wordt er rekening gehouden met een prijsindexatie (CPI) van 3%.

Verbonden partijen
Voor de indexatie van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen worden de uitgangspunten gevolgd van de Regietafel Noord-Holland Noord. Volgens deze uitgangspunten wordt voor de loonontwikkeling 8,4% en voor de prijsontwikkeling 5,7% gehanteerd. Uitgaande van de verhouding van loon- en prijsgevoelige elementen (70/30) worden de bijdragen met 7,59% geïndexeerd.

Aantal inwoners
Het aantal inwoners bedraagt per 1 januari 2027 naar verwachting 24.606.

Algemene uitkering
De algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2027 wordt gebaseerd op de Meicirculaire 2026. Er wordt in de meerjarenraming 2028 t/m 2030 gerekend met constante prijzen. Dit betekent dat de loon- en prijsontwikkelingen niet cumulatief verwerkt worden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten

In de tabel hierna vindt u een integraal beeld van de baten en lasten per programma, algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Hieruit wordt het saldo van baten en lasten en het resultaat berekend (N= nadeel, V= voordeel).

Programma (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten en lasten per programma			
Lasten			
1. Dienstverlening en bestuur	4.886	5.158	4.918
2. Veiligheid	2.774	3.073	3.387
3. Beheer openbare ruimte	7.032	8.387	7.786
4. Economie	334	331	338
5. Onderwijs, sport en cultuur	5.114	6.386	5.910
6. Sociaal domein	24.307	26.936	27.194
7. Volksgezondheid en milieu	7.731	9.163	8.844
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	20.146	18.608	18.236
Algemene dekkingsmiddelen en onverdeelde lasten	889	1.095	1.867
Overhead	14.000	16.028	16.928
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	45	45
Totaal lasten	*87.213*	*95.210*	*95.453*
Baten			
1. Dienstverlening en bestuur	-794	-494	-452
2. Veiligheid	-61	-55	-55
3. Beheer openbare ruimte	-992	-447	-412
4. Economie	-48	-11	-11
5. Onderwijs, sport en cultuur	-1.949	-1.737	-1.796
6. Sociaal domein	-8.489	-8.546	-7.375
7. Volksgezondheid en milieu	-6.464	-7.741	-6.559
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	-23.730	-15.091	-14.728
Algemene dekkingsmiddelen en onverdeelde baten	-53.492	-54.568	-61.220
Overhead	-1.071	-948	-941
Totaal baten	*-97.090*	*-89.638*	*-93.549*
Saldo van baten en lasten	**-9.877**	**5.572**	**1.904**
Mutatie reserves per programma	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Storting reserves			
1. Dienstverlening en bestuur	0	0	0
2. Veiligheid	0	0	0
3. Beheer openbare ruimte	1.497	200	280
4. Economie	0	0	0
5. Onderwijs, sport en cultuur	7.017	123	110
6. Sociaal domein	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	2.469	459	687
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3.120	6.658	0
Overhead	596	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal storting reserves	*14.699*	*7.440*	*1.077*
Onttrekking reserves			
1. Dienstverlening en bestuur	-3	-101	0
2. Veiligheid	0	0	0

Programma (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3. Beheer openbare ruimte	-1.584	-1.504	-647
4. Economie	0	0	0
5. Onderwijs, sport en cultuur	-7.189	-816	-633
6. Sociaal domein	-65	-10	0
7. Volksgezondheid en milieu	-245	-296	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	-2.452	-1.567	-584
Algemene dekkingsmiddelen	-3.795	-6.658	-1.090
Overhead	-733	-1.004	-30
Totaal onttrekking reserves	*-16.066*	*-11.956*	*-2.984*
Saldo mutaties reserves	**-1.367**	**-4.516**	**-1.907**
Resultaat	**-11.244**	**1.056**	**-2**

Incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV (artikel 28) is het overzicht incidentele baten en lasten een verplicht onderdeel van de toelichting op de financiële begroting. Het overzicht betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit. Conform de Financiële verordening 2025 worden alleen de posten groter dan € 50.000 opgenomen en toegelicht. De bedragen kleiner dan € 50.000 zijn gebundeld en opgenomen op de regel 'Overige bedragen onder de € 50.000.

Nr.	Programma	Omschrijving	Begroting 2027
	LASTEN (x € 1.000)		
1.	6	Taakstelling herhuisvesting vergunninghouders	104
2.	7	CDOKE gelden	759
3.	8	Grondbedrijf	4.188
4.	8	Grondbedrijf (voorraden)	1.989
5.	OH	Trainees	163
6.	OH	Informatieplan	657
7.	OH	Bijdrage DeSom	200
		Overige bedragen onder de € 50.000	35
		SUBTOTAAL	*8.095*
	<u>Stortingen reserves</u>		
8.	3	Storting reserve kapitaallasten - Verkeersmaatregelen Westeinde	230
9.	3	Storting reserve kapitaallasten - Aanlegsteiger en kano opstapjes	50
10.	5	Storting reserve kapitaallasten - Toestellenberging gymzaal Hensbroek	110
11.	8	Storting reserve Woningbedrijf - exploitatieresultaat	687
		SUBTOTAAL	*1.077*
	Totaal incidentele lasten		**9.172**
	BATEN (x € 1.000)		
12.		Grondbedrijf	2.251
13.		Grondbedrijf (voorraden)	3.926
14.		Resultaat Woningbedrijf	687
		Overige bedragen onder de € 50.000	5
		SUBTOTAAL	*6.869*
	<u>Onttrekkingen reserves</u>		
15.	3	Onttrekking Algemene reserve - Verkeersmaatregelen Westeinde	230
16.	3	Onttrekking Reserve wegen - Overdracht wegen	317
17.	8	Onttrekking Algemene reserve - Aanlegsteiger en kano opstapjes	50
18.	8	Onttrekking Algemene reserve - Toestellenberging gymzaal	110

Nr.	Programma	Omschrijving	Begroting 2027
		Hensbroek	
		SUBTOTAAL	707
	Totaal incidentele baten		**7.576**
	Saldo incidentele baten en lasten		**1.596 Nadeel**

Toelichting:

1. Taakstelling huisvesting vergunninghouders: begeleiding en coördinatie van de hervestiging van maximaal 25 vergunninghouders en drie eventuele verlengingstrajecten.
2. Capaciteit decentrale overheden Klimaat- en energiebeleid: Via de Meicirculaire 2026 is voor 2027 incidenteel geld beschikbaar gesteld. Hiervoor is in 2027 een incidentele last geraamd.
3. Grondbedrijf: Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel.
4. Grondbedrijf (voorraden): Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. De mutatie met de balanspost voorraden dient afzonderlijk in het overzicht opgenomen te worden.
5. Trainees: Er is voor 2027 budget beschikbaar gesteld voor het opleiden van studenten en starters.
6. Informatieplan: Dit betreffen incidentele uitgaven voor aanschaf Software as a Service (Saas) en aanverwante kosten.
7. Bijdrage DeSom: In 2027 aanzienlijk incidentele hogere bijdrage.
8. Storting reserve kapitaallasten: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Van de investering verkeersmaatregelen Westeinde in Berkhout worden de afschrijvingslasten gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag voor de investering wordt vanuit de Algemene reserve in de reserve kapitaallasten gestort.
9. Storting reserve kapitaallasten: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Van de investering aanlegsteigers en kano opstapjes worden de afschrijvingslasten gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag voor de investering wordt vanuit de Algemene reserve in de reserve kapitaallasten gestort.
10. Storting reserve kapitaallasten: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Van de investering toestellenberging gymzaal Ursem worden de afschrijvingslasten gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag voor de investering wordt vanuit de Algemene reserve in de reserve kapitaallasten gestort.
11. Storting reserve Woningbedrijf: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Het positieve resultaat van het Woningbedrijf wordt in de reserve gestort.
12. Grondbedrijf: Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel.
13. Grondbedrijf (voorraden): Grondbedrijf (voorraden): Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. De mutatie met de balanspost voorraden dient afzonderlijk in het overzicht opgenomen te worden.
14. Resultaat Woningbedrijf: Naar de aard van de baten wordt deze post als incidenteel aangemerkt.
15. Onttrekking Algemene reserve: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. In 2027 worden er verkeersmaatregelen getroffen op Westeinde in Berkhout. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag van de investering wordt onttrokken uit de Algemene reserve en gestort in de reserve kapitaallasten.
16. Onttrekking reserve Wegen: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Bij de overdracht van de wegen van het HHNK zijn er afspraken gemaakt. Er vindt een onttrekking vanuit de reserve plaats om de overdracht wegen budgettair neutraal te kunnen verwerken. Vanwege de meegegeven einddatum is deze mutatie incidenteel.
17. Onttrekking Algemene reserve: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. In 2027 wordt er naar verwachting geïnvesteerd in aanlegsteigers en kano opstapjes. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag van de investering wordt onttrokken uit de Algemene reserve en gestort in de reserve kapitaallasten.
18. Onttrekking Algemene reserve: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. In 2027 wordt naar verwachting geïnvesteerd in een toestellenberging voor de gymzaal in Ursem. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de reserve kapitaallasten. Het bedrag van de investering wordt onttrokken uit de Algemene reserve en gestort in de reserve kapitaallasten.

Structurele mutaties reserves

Er zijn drie reserves waaruit structurele lasten worden gedekt.

Structurele mutaties reserves (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Onttrekking				
Algemene reserve - inzet surplus	1.800	1.620	1.440	1.260
Reserve kapitaallasten	803	1.008	1.048	1.032
Reserve kapitaallasten woningbedrijf	384	384	384	384
Saldo	**2.987**	**3.012**	**2.872**	**2.676**

Structureel evenwicht

Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet dient de programmabegroting 2027-2030 ‘structureel’ in evenwicht zijn.

Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten (zie het bovenstaande ‘Overzicht van incidentele baten en lasten’).

Structureel begrotingsresultaat (x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten exclusief mutaties reserves	95.453	98.360	93.832	97.135
Baten exclusief mutaties reserves	-93.548	-93.888	-91.321	-96.239
Geraamd saldo van baten en lasten	**1.905**	**4.471**	**2.511**	**896**
Toevoegingen reserves	1.077	757	762	759
Onttrekkingen reserves	-2.984	-3.157	-2.860	-1.733
Geraamd resultaat	**-2**	**2.072**	**413**	**-79**
Incidentele lasten exclusief reserve stortingen	8.095	13.699	10.382	13.867
Incidentele baten exclusief reserve onttrekkingen	-6.182	-12.693	-9.522	-12.757
Incidentele toevoegingen reserves	390			
Incidentele onttrekkingen reserves	-707	-317	-317	-317
Saldo van incidentele baten en lasten	**1.596**	**689**	**543**	**793**
Structureel begrotingssaldo	**-1.598**	**1.383**	**-130**	**-872**
	voordeel	**nadeel**	**voordeel**	**voordeel**

Uiteenzetting financiële positie

Balans

Volgens artikel 20b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het verplicht een geprognosticeerde balans op te nemen in de begroting. Deze balans geeft inzicht in de ontwikkeling van investeringen (vaste activa), het verloop van de reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte.

Uit de geprognosticeerde balans moet het EMU-saldo (zie hierna) berekend kunnen worden. Het BBV schrijft voor het EMU-saldo te berekenen over het voorgaande begrotingsjaar, het begrotingsjaar en het jaar volgende op het begrotingsjaar. Daarom zijn deze jaren ook opgenomen in de geprognosticeerde balans. De balans voor de drie opvolgende begrotingsjaren is opgenomen bij het onderdeel Meerjarenraming.

Balans (bedragen x € 1.000)	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
ACTIVA			
Vaste activa:			
Immateriële vaste activa	3.804	3.836	3.663
Materiële vaste activa	103.262	124.288	127.906
Financiële vaste activa; kapitaalvestrekkingen	118	118	118
Financiële vaste activa; leningen	8.077	8.077	8.077
Totaal vaste activa	**115.261**	**136.319**	**139.764**
Vlottende activa			
Voorraden	5.198	7.463	-1.271
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	4.039	10.169	10.361
Liquide middelen	420	407	404
Overlopende activa	6.936	5.077	5.059
Totaal vlottende activa	**16.593**	**23.116**	**14.553**
Totaal ACTIVA	**131.854**	**159.435**	**154.317**
PASSIVA			
Vaste passiva:			
Eigen vermogen	66.851	64.944	62.544
Voorzieningen	11.856	10.599	7.136
Vaste schulden rentetypische looptijd>1 jaar	38.483	70.713	70.889
Totaal vaste passiva	**117.190**	**146.256**	**140.569**
Vlottende passiva			
Netto vlottende schulden < 1 jaar	4.969	3.958	4.127
Overlopende passiva	9.694	9.221	9.621
Totaal vlottende passiva	**14.664**	**13.179**	**13.748**
Totaal PASSIVA	**131.854**	**159.435**	**154.317**

Investeringen en financieringsbehoefte

Bij het samenstellen van de geprognosticeerde balans is ervan uitgegaan dat alle voorgenomen investeringen daadwerkelijk in zijn totaliteit in het betreffende jaar plaatsvinden. Hierdoor neemt de vaste activa toe van € 115 miljoen eind 2026 tot € 139 miljoen in 2028. Op basis van deze prognose moeten in de toekomst langlopende geldleningen worden aangetrokken en stijgt de langlopende schuld naar ruim € 70 miljoen in 2028. In de praktijk vinden de uitgaven meer gefaseerd (vaak over meerdere jaren) plaats dan waar nu rekening mee is gehouden waardoor de financieringsbehoefte afneemt. Ook komt het voor dat projecten later starten dan gepland. Daarnaast is geen rekening gehouden met toekomstige incidentele voordelen uit woningbedrijf, grondbedrijf en rekeningresultaten. Door deze resultaten nemen eigen tegoeden toe waardoor investeringen met een relatief laag bedrag met eigen middelen betaald kunnen worden. Het aantrekken van lang geld kan dan worden uitgesteld. In de begroting is rekening gehouden met het aantrekken van een lening in 2027 van € 10 miljoen met een bijbehorende rentelast van € 330.000. Mochten de uitgaven op investeringen volgens prognose verlopen en de incidentele meevallers vallen lager uit, is het niet ondenkbaar dat extra financiering nodig is. Op dit moment kost het aantrekken van lang geld per miljoen ongeveer € 35.000 aan rente (peildatum september 2026).

Emu saldo

Op basis van artikel 20c van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt in de begroting de berekening van het EMU-saldo opgenomen. Hierbij gaat het om de berekening van het saldo over het vorige begrotingsjaar, het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en het jaar volgend op het begrotingsjaar.

De Europese Monetaire Unie (EMU) heeft het EMU-saldo ingevoerd om begrotingssaldo's van verschillende Eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken. Afgesproken is dat het tekort van een land niet meer mag zijn dan 3% van het bruto binnenlands product.

In de berekening hieronder is de berekening van het EMU-saldo van onze gemeente weergegeven. De ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar is weergegeven in het onderdeel Meerjarenraming.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bij/af	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves		-1.733	-1.907	-4.471
Mutaties (im)materiële vaste activa	-	28.653	21.058	3.445
Mutaties voorzieningen	+	-1.026	-1.257	-3.463
Mutaties voorraden (inclusief bouwgrond in exploitatie)	-	980	2.265	-8.734
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	0	0	0
Totaal		**-32.392**	**-26.487**	**-2.645**

Investeringen

Investeringen met economisch nut

Investeringen met economisch nut zijn investeringen die verhandelbaar zijn en/of bijdragen aan het generen van middelen.

(x € 1.000) Programma	Omschrijving	Bedrag
3	Bermenfrees	80
3	Machines buitendienst	375
Overhead	Informatie- en Automatiseringsplan	243
Totaal investeringen economisch nut		**698**

Investeringen openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak.

(x € 1.000) Programma	Omschrijving	Bedrag
3	Verkeersveiligheidsmaatregelen Westeinde Berkhout	230
3	Wegen	1.200
3	Herinrichting groen	150
3	Speelplaatsen	25
3	Bruggen	268
3	Openbare verlichting - armaturen	189
3	Openbare verlichting - lichtmasten	41
3	Beschoeiingen	124
3	Aanlegsteiger en kano opstapjes	50
5	Toestellenberging gymzaal Hensbroek	110
7	Begraafplaats Berkhout	30
7	Begraafplaats Hensbroek	42
7	Riolering	841
Totaal investeringen maatschappelijk nut		**3.300**

Financiering

Op basis van het raadsbesluit van de perspectiefnota 2026 zijn de voorgenomen investeringen verwerkt in de programmabegroting 2027. Veel van deze investeringen worden gedekt uit de algemene reserve. De activa neemt toe en het vermogen daalt. Hierdoor ontstaat een financieringstekort dat wordt opgelost door het aantrekken van

langlopende geldleningen. Als alle voorgenomen investeringen daadwerkelijk in zijn totaliteit op het voorgenomen moment plaatsvinden, zal in de toekomst aanvullende lange financiering nodig zijn.

Op basis van ervaringen van afgelopen jaren blijkt de realiteit vaak anders. Het komt voor dat investeringen niet doorgaan, worden uitgesteld of dat investeringsuitgaven meer worden gefaseerd. Daarnaast is geen rekening gehouden met toekomstige incidentele voordelen uit bijvoorbeeld het woningbedrijf en grondbedrijf. De afgelopen jaren heeft dit ervoor gezorgd dat investeringen met een relatief laag bedrag met eigen geld konden worden gefinancierd. Het aantrekken van een langlopende geldlening kon dan worden uitgesteld. De verwachting is dat de financieringsbehoefte afneemt ten opzichte van de nu gepresenteerde financieringsbehoefte.

De afgelopen jaren hebben we pas rente begroot als er daadwerkelijk een langlopende financiering wordt aangetrokken. Omdat het investeringsniveau hoger is dan voorgaande jaren is in de begroting 2027 al rekening gehouden met het aantrekken van een geldlening van € 10 miljoen met een bijbehorende structurele rentelast van € 330.000. Er moet rekening worden gehouden met het feit dat investeringen niet meer met eigen middelen kan worden betaald en dat het aantrekken van 10 miljoen niet voldoende blijkt te zijn. Bij het aantrekken van een extra langlopende lening moet, bij de huidige rentestand (3,5%; peildatum september 2026), rekening worden gehouden met een rentelast van € 35.000 per € 1.000.000. Naast deze 10 miljoen is er in het hoofdstuk financiële ontwikkeling nog eens 10 miljoen opgenomen en wordt in het raadsvoorstel dan ook voorgesteld om het college te mandateren maximaal 20 miljoen te lenen.

Reserves

Reserves (bedragen x € 1.000)	1-1-2027	Storting	Onttrekking	31-12-2027
Algemene reserve				
Totaal Algemene reserve	*21.106*	*0*	*1.480*	*19.626*
Bestemmingsreserves				
Reserve woningbedrijf	6.553	687	0	7.240
Reserve kapitaallasten woningbedrijf	11.087	0	384	10.703
Reserve grondbedrijf	5.000	0	0	5.000
Reserve duurzaamheidsfonds	143	0	0	143
Reserve kapitaallasten	19.865	390	803	19.452
Reserve bovenwijkse voorzieningen	94	0	0	94
Reserve onderwijshuisvesting	53	0	0	53
Reserve overdracht wegen	2.700	0	317	2.383
Reserve grote infrastructuur projecten	250	0	0	250
Totaal bestemmingsreserves	*45.745*	*1.077*	*1.504*	*45.318*
Totaal reserves	**66.851**	**1.077**	**2.984**	**64.944**

Algemene reserve

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve heeft een minimale omvang van € 1.250.000. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten in de jaarrekening komen ten laste dan wel ten gunste van de algemene reserve. Tenzij de gemeenteraad een ander besluit neemt.

Toelichting mutaties:

Er is in totaliteit een bedrag van € 390.000 onttrokken. De onttrekkingen groter dan € 50.000 worden toegelicht:

- € 230.000 Verkeersveiligheid Westeinde in Berkhout. Dit bedrag wordt in de reserve Kapitaallasten gestort;
- € 50.000 Aanlegsteiger/kano opstapjes. Dit bedrag wordt in de reserve kapitaallasten gestort;
- € 110.000 Toestellenberging gymzaal Hensbroek. Dit bedrag wordt in de reserve kapitaallasten gestort.

Inzet Surplus

Toelichting mutatie: Er wordt in 2027 € 1.800.000 onttrokken ter dekking van het begrotingsresultaat.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven en is alleen te besteden aan het doel waarvoor deze is ingesteld. De bestemming kan door de raad worden gewijzigd en is dus vrij besteedbaar. Onderstaand vindt u een toelichting op de bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve Woningbedrijf
Doel: Het vormen van een financiële buffer voor niet-structurele financiële tegenvallers op de woningexploitaties en het afdekken van bedrijfsrisico's van het woningbedrijf. Financiering voor de verduurzamingsopgave.
Toelichting mutaties: Er heeft een storting van € 687.000 plaatsgevonden. Deze storting betreft het begrotingsresultaat van het Woningbedrijf voor 2027.

Reserve kapitaallasten Woningbedrijf
Doel: Ter dekking van afschrijvingslasten.
Toelichting mutatie: Er wordt in 2027 € 384.000 onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten voor de verduurzaming van de huurwoningen met een energielabel slechter dan C.

Bestemmingsreserve Grondbedrijf
Doel: Het vormen van een financiële buffer voor niet-structurele financiële tegenvallers in de bouwgrondexploitaties.
Toelichting mutaties: Er zijn 2027 geen mutaties. In het begrotingsvoorstel wordt de reserve ingezet voor versterking duurzaamheidsbeleid en de dekking van gebiedsvisies.

Er ligt een claim van € 150.000 op deze reserve. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024-2028 in de raad van 15 juli 2024 is een amendement Voorziening spoorwegpassage randweg Obdam aangenomen. De realisatie van de spoorwegpassage kan niet alleen met de opbrengsten uit (toekomstige) woningbouw gefinancierd worden. Met deze claim wordt richting andere overheden en/of subsidieverstrekkers aangetoond dat Koggenland ruimte wil bieden aan meer woningbouw.

Bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds
Doel: Bekostiging duurzaamheidsprojecten.
Toelichting mutaties: Er zijn in 2027 geen mutaties.

Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel: Ter dekking van afschrijvingslasten.
Toelichting mutatie: Er wordt in 2027 € 390.000 in de reserve gestort. Dit betreft een storting voor een nieuwe investering in 2026 te weten verkeersveiligheidsmaatregelen Westeinde in Berkhout, aanlegsteiger/kano-opstapjes en een toestellenberging.
Er wordt in 2026 in totaliteit € 803.000 onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten.

Reserve onderwijshuisvesting Avenhorn
Doel: Bestrijding van de kapitaallasten, afboeking van de boekwaarden, dekking van de sloopkosten en van de loon- en prijsontwikkelingen van het Kindcentrum in de kern Avenhorn/De Goorn.
Toelichting mutaties: Er zijn geen mutaties in 2027. Er wordt via de Planning & Control cyclus voorgesteld om deze reserve op te heffen.

Bestemmingsreserve Overdracht Wegen
Doel: Egalisatiefunctie om in 12 jaar (tot en met 2034) de overdracht wegen budgetneutraal te kunnen verwerken.
Toelichting mutaties: Er wordt in 2027 een bedrag van € 317.000 onttrokken. Dit betreft ter dekking van het exploitatietekort overdracht wegen.

Bestemmingsreserve grote infrastructuur projecten
Doel: Voeding ten behoeve van kosten van de grote infrastructurele opgaven.

Reserve bovenwijkse voorzieningen
Doel: Financiering van projecten om de leefbaarheid in de dorpen en kernen in de gemeente Koggenland te behouden en te vergroten.
Toelichting mutaties: Er zijn geen mutaties in 2027.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing
Doel: het opvangen van schommelingen in de jaarlijkse afrekeningen van de HVC.
Toelichting mutaties: Er zijn geen mutaties in 2027.

Voorzieningen

Voorziening (x € 1.000)	1-1-2027	Storting	Onttrekking	31-12-2027
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's				
APPA	2.250	60	106	2.204
Verlof personeel	369	0	0	369
RVU	127	0	76	51
Wachtgeld	83	0	39	44
Restkosten Hofland	101	0	0	101
Subtotaal	*2.930*	*60*	*221*	*2.769*
Egalisatievoorzieningen				
Onderhoud kunstwerken	183	115	162	136
Onderhoud openbaar groen	11	33	33	11
Onderhoud wegen	1.005	700	1.347	359
Onderhoud gebouwen	1.002	310	366	946
Onderhoud buitensportcomplexen	15	55	47	22
Subtotaal	*2.216*	*1.213*	*1.955*	*1.474*
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden				
Wijksteunpunt Spierdijk	34	0	0	34
Stichting eigen woningbezit	4	0	0	4
Onderhoud begraafplaatsen	323	25	15	333
Riolering	6.349	0	364	5.985
Subotaal	*6.710*	*25*	*379*	*6.356*
Totaal voorzieningen	**11.856**	**1.298**	**2.555**	**10.599**

Aard en reden van de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Appa gewezen wethouder en pensioenverplichtingen

Doel: Geoormerkt geld ter dekking van kosten van pensioenaanspraken wethouders. Naar verwachting worden de pensioenen van de politieke ambtsdragers (APPA) per 1 januari 2028 overgedragen aan het ABP als gevolg van de Wet toekomst pensioen (Wtp). Hiermee stopt de zelfstandige regeling en worden de opgebouwde rechten en aanspraken collectief overgedragen aan het ABP.

Toelichting mutaties: De toevoeging betreft vermeerdering van de pensioenopbouw inclusief rente. De aanwending betreft uitbetaalde pensioenen.

Spaarverlof

Doel: Vanaf 1 januari 2022 hebben medewerkers recht op verlofsparen. Dit is afgesproken in de cao Gemeenten. Verlofsparen houdt in dat medewerkers (bovenwettelijke) verlofuren kunnen sparen en vervolgens inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Het is een wettelijke verplichting om voor verlofsparen een voorziening in te stellen.

Toelichting mutaties: Een eventuele toevoeging betreft de berekening van de (bovenwettelijke) verlofuren waarop aanspraak gemaakt kan worden. Bij een aanwending maakt een medewerker gebruik van de regeling en worden de gespaarde (bovenwettelijke) uren uitgekeerd voor de duur dat de medewerker gespaard verlof opneemt. Mutaties vinden plaats in de jaarrekening.

Regeling Vervroegd Uittreden

Doel: Een gemeente is verplicht een voorziening te treffen voor de uitbetaling van de regeling vervroegd uittreden. Medewerkers konden zich hiervoor aanmelden tot 31 december 2025.

Toelichting mutaties: De aanwending betreft de uitbetaling van de medewerkers die gebruik maken van de regeling.

Wachtgeld

Doel: Geoormerkt geld voor voormalige wethouders die aanspraak maken op een Appa-ontslaguitkering (wachtgeld).

Toelichting mutaties: de aanwendingen betreffen de wachtgelduitkeringen. Daarnaast zal er in 2027 een vrijval plaatsvinden van de voorziening omdat de uitkering van een voormalige wethouder afloopt. De hoogte van dit bedrag is nog niet bekend. In de najaarsnota 2026 wordt de voorziening geactualiseerd indien nodig.

Restkosten Hofland
Doel: Via deze voorziening worden de resterende kosten Hofland betaald.
Toelichting mutaties: De aanwendingen betreffende afrondende werkzaamheden Hofland II.

Egalisatievoorzieningen
Voorziening onderhoud kunstwerken
Doel: Egalisatie kosten groot onderhoud civiele kunstwerken.
Toelichting mutaties: De mutaties betreffen de jaarlijkse toevoegingen en aanwendingen.

Voorziening onderhoud openbaar groen
Doel: Egalisatie kosten groot onderhoud van openbaar groen.
Toelichting mutaties: De mutaties betreffen de jaarlijkse toevoegingen en aanwendingen.

Voorziening onderhoud wegen
Doel: Egalisatie kosten groot onderhoud van wegen.
Toelichting mutaties: De mutaties betreffen de jaarlijkse toevoegingen en aanwendingen.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen
Doel: Egalisatie kosten groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.
Toelichting mutaties: De mutaties betreffen de jaarlijkse toevoegingen en aanwendingen.

Voorziening onderhoud sportcomplexen
Doel: Egalisatie kosten groot onderhoud sportcomplexen.
Toelichting mutaties: De mutaties betreffen de jaarlijkse toevoegingen en aanwendingen.

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden
Voorziening wijksteunpunt Spierdijk
Doel: Ter bekostiging van sociale voorzieningen die ten goede komen aan inwoners van Spierdijk.
Toelichting mutaties: De aanwendingen betreffen georganiseerde activiteiten van wooncomplex De Oever in Spierdijk.

Voorziening Stichting Eigen Woningbezit
Doel: Verstrekken van startersleningen.
Toelichting mutaties: Er zijn in 2027 geen mutaties.

Voorziening onderhoud Begraafplaatsen
Doel: Egalisatie van kosten van onderhoud van de begraafplaatsen.
Toelichting mutaties: De toevoeging betreft de afkoopsommen onderhoud en de aanwending onderhoudskosten begraafplaatsen.

Voorziening riolering
Doel: Egalisatie van kosten van onderhoud.
Toelichting mutaties: Het saldo van de baten en lasten wordt aangewend dan wel toegevoegd aan de voorziening riolering.

Overig

Jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenoemde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig of voormalig personeel.
Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Deze personele lasten worden via de exploitatie verantwoord in het jaar waarin ze worden uitbetaald.
Voor de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, kan de gemeente een voorziening vormen.

Meerjarenraming

Baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten en lasten per programma			
Lasten			
1. Dienstverlening en bestuur	2.706	2.766	2.854
2. Veiligheid	3.386	3.386	3.386
3. Beheer openbare ruimte	8.232	8.620	8.654
4. Economie	315	315	315
5. Onderwijs, sport en cultuur	6.164	5.900	5.762
6. Sociaal domein	25.585	24.317	24.303
7. Volksgezondheid en milieu	8.042	8.058	8.044
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	24.672	21.511	24.753
Algemene dekkingsmiddelen en onverdeelde lasten	2.291	2.079	1.898
Overhead	16.921	16.835	17.120
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	45	45	45
Totaal lasten	*98.359*	*93.832*	*97.134*
Baten			
1. Dienstverlening en bestuur	-279	-279	-279
2. Veiligheid	-55	-55	-55
3. Beheer openbare ruimte	-412	-407	-407
4. Economie	-11	-11	-11
5. Onderwijs, sport en cultuur	-1.796	-1.796	-1.696
6. Sociaal domein	-4.253	-4.253	-4.253
7. Volksgezondheid en milieu	-6.509	-6.578	-6.562
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	-21.239	-18.073	-21.308
Algemene dekkingsmiddelen en onverdeelde baten	-58.393	-58.929	-60.723
Overhead	-941	-941	-941
Totaal baten	*-93.888*	*-91.322*	*-96.235*
Saldo van baten en lasten	4.471	2.510	899
Mutaties reserves per programma	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Storting reserves			
1. Dienstverlening en bestuur	0	0	0
2. Veiligheid	0	0	0
3. Beheer openbare ruimte	0	0	0
4. Economie	0	0	0
5. Onderwijs, sport en cultuur	0	0	0
6. Sociaal domein	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	757	762	759
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Overhead	0	0	0
Totaal storting reserves	*757*	*762*	*759*
Onttrekking reserves			
1. Dienstverlening en bestuur	0	0	0
2. Veiligheid	0	0	0
3. Beheer openbare ruimte	-536	-589	-573
4. Economie	0	0	0
5. Onderwijs, sport en cultuur	-559	-546	-546
6. Sociaal domein	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	-584	-584	-384
Algemene dekkingsmiddelen	-1448	-1111	0
Overhead	-30	-30	-230
Totaal onttrekking reserves	*-3.157*	*-2.860*	*-1.733*
Saldo mutaties reserves	-2.400	-2.098	-974
Resultaat	**2.071 N**	**412 N**	**-75 V**

Balans

Balans (bedragen x € 1.000)	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
ACTIVA				
Vaste activa:				
Immateriële vaste activa	3.836	3.663	3.491	3.318
Materiële vaste activa	124.288	127.906	126.529	124.219
Financiële vaste activa; kapitaalvestrekkingen	118	118	118	118
Financiële vaste activa; leningen	8.077	8.077	8.077	8.077
Totaal vaste activa	**136.319**	**139.764**	**138.215**	**135.732**
Vlottende activa				
Voorraden	7.463	-1.271	-8.825	-10.063
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	10.169	10.361	8.481	8.262
Liquide middelen	407	404	412	410
Overlopende activa	5.077	5.059	5.730	5.701
Totaal vlottende activa	**23.116**	**14.553**	**5.797**	**4.310**
Totaal ACTIVA	**159.435**	**154.317**	**144.012**	**140.042**
PASSIVA				
Vaste passiva:				
Eigen vermogen	64.944	62.544	60.446	59.472
Voorzieningen	10.599	7.136	6.194	5.560
Vaste schulden rentetypische looptijd>1 jaar	70.713	70.889	63.650	61.182
Totaal vaste passiva	**146.256**	**140.569**	**130.290**	**126.214**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar	3.958	4.127	4.059	4.278
Overlopende passiva	9.221	9.621	9.663	9.550
Totaal vlottende passiva	**13.179**	**13.748**	**13.722**	**13.828**
Totaal PASSIVA	**159.435**	**154.317**	**144.012**	**140.042**

EMU saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bij/af	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves		-4.471	-2.510	-899
Mutaties (im)materiële vaste activa	-	3.445	-1.549	-2.483
Mutaties voorzieningen	+	-3.463	-942	-634
Mutaties voorraden (inc. bouwgrond in exploitatie)	-	-8.734	-7.554	-1.238
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	0	0	0
Totaal		**-2.645**	**-5.651**	**2.188**

Incidentele baten en lasten

Nr.	Programma	Omschrijving	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	LASTEN (x € 1.000)				
1.	5	Sloopkosten De Ark	100		
2.	8	Grondbedrijf	3.033	1.034	7.367
3.	8	Grondbedrijf (voorraden)	9.655	8.488	5.390
4.	Overhead	Informatieplan	898	860	1.110
		Overige bedragen onder de € 50.000	13		
		SUBTOTAAL	13.699	10.382	13.867
	Stortingen reserves				
5.	8	Storting reserve Woningbedrijf - Resultaat	757	762	759
		SUBTOTAAL	757	762	759
	Totaal incidentele lasten		**14.456**	**11.144**	**14.626**
	BATEN (x € 1.000)				
6.	8	Grondbedrijf	12.688	8.971	8.971
7.	8	Grondbedrijf (voorraden)	0	551	3.786
8.	8	Resultaat Woningbedrijf	757	762	759
		Overige bedragen onder de € 50.000	5		
		SUBTOTAAL	*13.450*	*10.284*	*13.516*
	Onttrekkingen reserves				
9.	3	Onttrekking Reserve wegen - Overdracht wegen	317	317	317
		SUBTOTAAL	*317*	*317*	*317*
		Totaal incidentele baten	**13.767**	**10.601**	**13.833**
	Saldo incidentele baten en lasten		**689**	**543**	**793**

Toelichting:

1. Sloopkosten De Ark: Er is in 2028 incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld voor de sloop van het gebouw.
2. Grondbedrijf: Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel.
3. Grondbedrijf (voorraden): Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. De mutatie met de balanspost voorraden dient afzonderlijk in het overzicht opgenomen te worden.
4. Informatieplan: Dit betreffen incidentele uitgaven voor aanschaf Software as a Service (Saas) en aanverwante kosten.

5. Storting reserve Woningbedrijf: Mutaties in reserves zijn incidenteel van aard. Het positieve resultaat van het Woningbedrijf wordt in de reserve gestort.
6. Grondbedrijf: Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel.
7. Grondbedrijf (voorraden): Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. De mutatie met de balanspost voorraden dient afzonderlijk in het overzicht opgenomen te worden.
8. Storting reserve Woningbedrijf - exploitatieresultaat: Het Woningbedrijf zit budgettair neutraal in de begroting. Het exploitatieresultaat wordt in de reserve gestort. Naar de aard van de baten incidenteel.
9. Onttrekking reserve Wegen: Bij de overdracht van de wegen van het HHNK zijn er afspraken gemaakt. Er vindt een onttrekking vanuit de reserve plaats om de overdracht wegen budgettair neutraal te kunnen verwerken. Vanwege de meegegeven einddatum is deze mutatie incidenteel.

Reserves

Reserves (bedragen x € 1.000)	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030	1-1-2031
Algemene reserve				
Algemene reserve	15.952	15.952	15.952	15.952
Inzet surplus	3.674	2.226	1.115	1.115
Totaal Algemene reserve	*19.626*	*18.178*	*17.067*	*17.067*
Bestemmingsreserves				
Reserve woningbedrijf	7.240	7.997	8.760	9.519
Reserve kapitaallasten woningbedrijf	10.703	10.319	9.935	9.551
Reserve grondbedrijf	5.000	5.000	5.000	5.000
Reserve begrotingsregulatie	0	0	0	0
Reserve duurzaamheidsfonds	143	143	143	143
Reserve kapitaallasten	19.452	18.444	17.396	16.364
Reserve rekeningresultaat	0	0	0	0
Reserve bevordering vitaal platteland	0	0	0	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	94	94	94	94
Reserve onderwijshuisvesting	53	53	53	53
Reserve overdracht wegen	2.383	2.066	1.749	1.432
Reserve grote infrastructuur projecten	250	250	250	250
Egalisatie reserve afvalstoffenheffing	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	*45.318*	*44.366*	*43.380*	*42.406*
Totaal reserves	**64.944**	**62.544**	**60.446**	**59.472**

Voorzieningen

Voorziening (x € 1.000)	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030	1-1-2031
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's				
APPA	2.204	0	0	0
Verlof personeel	369	369	369	369
RVU	51	0	0	0
Wachtgeld	44	44	44	44
Restkosten Hofland	101	101	101	101
Totaal	*2.769*	*514*	*514*	*514*
Egalisatievoorzieningen				
Onderhoud kunstwerken	136	89	66	66
Onderhoud openbaar groen	11	11	11	11
Onderhoud wegen	359	24	1	1
Onderhoud gebouwen	946	516	85	0
Onderhoud buitensportcomplexen	22	30	37	45
Totaal	*1.474*	*670*	*200*	*123*
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden				
Wijksteunpunt Spierdijk	34	34	34	34
Stichting eigen woningbezit	4	4	4	4
Onderhoud begraafplaatsen	333	343	353	363
Riolering	5.985	5.571	5.089	4.622
Totaal	*6.356*	*5.952*	*5.480*	*5.023*
Totaal voorzieningen	**10.599**	**7.136**	**6.194**	**5.661**

Bijlagen

Baten en lasten per taakveld 2027

Bedragen x € 1.000

Taakveld per programma	Lasten	Baten
1 Dienstverlening en bestuur	**4.918**	**-452**
0.1 Bestuur	3.996	0
0.2 Burgerzaken en GCC	922	-452
2 Veiligheid	**3.387**	**-55**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.378	-54
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.009	-1
3 Beheer openbare ruimte	**7.786**	**-412**
2.1 Verkeer en vervoer	3.840	-240
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.946	-172
4 Economie	**338**	**-11**
3.1 Economische ontwikkeling	164	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	68	-10
3.4 Economische promotie	106	-1
5 Onderwijs, sport en cultuur	**5.911**	**-1.796**
4.1 Openbaar basisonderwijs	606	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.051	-384
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.292	-192
5.1 Sportbeleid en activering	236	-100
5.2 Sportaccommodaties	2.056	-1.098
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie.	144	0
5.4 Musea	28	0
5.5 Cultureel erfgoed	39	0
5.6 Media	459	-22
6 Sociaal domein	**27.193**	**-7.374**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.804	-2.529
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorziening Wmo	91	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	923	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorziening integraal	989	0
6.3 Inkomensregelingen	7.601	-4.711
6.4 WSW en beschut werk	566	0
6.5 Arbeidsparticipatie	366	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten Wmo	390	0
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	22	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	4.967	0
6.713 Dagbesteding (Wmo)	22	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	707	-134
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	5.833	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	769	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	166	0
6.791 PGB Wmo	300	0
6.792 PGB Jeugd	50	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang	200	0
6.821 Jeugdbescherming	427	0
6.822 Jeugdreclassering	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	**8.844**	**-6.559**
7.1 Volksgezondheid	1.650	0
7.2 Riolering	1.337	-1.776
7.3 Afval	3.609	-4.566
7.4 Milieubeheer	2.086	-100
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	162	-117
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling	**18.236**	**-14.728**
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.799	-11
8.2 Grondexploitatie	6.242	-6.177
8.3 Bouwen en wonen	10.195	-8.540
Algemene dekkingsmiddelen	**1.604**	**-56.755**

Taakveld per programma	Lasten	Baten
0.5 Treasury	807	-976
0.61 OZB woningen	354	-4.425
0.62 OZB niet-woningen	27	-1.633
0.64 Belastingen overig	292	0
0.7 Algemene uitkering	0	-47.147
0.8 Overige lasten en baten	403	-6.682
3.41 Economische promotie baten	29	-357
Overig	**13.850**	**-3.925**
0.10 Mutaties reserves	1.077	-2.984
0.11 Begrotingsresultaat	2	0
0.4 Overhead	16.928	-941
Totaal	**96.532**	**-96.532**

Meerjareninvesteringsoverzicht

Meerjareninvesteringsoverzicht (bedragen x € 1.000)		afschr. termijn					Afschrijvingslasten		
Pr.			2027**	2028	2029	2030	2028	2029	2030
	Nieuwe investeringen								
3	Verkeersveiligheidsmaatregelen Berkhout*	20	230				12	12	12
3	Machines buitendienst	10	80				8	8	8
3	Aanlegsteiger en kano opstapjes	20	50				3	3	3
5	IHP: Basisschool Jozef en Maria**	40	2.496				62	62	62
5	Toestellenberging gymzaal Hensbroek	20	110				6	6	6
OH	I&A-plan	4	243	130	130	110	61	93	126
	Totaal nieuwe investeringen		3.209	130	130	110	152	184	217
	Vervangingsinvesteringen								
3	Investering wegen elementen	30	1.200	1.300	1.200	1.450	40	83	123
3	Investeringen herinrichting groen	20	150	150	150	150	8	15	23
3	Investeringen vervanging speelplaatsen	20	25	25	25	25	1	3	4
3	Vervanging bruggen	60	268	238	396	550	4	8	15
3	Armaturen OV	20	189	190	190	195	9	19	28
3	Lichtmasten OV	40	41	50	125	130	1	2	5
3	Beschoeiingen	30	124	104	104	200	4	8	11
3	Machines buitendienst	10	375	135	135	135	38	51	65
5	MJOP Zwembaden		p.m.						
7	MJOP Begraafplaatsen - Berkhout	25	30				1	1	1
7	MJOP Begraafplaatsen - Hensbroek	25	42				2	2	2
7	MJOP Begraafplaatsen - Obdam	25			30				1
7	Relinen riolering	40		323	231	-		8	14
7	Investering riolering	60	841	841	839	1.155	14	28	42
	Totaal vervangingsinvesteringen		3.285	3.356	3.425	3.990	122	228	334
	Totaal		**6.494**	**3.486**	**3.555**	**4.100**	**274**	**412**	**551**

* Reeds beschikbaar gesteld (raadsbesluit 15 juli 2024)

** Hiervoor volgt een separaat raadsvoorstel

Beleidsindicatoren

Hier treft u een overzicht met beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Bron	2024	2025	2026	2027	Vergelijkbare gemeenten	Landelijk
1. Bestuur en ondersteuning								
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,8	8,6	8,8	9,6	n.n.b.	n.n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,0	8,2	8,1	8,4	n.n.b.	n.n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	957	988	1.150	1.358	n.n.b.	n.n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van de loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	15,4	14	16	13	17,5	17,5
Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	17	15	16	17	n.n.b.	n.n.b.
2. Veiligheid								
Verwijzingen Halt	Per 10.000 jongeren	Stichting Halt	2,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	9,0	10,0
Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	0,2	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	0,9	2,1
Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	1,7	2,7	n.n.b.	n.n.b.	2,8	4,6
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	3,0	3,4	n.n.b.	n.n.b.	3,5	5,7
Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	0,6	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	1,1	1,2
4. Economie								
Functiemenging	%	LISA	47,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	49,9	54,5
Vestigingen (van bedrijven)	Per 1.000 inwoners 15-64 jaar	LISA	186,7	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	195,4	191,4
5. Onderwijs, sport en cultuur								
Absoluut verzuim	Per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	6,1	6,3

Relatief verzuim	Per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	13,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	21,0	28,0
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	1,5	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	1,8	2,3
Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	36,1	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	44,1	42,5
6. Sociaal domein								
Banen	Per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research	591,1	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	719,4	850,2
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS - Jeugdmonitor	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	1,0	1,0
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS - Jeugdmonitor	2,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	3,0	6,0
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)	75,7	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	74,0	73,2
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS - Re-integratie	1,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	1,0	2,0
Personen met een bijstandsuitkering	Per 10.000 inwoners	CBS - Re-integratie	125,5	104,9	n.n.b.	n.n.b.	144,7	281,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Per 10.000 inwoners (15-64 jaar)	CBS - Re-integratie	317,9	330,5	n.n.b.	n.n.b.	165,5	217,8
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura	10,6	9,1	n.n.b.	n.n.b.	13,1	13,7
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura	0,5	0,4	n.n.b.	n.n.b.	0,9	1,0
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura	0,0	0,0	n.n.b.	n.n.b.	0,5	0,4
Cliënten met maatwerkarrangement WMO	Per 10.000 inwoners	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo	570,0	540,0	n.n.b.	n.n.b.	675,0	720,0
7. Volksgezondheid en milieu								
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner	CBS	120,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	106,0	148,0
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	59,6	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	0,0	42,5

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Gemiddelde WOZ waarde	€ 1.000	CBS - Waarde onroerende zaken	398	416	456	n.n.b.	469	439
Nieuw gebouwde woningen	Per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen	12,2	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	8,6	8,4
Demografische druk	%	CBS Bevolkingsstatistiek	76,6	77,0	77,4	n.n.b.	82,9	71,3
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	COELO - Atlas lokale lasten	816	845	907	945	1.040	993
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€	COELO - Atlas lokale lasten	920	952	1.020	1.066	1.139	1.091

De gegevens van het onderdeel 0. Bestuur en Ondersteuning zijn gebaseerd op Jaarrekening 2024 en 2025. En begroting 2026 en 2027

De gegevens van de overige onderdelen zijn gebaseerd op de vermelde bronnen op peildatum 6 augustus 2026

* n.n. b. = nog niet bekend = cijfers zijn (nog) niet bekend ten tijde van de opstelling van de begroting.

Woningbedrijf

Het Woningbedrijf beheert en exploiteert de gemeentelijke woningvoorraad. De exploitatie bestaat uit huurinkomsten, opbrengsten uit woningverkopen en de kosten die samenhangen met het beheer, onderhoud en de verduurzaming van de woningen. Het uitgangspunt is een duurzame en financieel gezonde exploitatie, waarbij voldoende middelen beschikbaar blijven voor toekomstig onderhoud, investeringen en het opvangen van eventuele financiële risico's. Het positieve exploitatieresultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Woningbedrijf.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
(Bedragen x € 1.000)						
Bedrijfsopbrengsten						
Huurontvangsten	5.920	6.627	6.684	6.684	6.684	6.684
Vergoedingen	92	56	55	55	55	55
Boekwinst verkoop woningen	1.501	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal bedrijfsopbrengsten	**7.513**	**7.682**	**7.740**	**7.740**	**7.740**	**7.740**
Bedrijfslasten						
Afschrijvingen	1.079	2.125	1.700	1.700	1.700	1.700
Onderhoudslasten	1.425	1.848	1.924	1.924	1.924	1.924
Huurderving	40	51	51	51	51	51
Afschrijvingen gedekt via reserve	-52	-384	-384	-384	-384	-384
Overige bedrijfslasten:						
Belastingen	368	365	384	384	384	384
Diverse kosten	192	321	281	281	281	281
Loonkosten	653	601	601	601	601	601
Bijdrage Algemene dienst	1.949	2.190	2.190	2.190	2.190	2.190
Totaal bedrijfslasten	**5.654**	**7.117**	**6.747**	**6.747**	**6.747**	**6.747**
Rente						
Rentebaten	-	-	-	-	-	-
Rentelasten	62	147	305	235	230	234
Renteresultaat (N)	**62**	**147**	**305**	**235**	**230**	**234**
Bedrijfsresultaat	**1.797 V**	**418 V**	**688 V**	**758 V**	**763 V**	**759 V**